

Revista ECONOMICA

SILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 49 ● Vineri 9 decembrie 1983

MĂSURI DE MARE ACTUALITATE ÎN ECONOMIE

reducerea consumurilor
energetice

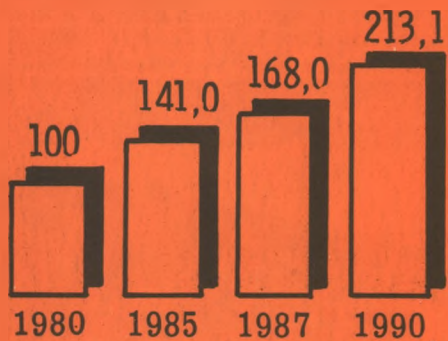
creșterea productivității
muncii

îmbunătățirea calității
produselor

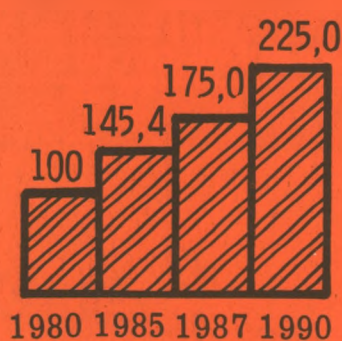
COORDONATE ALE CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN PRINCIPALELE RAMURI ALE ECONOMIEI
- în procente -

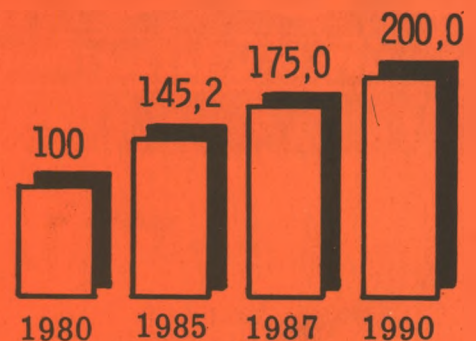
DINAMICA, PE ANSAMBLUL INDUSTRIEI REPUBLICANE

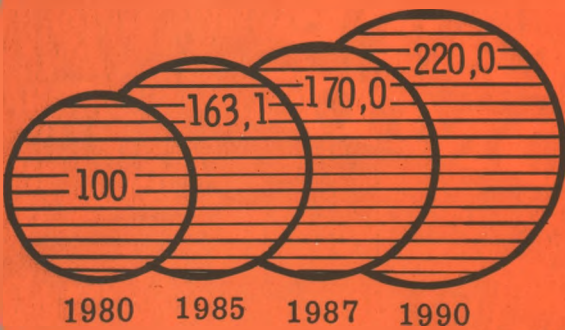
ÎN INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE

ÎN CONSTRUCȚII-MONTAJ

ÎN ÎNȚREPRINDERILE AGRICOLE DE STAT

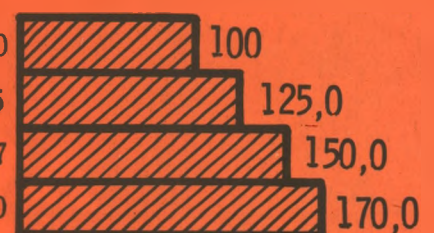

ÎN TRANSPORTUL:

FEROVIAR

AUTO

● În anul 1990 productivitatea muncii pe o persoană va ajunge la :

circa 680 mii lei în industrie

peste 700 mii lei în industria prelucrătoare

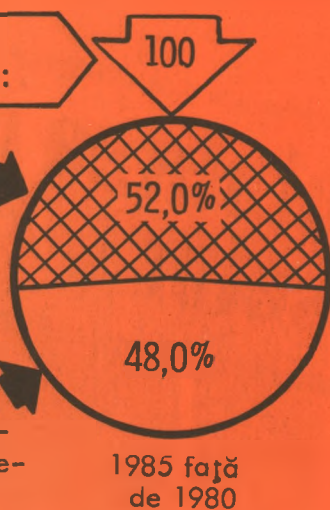
CĂI ȘI FACTORI DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

Proporția în care se va asigura creșterea productivității muncii, pe principalii factori
- ponderi în total -

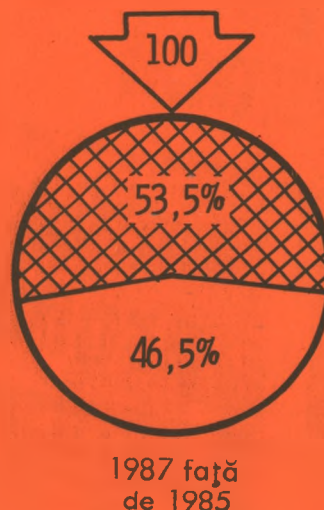
TOTAL din care pe seama :

Introducerii și generalizării progresului tehnic

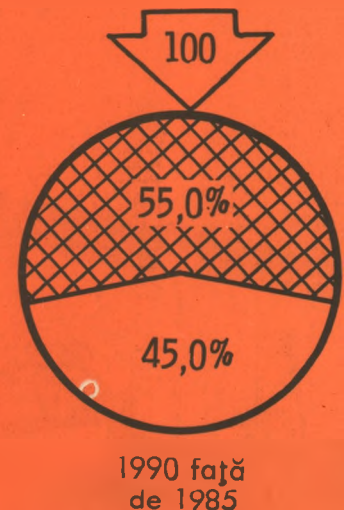
Perfecționării organizației producției și a muncii, ridicării calificării și perfecționării pregătirii profesionale

1985 față de 1980

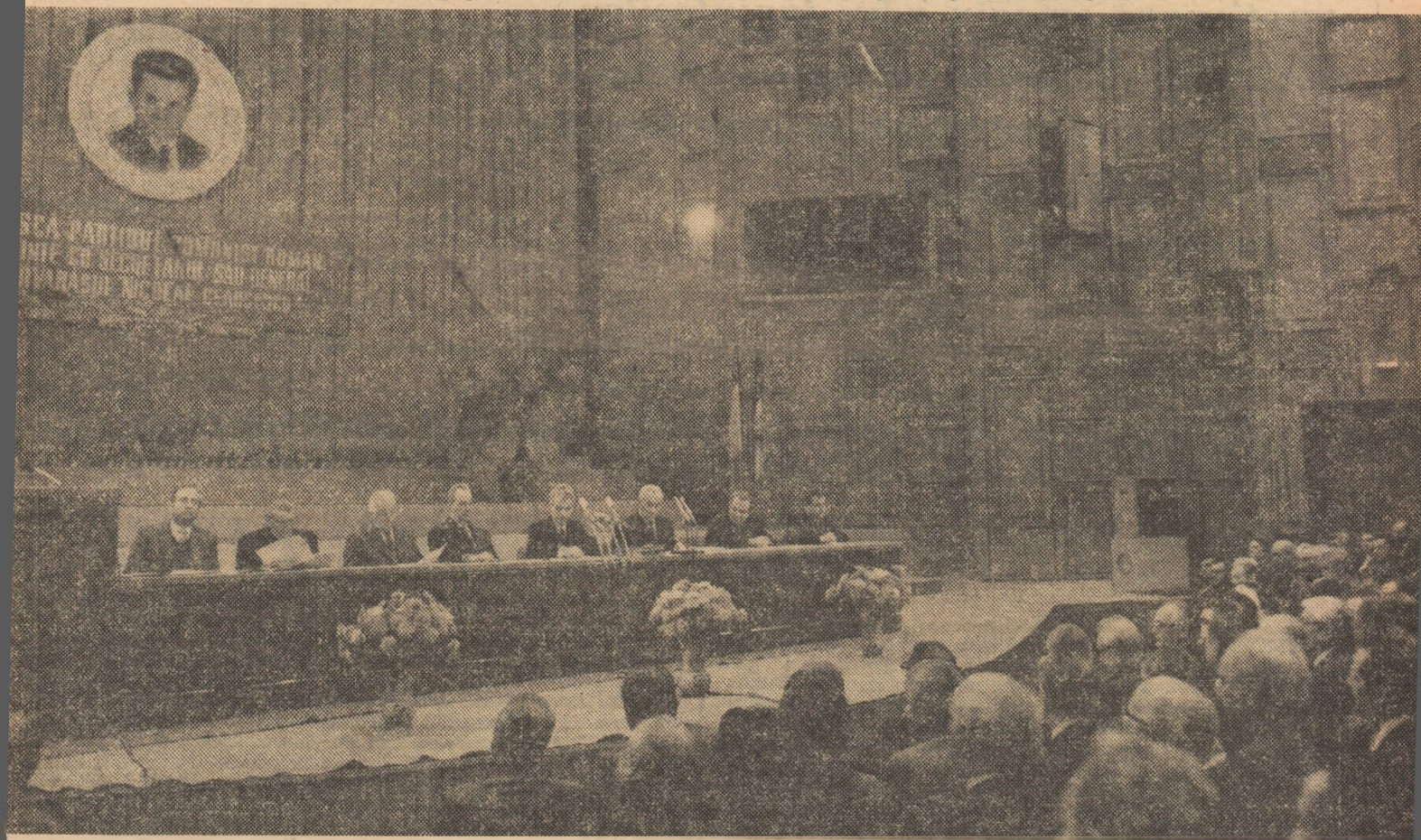
1987 față de 1985

1990 față de 1985

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu

CONSFĂTUIREA DE LUCRU DE LA C.C. AL P.C.R. PE PROBLEME DE AGRICULTURĂ

Tovarășul Nicolae Ceaușescu vizitând expoziția organizată cu prilejul consfătuirii

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Adunarea festivă consacrată sărbătoririi a 65 de ani de la făurirea

*statului național unitar român —
emoționant omagiu adus înaintașilor,
document de înaltă valoare teoretică
și de mare însemnătate pentru practica
făuririi socialismului
și comunismului în România*

UNITATE DE ASPIRAȚII ȘI DE EFORTURI CONSTRUCTIVE PENTRU PROPĂȘIREA PATRIEI

ATMOSFERA SĂRBĂTOREASCĂ prin care întregul nostru popor, într-o vibrație de înalt patriotism, și-a adus emoționantul omagiu Actului istoric al fundamen-tării statului național unitar român înfăptuit la 1 Decembrie 1918 a culminat cu marea Adunare festivă din Capitală. Expunerea făcută cu acest prilej de întiiul președinte al țării, cel ce a redat poporului român dreptul la propria lui istorie și a făcut să renască în inimi mândria patriotică și recunoștința față de generațiile de înaintași care prin muncă necurmată, jertfe și nenumărate sacrificii au contribuit la păstrarea fiin-ței naționale, la apărarea drepturilor fundamentale ale po-porului — constituie un document ce îmbogățește cu idei de mare semnificație sensurile istoriei românești, dezvoltă teoria și practica edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului.

Evocând glorioasa istorie a poporului nostru, epopeea per-manenței sale pe milenara vatră strămoșească, eroicele lupte purtate de-a lungul secolelor împotriva asupritorilor străini pentru păstrarea ființei proprii și formarea națiunii române, pentru libertate și dreptate națională și socială, magistrala expunere făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu constituie o înălțătoare lecție de patriotism, ce luminează dimensiunile revoluționare, politico-educative ale acestei aniversări. Mo-mentele istorice de mare înălțare ale neamului nostru, ilus-trate de figurile legendare ale lui Decebal și Traian, ale ma-rilor domnitori și căpitani de oști, ca Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare, Ion Vodă cel Cumplit, Vlad Țepeș și atîția alții care s-au împotrivit cu eroism năvălirilor străine, în special Imperiului otoman, înscriind pagini de glorie nepieritoare în letopisețul libertății și neatinării patriei amintite în expunere reliefează continua dănuire pe a-cesse meleaguri a poporului român în pofida valu-rilor migratoare și a cotropirilor vremelnice de către marile imperii. Idealul de unitate și libertate națională ce a animat poporul nostru de-a lungul întregii sale istorii și-a găsit o ilustrare nepieritoare în unirea Țării Românești, Transilvaniei și Moldovei realizată de Mihai Viteazul la 1600. Și dacă împrejurările istorice — intervenția imperiilor străi-ne — au dus la desființarea statului unitar centralizat, năzu-ința de unitate a poporului nostru a dănuit prin veacuri, dinamizînd voința sa de luptă pentru dreptate socială și na-țională, pentru progres și civilizație.

Expunerea evidențiază rolul hotărîtor pe care l-au avut masele populare în luptele pentru libertate și unitate națio-nală. Imensele resurse revoluționare ale maselor populare, năzuința fierbinte de unitate a populației românești au fost demonstrate cu deosebită forță în timpul revoluției de la 1784 din Transilvania condusă de Horea, Cloșca și Crișan, a' revoluției din Țara Românească condusă de Tudor Vladimi-rescu, în timpul revoluției burghezo-democratice de la 1848 din toate cele trei principate. Înaltele idealuri ale revolu-ționarilor de la 1848 aveau să rodească la 24 Ianuarie 1859, cînd, prin vrerea poporului, s-a înfăptuit unirea Moldovei cu Muntenia, creîndu-se statul național modern român. Așa cum sublinia președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Unirea principatelor a avut o uriașă însemnătate pentru evo-luția social-politică a poporului nostru, ea a deschis noi per-spectivă dezvoltării forțelor de producție, angajării României pe drumul civilizației moderne, constituind un moment epocal în procesul plămădirii statului național unitar român“. Cuce-rirea independenței naționale înfăptuită cu imense jertfe de sînge ale întregului popor la 1877 a deschis o eră nouă în afirmarea națiunii române pe calea progresului și civiliza-ției, a deschis calea participării sale la viața comunității in-ternaționale a popoarelor libere. Iar profunda conștiință a unității naționale a fost ilustrată convingător și prin partici-parea masivă a românilor din Transilvania, subjugată Impe-riului austro-ungar, la războiul pentru independență din 1877.

Pentru mai buna înțelegere a semnificației actului de la 1 Decembrie 1918 se cuvine să amintim că, în acea perioadă, situația populației românești din Transilvania cunoștea o de-osebită înrăutățire datorită creării dualismului austro-ungar în cadrul Imperiului habsburgic și includerii Transilvaniei în Ungaria prin lichidarea statutului de principat autonom de care se bucurase timp de sute de ani. Printr-o politică de restrîngere și chiar de lichidare a drepturilor românilor, perioa-da respectivă s-a înscris ca cea mai neagră din istoria po-porului român din Transilvania. Pe fundalul cumplitei asupriri pe care o sufereau, existența statului național român inde-pendent reprezenta pentru românii transilvăneni singura și marea speranță de eliberare națională și socială. Intensifi-carea luptei împotriva dominației străine, pentru făurirea statului național român s-a oglindit în desfășurarea unor am-

ple acțiuni de masă, în adunări populare, în campanii de presă, în crearea Partidului Național Român la Conferința românilor de la Sibiu în 1891, în acțiunea memorandumilor și multe altele.

Către sfârșitul anului 1918, pe întreg teritoriul Transilvaniei s-au format consilii naționale regionale, locale, gărzi naționale ca organe ale mișcării populare democratice pentru unire, care, sub conducerea Consiliului Național Român Central, și-au asumat rolul de forțe conducătoare ale vieții economico-sociale. Așa cum se subliniază în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu: „Evocând evenimentele care au dus la realizarea Unirii, putem afirma, cu deplină temei, că făurirea statului nostru național unitar a fost opera întregului popor, a maselor populare din toate principatele locuite de români, constituind înecunarea victorioasă a luptei seculare duse de cele mai înaintate forțe, de cărturarii și marii gânditori ai neamului, de întregul nostru popor.”

În zăbucimata epoea a luptei pentru existență a românilor, ziua de 1 Decembrie 1918 se înscrie ca un moment hotărâtor: pe cîmpul lui Horea de la Alba Iulia, peste 100 000 de muncitori, țărani, intelectuali, meseriași au adoptat istorica declarație prin care a fost proclamată solemn „Unirea Transilvaniei și Banatului cu România, pentru toate veacurile”. Bazîndu-se pe fapte istorice incontestabile, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază, cu deplină temei: „Conferința de pace încheiată în 1920, la doi ani după realizarea de fapt a unirii Transilvaniei cu România, n-a făcut decît să consfințească o realitate concretă, obiectivă. Unirea nu este rezultatul tratativilor de pace, al Tratatului de la Trianon, ea fusese hotărîită și realizată prin lupta maselor populare din Transilvania și România încă din 1918. Tratatul de pace de la Trianon nu putea să nu recunoască această realitate impusă prin lupta întregii națiuni române. Nimeni nu mai putea schimba judecata istoriei, voința dirză a unui întreg popor hotărît, după secole de dezbinare impusă, să trăiască unit, în independență și pace, colaborînd prietenește cu toți vecinii săi, cu toate popoarele lumii”.

Unitatea de stat a românilor are la bază unitatea de viață economică ce s-a dezvoltat de-a lungul a două milenii în pofida tuturor vitregiilor și a împărțirilor artificiale, are la bază unitatea de limbă și de cultură, de obiceiuri și de port. Evenimentele ce au urmat unirii au demonstrat puternica înfrîngere pe care a exercitat-o asupra întregului popor român căruia i-a insuflat un profund sentiment de mîndrie patriotică.

Pătrunderea pe scena istoriei a clasei muncitoare a ridicat la un nivel superior conștiința națională a poporului nostru, realizînd unitatea dintre lupta de eliberare națională și socială. Partidul socialist, mișcarea sindicală au îndeplinit un rol important în perioada premergătoare unirii și au contribuit la formarea spiritului revoluționar al maselor, care în urma constituirii Partidului Comunist Român s-a ridicat pe o treaptă superioară. Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu realizează o amplă trecere în revistă a evoluției luptelor maselor populare conduse de Partidul Comunist Român, pentru dreptate și libertate, împotriva Dictatului de la Viena, care smulgea Ardealul de Nord din trupul țării, pentru mobilizarea maselor la întoarcerea armelor împotriva Germaniei naziste.

Partidului Comunist i-a revenit marea cinste, misiunea revoluționară de a înfăptui marile năzuințe de dreptate socială și națională ale maselor populare din perioada unirii. Însă numai în condițiile socialismului au putut fi înfăptuite cu adevărat aceste nobile aspirații de libertate și independență, a putut fi asigurată pentru întregul popor o viață nouă, demnă.

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu sintetizează cu magistrală concizie și forță sugestivă etapele evoluției socialiste a României, marile înfăptuiri cu care se mîndrește azi poporul nostru. În ansamblul său, Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Adunarea festivă consacrată sărbătoririi a 65 de ani de la făurirea statului național unitar român se constituie nu numai ca un vibrant omagiu adus înaintașilor ci, în același timp, și ca un document de excepțională însemnătate pentru construirea socialismului și comunismului în România, pentru înțelegerea complicatei situații internaționale actuale.

Aspirațiile de unitate și libertate națională ce au animat generațiile de înaintași constituie pentru poporul nostru o forță motrice puternică în lupta pentru dezvoltarea economică, pentru progres și civilizație, în lupta pentru menținerea păcii pe planeta amenințată azi cu distrugerea nucleară. Cu

atît mai evidente sînt virtuțile unității astăzi cînd, în condițiile crizei economice mondiale, dezvoltarea economică a tuturor statelor întîmpină dificultăți deosebite, menținerea unui loc favorabil în diviziunea internațională a muncii, însăși supraviețuirea economică a statelor depinde de capacitatea lor de adaptare la rigorile crizei, de forța și hotărîrea cu care se înscriu pe linia cerințelor progresului tehnico-științific actual. Partidul Comunist Român a sesizat la timp amploarea și profunzimea dificultăților generate de criză și a adoptat ample programe, măsuri menite să asigure continua perfecționare a mecanismului economic, adaptarea structurilor economice la exigențele actuale, să mobilizeze amplu forțele creatoare ale poporului la ridicarea economico-socială a țării.

În momentul de față, economia este, poate, principalul teren de manifestare a sentimentelor patriotice; participarea conștientă și competentă la înfăptuirea programelor de dezvoltare, la lărgirea bazei proprii de resurse naturale și energetice, la realizarea programelor de creștere a productivității muncii și de ridicare a performanțelor calitative și de competitivitate ale produselor românești, la înfăptuirea noii revoluții din agricultură reprezintă terenul de manifestare a înaltei conștiințe naționale și revoluționare a poporului nostru.

Emoționanta chemare adresată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Marea Adunare festivă se înscrie cu litere de aur în conștiința poporului nostru: „Să sărbătorim aniversarea mărețului eveniment al făuririi statului național român unitar, unind toate energiile creatoare ale poporului nostru pentru înfăptuirea neabătută în viață a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei pe culmile luminoase ale comunismului. Să facem totul pentru a asigura minunatului nostru popor o viață tot mai demnă și liberă, o viață tot mai fericită, în cadrul celei mai înaintate societăți, o viață egală în rîndul națiunilor libere ale lumii”.

Perioada pe care o parcurgem se caracterizează printr-o puternică încordare internațională, prin ascuțirea contradicțiilor pe arena mondială și multiplicarea focarelor de război, printr-o intensificare fără precedent a cursei înarmărilor și îndeosebi a înarmărilor nucleare. Poate că niciodată în istoria planetei noastre n-a planat asupra ei mai amenințător ca acum spectrul autodistrugerii. Arsenalul atomic acumulat numai pe teritoriul Europei este suficient să distrugă orice urmă de viață pe Terra. Virtuțile poporului nostru, aspirația lui spre pace și libertate se manifestă cu hotărîre și în condițiile actuale. Prin glasul celui mai ilustru reprezentant al său, președintele Nicolae Ceaușescu, România se ridică cu vigoare și fermitate în apărarea dreptului la existență liberă și independență a popoarelor, în apărarea păcii.

Avem depline temeuri de mîndrie patriotică pentru prestigiul de care se bucură azi România în lume, pentru contribuția pe care președintele țării noastre o aduce la introducerea unui climat de înțelegere și concurență între state, la mobilizarea tuturor forțelor progresiste dornice să se alăture eforturilor de pace. De la tribuna Adunării festive, glasul președintelui Nicolae Ceaușescu, înflăcăratul tribun al poporului nostru, s-a ridicat, încă o dată, lansînd un călduros apel tuturor guvernelor și popoarelor, tuturor conștiințelor lucide să nu-și precupețească eforturile pentru a netezi căile apropierii și înțelegerii, ale evitării oricărui conflict armat.

A fost exprimată solemn voința fermă a României socialiste de a acționa cu toată forța și în viitor pentru dezvoltarea colaborării și solidarității cu toate popoarele lumii, cu forțele revoluționare, progresiste, democratice, antiimperialiste de pretutindeni, de a milita și în viitor neobosit pentru triumful idealurilor de libertate și independență ale popoarelor, pentru dezarmare, pentru cauza păcii și colaborării între toate națiunile lumii, pentru o lume mai dreaptă și mai bună, a egalității între toate națiunile pe planeta noastră.

Vibrantul apel lansat de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la tribuna Adunării festive: „Să facem legămîntul solemn că vom consacra înțelega noastră putere de muncă cauzei înfloririi și prosperității României Socialiste, înaintării ei victorioase pe drumul luminos al socialismului, spre înaltele culmi ale civilizației comuniste”, și „Să apărăm uniți ce avem mai sînt — Poporul, comunismul, pacea pe pămînt!”, a stîrnit un puternic ecou în inimile întregului nostru popor.

Maria D. POPESCU

ECONOMIA ROMÂNEASCĂ UNITARĂ — EXPRESIA UNEI NECESITĂȚI OBIECTIVE

MĂREȚUL EVENIMENT AL UNIRII din 1918, prin care s-a desăvârșit edificarea statului național unitar român, a creat acea realitate fundamentală pe care se sprijină și se va sprijini continuu întreaga existență a națiunii române, a tuturor celor ce trăiesc și muncesc în cuprinsul generos al patriei noastre comune, Republica Socialistă România. Infăptuirea Marii Uniri constituia, deopotrivă, bilanțul triumfător al unei întregi deveniri istorice, cit și o strălucită deschidere pentru o nouă epocă de dezvoltare pe toate planurile, de înaintare mai rapidă pe drumul progresului și civilizației. „**Infăptuirea unității statului român** — după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — ...a realizat cadrul național și social-economic pentru dezvoltarea mai rapidă a forțelor de producție; înmănușarea laolaltă a energiilor și capacităților creatoare ale poporului nostru a creat condiții favorabile activității forțelor progresiste ale societății, mișcării muncitorești revoluționare“¹⁾.

Infăptuirea idealului național a constituit, precum se știe, nu numai rodul unor îndelungate lupte și strădanii, ci și produsul legic, necesar și firesc al unui complex de premise obiective și subiective, ale căror rădăcini coboară adânc în trecutul nostru și a căror acțiune convergentă în timp a condus, în mod inexorabil, la cuprinderea tuturor regiunilor istorice ale țării în cadrul mult visat al statului național unitar. Aceste premise au fost de ordin teritorial, etnic, lingvistic, politic, cultural, de factură psihică și, evident, de ordin economic. Asupra acestora din urmă ne propunem să ne oprim în cele ce urmează. Nu însă înainte de a face câteva precizări.

Înainte de toate, se cere menționat faptul că între premisele amintite a existat o întreagă rețea de interdependențe, care le făcea să alcătuiască un tot inseparabil. Amintirea sau analiza distinctă a vreuneia dintre ele este, desigur, posibilă, dar numai presupunându-le pe toate celelalte, numai în indisolubilă legătură cu ele, ca parte componentă a unui întreg funcțional. Trebuie relevat apoi, că premisele care au dus în cele din urmă la desăvârșirea unității statale au parcurs, în timp, un proces de amplificare și îmbogățire cu noi atribute, dezvoltându-se și maturizându-se treptat, împingând evoluția de ansamblu — cu forța și ireversibilitatea legăturilor obiective — spre infăptuirea idealului național. Ele s-au afirmat în mod constant ca necesități și ca realități, dincolo de stările temporare, decurgând din vicisitudinile și „intemperii“ de variate feluri și în diferite momente ale zbuciumatei noastre istorii. În acest context, legăturile economice dintre cele trei țări românești, dintre toate zonele istorice ale patriei — legături al căror rol fundamental a fost demult și adesea evidențiat — s-au manifestat, putem spune, cu firescul fenomenelor naturii, cu conștiința vie a necesităților organice, a unor multiple afinități și aspirații comune, cu amprenta mereu evidentă a unor relații frățești.

Legăturile economice dintre Țara Românească, Transilvania și Moldova, existente din vechime, se sprijină în chip firesc pe elementele constitutive ale mediului natural al țării întregi. Țările române beneficiau de condiții naturale extrem de favorabile pentru dezvoltarea economiei lor. Pe un teritoriu relativ restrâns, caracterizat prin complexitatea reliefului și a celorlalte condiții naturale, patria noastră dispunea de variate bogății ale solului și subsolului. Diferențierea solului și diversitatea produselor lui au constituit baza naturală a diviziunii sociale a muncii, stimulându-i pe oameni, prin alternarea condițiilor de mediu, să-și multiplice aptitudinile și mijloacele de muncă. Puține alte țări ale lumii prezintă particularități comparabile cu cele ale teritoriului patriei noastre: varietatea deosebită a peisajului geografic și, implicit, a posibilităților sale economice; echilibrul, proporționalitatea marilor forme de relief (munte, deal, cîmpie), fiecare dintre ele ocupînd cam o treime din suprafața totală a țării; în sfîrșit, armonia în distribuția reliefului, acea infățișare de uriașă celate naturală, avînd ca „înimă“ a ei Podișul Transilvaniei²⁾, rotunjimea ideală a spațiului geografic românesc, remarcată nu numai de români (ca, de exemplu, N. Bălcescu), ci și de străini (ca marele geograf francez, Em. de Martonne).

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste“, vol. I. București, Ed. politică, 1968, p. 350.

²⁾ Tiberiu Morariu „Localul Transilvaniei în cadrul unitar al teritoriului Românesc“, în vol. „Unitate și continuitate în istoria poporului român“, București, Ed. Academiei R.S.R., 1968, p. 9—10.

³⁾ „Națiune, independență, suveranitate. Studii și comunicări“, București, Ed. politică, 1977, p. 345.

Fără a insista prea mult, trebuie să menționăm că teritoriul patriei noastre este unitar, de asemenea, prin configurația reliefului și prin rețeaua hidrografică. Toate cursurile de apă principale care-l brăzdează — cu excepția Dunării — pleacă din centrul lui înalt spre marginile joase în toate direcțiile, străbătînd radial munții, dealurile și cîmpiile. Această configurație a rețelei hidrografice are o mare importanță economică prin faptul că toate arterele sale majore au oferit omului — din cele mai vechi timpuri — prin văile lor, o rețea de drumuri naturale, care au înlesnit legăturile dintre așezările omenești din regiunile de munte, deal și șes, au ușurat comunicațiile și schimburile de mărfuri între cele trei țări românești³⁾.

Situația în centrul țării, Carpații n-au constituit niciodată o barieră între Transilvania, Țara Românească și Moldova. Mijlocii ca înălțime, de trei ori mai înguști decît Alpii, ei sînt, totodată; puternic fragmentați tectonic, străbătuți de ape, traversați de drumuri și poteci. De la Porțile de Fier și pînă sus, în nord, la Prislop, 26 de pasuri și trecători mari străbat munții. În ce privește potecile, pe care se putea trece atît cu pasul, cit și cu calul ce transporta poveri, numai între Țara Românească și Transilvania înainte de anul 1800 erau cunoscute și intens folosite 91 de astfel de poteci.

Aceste elemente au favorizat din vechime comunicația de pe o parte pe cealaltă a lor. Așa se explică și intensă locuire a Carpaților, „energia habitatului“, cum spun geografii (calculată ca raport între înălțimea lor totală și altitudinea pînă la care erau populați cu așezări umane). Ca atare, ei n-au fost o stavilă în calea trecerii lor frecvente, iar în unele epoci, chiar masive, de populație din Transilvania spre celelalte două țări, Transilvania fiind, secole de-a rîndul, un veritabil rezervor demografic pentru întregul teritoriu românesc. Acest fenomen îi privea — după cum atestă încă documente medievale timpurii — atît pe români, cit și pe secui și sași, avînd desigur nu numai semnificații demografice, ci și economico-sociale. Amploarea fenomenului este atestată, între altele, de faptul că în secolul al XVIII-lea, în Țara Românească, un slujbaș special, cu rang de ispravnic, se ocupa de problemele ridicate de aflulul de populație venit de peste munte. Luînd în considerare și faptul că pînă spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea contactele Transilvaniei cu Ungaria erau serios îngreunate de zona joasă și mlăștinoasă a Tisei, se va înțelege mai bine de ce Transilvania constituia față de aceasta o individualitate nu numai geografică, dar și economică distinctă, fiind orientată în chip natural spre Țara Românească și Moldova.

Un ansamblu de factori — cu un puternic fundament de determinare obiective — contribuia deci la existența unor strînse și neîntrerupte legături economice între cele trei țări românești. Legături ce aveau la bază caracterul complementar al economiei țărilor române. S-au dezvoltat astfel o simbioză economică de-a lungul secolelor, o crescîndă interdependență a economiilor lor. Transilvania furniza, mai ales, produse meșteșugărești, în timp ce Moldova și Țara Românească furnizau Transilvaniei materiile prime (piei, lînă, pește, ceară, vin etc.), vite, precum și, în măsură crescîndă (în a doua jumătate a sec. XIX), țitei și unele derivate ale lui. În ambele sensuri circulau și mărfurile aflate în tranzit dinspre Europa apuseană și centrală spre Marea Neagră și Orient, produsele orientale și balcanice spre centrul și vestul continentului.

Așa cum au arătat încă mai demult cercetările istorice, elementul hotărîtor al legăturilor economice dintre țările române — iar, ulterior, dintre vechea Românie și Transilvania — l-au constituit, neîndoielnic, schimburile comerciale. Acestea erau practicate atît sub forma comerțului pe scară mare, efectuat de negustorii din orașe, cit și pe scară mică, dar de către un număr însemnat de locuitori, care circulau în ambele sensuri, inclusiv de către locuitorii din zona de frontieră dintre țări.

În desfășurarea comerțului dintre cele trei țări române, rolul principal a revenit orașelor Brașov, Sibiu și Bistrița. Privilegiile comerciale ce le-au fost acordate de către domnii Moldovei și Țării Românești — între anii 1368 și 1458 (deci în 90 de ani) — numai negustorii brașoveni au primit 17 asemenea privilegii — ca și documentele (registrele) vamale atestă amploarea și vîrșietatea acestui comerț. O bogată literatură a analizat acest fenomen, relevînd spiritul de reciprocitate, libertate și frățească

Vasile BOZGA

(Continuare în pag. 30)

Dezvoltarea armonioasă a județelor — baza economică a egalității de fapt a tuturor cetățenilor țării

POLITICA P.C.R. de repartizare teritorială rațională a forțelor de producție în vederea unei dezvoltări armonioase a județelor patriei a cuprins și o altă ramură de bază a economiei — agricultura.

Agricultura — ramură de bază

ÎN CADRUL strategiei generale de optimizare a dezvoltării economico-sociale, agricultura a fost concepută a se repartiza teritorial pe fiecare zonă și județ în raport cu condițiile pedoclimatice existente, cu nevoia socială în cadrul realizării programelor de autoconducere și autoaprovizionare teritorială astfel încât să se asigure producții animale și vegetale cât mai mari, diversificate, în condiții de eficiență economică ridicată.

Întreaga activitate de planificare și realizare a producției agricole a fost concepută a se desfășura pe baza luării în considerare a intereselor economiei naționale, ținându-se seama de condițiile economice, sociale și naturale, specifice locale. Rezultatele procesului de planificare judicioasă a producției agricole s-au materializat în creșterea producției agricole și în modificări importante ale ponderii județelor în totalul producției vegetale și animale.

Caracteristică repartiției producției vegetale este creșterea gradului de concentrare teritorială a producției de cereale (în-deosebi grâul și secara). În anul 1980, în județele Brăila, Călărași, Constanța, Dolj, Giurgiu, Ialomița, Olt, Teleorman și Timiș s-au obținut 44,3% din producția de grâu și secară a țării. Cultura porumbului este răspândită în prezent pe întreg teritoriul țării. În anul 1980, în județele Arad, Bihor, Botoșani, Brăila, Buzău, Călărași, Constanța, Dolj, Galați, Giurgiu, Ialomița, Iași, Olt, Teleorman, Timiș și Vaslui s-au obținut 66% din producția de porumb a țării. În ceea ce privește dezvoltarea producției animale, după anul 1965 se remarcă o creștere a acestor activități în județele Brăila, Botoșani, Călărași, Cluj, Dolj, Giurgiu, Iași, Mureș și Suceava, județe care prezintă condiții mai prielnice pentru dezvoltarea acestei importante subramuri agricole.

Ca urmare a politicii agrare științifice și consecvente a partidului nostru, s-a asigurat creșterea continuă a producției vegetale în toate județele țării. Așa după cum rezultă și din datele tabelului se constată creșterea continuă a județelor care obțin o producție globală agricolă de peste 2,5 miliarde lei și scăderea corespunzătoare a numărului județelor cu o producție agricolă sub această limită. Astfel, față de 34 de județe care realizau în cincinalul 1966—1970 o producție agricolă sub 2,5 miliarde lei, numărul lor se reduce la 28 în 1971—1975 și la 16 în perioada 1976—1980. Pentru 1981, numărul respectiv este de 3.

Gruparea județelor după valoarea producției globale agricole

Valoarea producției agricole	Numărul județelor			
	1966—1970	1971—1975	1976—1980	1981
Până la 1,5 miliarde lei	21	14	1	—
1,6—2,5 miliarde lei	13	14	15	3
2,6—3,5 miliarde lei	6	8	11	10
3,6—4,0 miliarde lei	1	2	4	4
Peste 4 miliarde lei	—	3	10	24

* Pentru cincinale s-a luat în calcul media anuală pe cincinal

Ca urmare a politicii de dezvoltare optimă a industriei și agriculturii, intensificarea schimburilor economice și a fluxurilor dintre județele și localitățile țării a determinat o repartizare rațională a transporturilor și telecomunicațiilor în teritoriu. Perioada de după 1966 se caracterizează și prin dezvoltarea și modernizarea parcului de mijloace de transport, prin punerea în exploatare a noi trasee de cale ferată, precum și prin construirea și modernizarea de poduri și drumuri de interes național și local.

Prima parte a articolului a apărut în numărul trecut al revistei.

Astfel, merită subliniat faptul că noile linii de cale ferată au fost amplasate, în principal, pe teritoriul județelor mai puțin dezvoltate în trecut, ca, de exemplu, Argeș, Buzău, Covasna, Dolj, Gorj, Ialomița, Iași, Vaslui, Vrancea. La nivelul anului 1981, densitatea drumurilor publice pe 100 km² de teritoriu era, în medie pe țară, de 30,9 km, peste această medie situându-se și județe mai puțin dezvoltate cum sînt: Alba, Bacău, Bihor, Botoșani, Buzău, Dimbovița, Gorj, Iași, Mehedinți, Neamț, Olt, Satu Mare, Sălaj, Vaslui, Vâlcea și Vrancea.

Ca urmare a dezvoltării transporturilor și telecomunicațiilor s-au asigurat legături mai operative între localitățile din interiorul județelor și dintre județe, ceea ce a contribuit la atragerea la o viață economică activă și a celor mai îndepărtate localități de pe teritoriul național, la progresul economic și social al tuturor județelor țării.

Tendințe de omogenizare la nivelul structurii populației ocupate

POLITICA P.C.R. de dezvoltare complexă a economiei județelor a avut ca rezultat schimbări importante în structura populației ocupate din fiecare județ. Caracteristica esențială a acestui proces este creșterea continuă a numărului de muncitori, de la circa 1 mil. în anul 1938 la aproape 6 milioane în 1981, din care al celor ocupați în industrie a sporit de la 472 000 la peste 3 milioane. În perioada 1966—1980 s-au creat în economia națională peste 3 milioane de noi locuri de muncă, o bună parte din acestea revenind județelor cu un ritm de dezvoltare mai accelerat, cum ar fi: Bistrița-Năsăud, Botoșani, Buzău, Covasna, Dimbovița, Gorj, Olt, Sălaj, Vaslui și Vâlcea. Ca urmare, la sfîrșitul anului 1980 populația ocupată în ramurile neagricole a devenit preponderentă în 37 de județe, față de numai 13 județe în 1970, sau 9 județe în 1965. La sfîrșitul anului 1981, în 22 de județe populația ocupată în industrie a depășit pe cea ocupată în agricultură, față de numai 10 județe în anul 1975.

Analiza gradului de omogenizare a dezvoltării economico-sociale a județelor după indicatorul numărul de personal muncitor la 1 000 de locuitori scoate în evidență pașii importanți pe care i-a parcurs țara noastră în ultimele decenii. Astfel, dacă în anul 1965, în 23 de județe personalul muncitor la 1 000 locuitori era de 200, iar în 4 județe de peste 300, în anul 1981, în prima grupare au mai rămas doar 2 județe, iar în a doua numărul lor a crescut la 20 de județe. Creșteri importante la acest indicator au înregistrat județele: Bistrița-Năsăud, Buzău, Covasna, Sălaj, Teleorman, Vrancea. Toate aceste date și tendințe exprimă creșterea rolului social și politic al clasei muncitoare în toate județele țării.

Sporirea potențialului economic al tuturor județelor țării, creșterea producției industriale și agricole, mutațiile intervenite în structura personalului muncitor, amplificarea și diversificarea cerințelor populației au avut ca rezultat nemijlocit apropierea județelor și în ceea ce privește consumul. Astfel, dacă în anul 1965 în 21 de județe s-a desfășurat un volum de mărfuri pînă la 3 000 de lei pe locuitor și numai în 3 județe peste 5 000 lei, în anul 1981 în prima categorie nu a mai rămas nici un județ, în schimb în ultima categorie se includ toate județele. Față de creșterile medii pe țară ale desfacerilor de mărfuri, care în perioada 1966—1981 au fost de 325%, în județele Bistrița-Năsăud, Covasna, Dimbovița, Gorj, Harghita, Maramureș, Mehedinți, Olt, Satu Mare, Sălaj și Vâlcea creșterile au fost mult mai mari, cuprinse între 367% și 337%.

Pe fondul unei puternice dezvoltări a forțelor de producție, a celorlalte activități social-culturale, întreaga țară a cunoscut un intens proces de urbanizare, ponderea populației urbane crescînd de la 33,7% în 1965 la 50,1% în 1981. Dacă în anul 1965 existau 21 de județe în care ponderea populației urbane nu depășea 30% și doar în 2 județe ponderea respectivă era de peste 50%, în anul 1981 din prima categorie mai făceau parte doar 7 județe, iar în ultima categorie numărul județelor a crescut la 13. Astfel, în județele Dolj, Gorj, Neamț, Mehedinți, Argeș, care în anul 1965 aveau o pondere a populației urbane cuprinsă între 15—28%, în 1981 gradul de urbanizare s-a ridicat la 34—42%.

Ca urmare a măsurilor întreprinse în perioada 1968—1982, prin reducerea numărului comunelor de la 4 259 la 2 705 s-au creat puternice unități administrative economico-sociale, a crescut numărul orașelor și municipiilor — de la 184 în 1968 la 237 în 1982. În același timp, prin crearea consiliilor unice agroindustriale, ca unități de conducere a agriculturii, dar și ca centre ale dezvoltării economico-sociale a patriei, cele 556 de asemenea centre dobândesc tot mai mult configurația de oraș cu caracter agroindustrial sau industrial-agrar, contribuind la adâncirea procesului de dezvoltare armonioasă atât în profil de ramură cit și în profil teritorial.

Efecte ale planificării în profil teritorial

ANALIZÂND rezultatele dezvoltării economico-sociale în profil teritorial, Congresul al XII-lea al partidului a subliniat că deși s-au obținut succese remarcabile în omogenizarea repartizării forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, totuși este necesară intensificarea eforturilor în direcția ridicării pe un plan superior a procesului de omogenizare a condițiilor de muncă și viață ale tuturor oamenilor muncii. În acest context, Congresul al XII-lea al partidului a conceput și adoptat, pentru prima dată în istoria planificării teritoriale a țării noastre, un program de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, parte componentă a planului național unic pe perioada 1981—1985.

Urmărind să realizeze o îmbinare cât mai rațională între profilul de ramură și cel teritorial în dezvoltarea economico-socială, Programul-directivă asigură dezvoltarea echilibrată în perspectivă a tuturor zonelor, apropierea județelor în ceea ce privește nivelul producției globale pe locuitor și gradul de ocupare a resurselor de muncă, sistematizarea și modernizarea rețelei de localități urbane și rurale, ridicarea gradului general de civilizație al tuturor regiunilor țării.

În concordanță cu aceste obiective, Programul-directivă prevede ca eforturile investiționale să fie orientate cu prioritate spre județele cu o producție globală pe locuitor mai redusă. Ca urmare, cele mai mari creșteri ale volumului de investiții în actualul cincinal se înregistrează în județele Alba, Suceava, Teleorman, Vaslui, Vrancea. Rezultatul unei asemenea politici se va concretiza, la sfârșitul actualului cincinal, în fiecare județ într-un nivel al producției pe locuitor de cel puțin 70 000 lei, din care circa 50 000 lei obținute în domeniul industrial, cel puțin 10 000 lei în producția agricolă și circa 10 000 lei în transporturi, construcții, servicii și alte activități.

Accentuarea procesului de omogenizare a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial în actualul cincinal se exprimă în gradul de grupare a județelor în funcție de valoarea producției globale pe locuitor. Astfel, dacă în 1980, în 29 de județe s-a obținut o producție globală pe locuitor până la 70 000 de lei și doar în 2 județe peste 100 000 lei, la sfârșitul actualului cincinal nu va mai exista nici un județ sub 70 000 lei, în schimb, 10 județe vor obține peste 100 000 lei, restul județelor fiind cuprinse în grupa între 70 000—100 000 lei.

O altă caracteristică esențială a procesului de optimizare a repartizării teritoriale a forțelor de producție în actualul cincinal constă în trecerea la amplasarea de capacități productive mai mici în industriile alimentare, ușoară, a materialelor de construcții, prelucrarea lemnului, precum și în unele domenii ale construcțiilor de mașini și chimiei, ceea ce va avea ca rezultat utilizarea mai eficientă a resurselor natural-materiale și umane în toate județele și localitățile țării. De asemenea, în orașele cu o industrie dezvoltată, sporirea producției este prevăzută să se realizeze în principal pe seama reutilizării și modernizării capacităților de producție existente. În alte localități, ca, de exemplu, Călărași, Turda, Balș, Galați, Turnu Măgurele, Rîmnicu Vilcea, Bălan, Moinești, Baia Mare, Anina, Comănești, Uricani, Brad, Călan, Borșa unde, ca urmare a profilului economic existent, este ocupată preponderent forța de muncă bărbătească, se urmărește amplasarea de unități care să asigure atragerea forței de muncă feminine.

Dezvoltarea industriei mici și artizanale în județele mai puțin dezvoltate, într-un ritm superior mediei pe țară, va avea ca rezultat optimizarea profilului producției pe baza criteriilor ce asigură valorificarea superioară a resurselor locale, contribuind la ridicarea acestor zone și localități din punct de vedere economic și social. Astfel, în județele Covasna, Dimbovița, Gorj, Iași, Mehedinți, Sălaj, Teleorman și Vaslui, producția industriei mici și artizanale va crește în actualul cincinal de 2,2—2,4 ori, peste media pe țară.

Mutațiile în profilul industrial al județelor vor purta amprenta dezvoltării acelor ramuri și subramuri care asigură un grad ridicat de valorificare a resurselor materiale. Astfel, numărul județelor a căror industrie constructoare de mașini și chimică în totalul producției va depăși 30%, va crește de la 21 în 1980 la

31 în 1985. Ramuri prioritare ale industriei apar pentru prima dată în județele Alba, Botoșani, Buzău, Covasna, Mehedinți, Suceava, Vrancea și Sălaj.

Condiții de viață cit mai bune pentru toți oamenii muncii

CA EFECT al dezvoltării producției de bunuri materiale dar și ca o condiție pentru sporirea eficienței economice, precum și a nivelului de trai al maselor populare, s-au dezvoltat și rețeaua prestărilor de servicii către populație precum și cea de dotări social-culturale. Creșterea continuă a volumului desfacerilor de mărfuri către populație a determinat înființarea unor noi unități comerciale cu amănuntul și de alimentație publică în toate județele și localitățile patriei. Cele mai mari creșteri ale numărului de magazine comerciale date în folosință în perioada 1966—1980 s-au realizat în județele: Bihor, Brăila, Călărași, Gorj, Harghita, Ialomița, Mehedinți, Olt, Sălaj, Teleorman, Vaslui și Vilcea.

Modernizarea bazei materiale a vieții social-culturale în toate localitățile țării s-a realizat prin sporirea continuă a volumului de investiții social-culturale în întreaga perioadă 1966—1981, concomitent cu îmbunătățirea repartizării lor pe teritoriu. Este foarte semnificativ faptul că, dacă în anul 1970, în 8 județe s-au repartizat fonduri de până la 100 mil. lei, în 20 între 100—200 mil. lei, în 2 județe între 500 mil. și un miliard lei și doar în 2 județe de peste 1 miliard lei, în anul 1981 în prima categorie nu era inclus nici un județ, doar 3 județe făceau parte din cea de-a doua, 27 de județe din a treia, 7 județe în a patra, iar în ultima categorie numărul lor s-a ridicat la 4.

Iată un alt indicator ce reflectă pașii importanți făcuți pe linia omogenizării teritoriale și în domeniul social-cultural: în anul 1980, numărul paturilor de asistență medicală la 1 000 de locuitori era peste media pe țară în o serie de județe mai puțin dezvoltate: Alba, Bihor, Botoșani, Covasna, Harghita, Maramureș, Sălaj, Vaslui, iar în ceea ce privește numărul de locuitori ce revin la un medic, peste media pe țară, se situau în același an județele Bacău, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Buzău, Călărași, Dimbovița, Giurgiu, Gorj, Ialomița, Mehedinți, Neamț, Olt, Satu Mare, Sălaj, Teleorman, Tulcea, Vaslui și Vrancea.

Expresie nemijlocită a puternicei dezvoltări economico-sociale a tuturor localităților patriei, în perioada 1968—1982 s-au construit peste 2,3 milioane locuințe, 49 000 locuri în spitale, peste 36 000 săli de clasă, 212 000 locuri în grădinițe, circa 114 000 locuri în creșe, 546 000 locuri în cămine culturale, 46 case de cultură, noi cluburi și alte așezăminte social-culturale.

Finalitatea socială a procesului de dezvoltare armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu își găsește expresia sintetică în ridicarea nivelului de trai al populației din toate zonele țării. Până în anul 1985, 32 de județe se vor situa peste media pe țară în ceea ce privește nivelul pe locuitor al desfacerilor de mărfuri și prestărilor de servicii. În acest cincinal, se va încheia acțiunea de înzestrare cu spitale generale a tuturor orașelor reședință de județ, concomitent cu construirea de spitale mai mici în alte 26 de orașe, între care: Aiud, Cîmperi, Salonta, Beclean, Toplița, Fetești, Medias, Huși, Adjud.

Creșterea gradului de cultură și civilizație va fi susținută prin construcția de săli de spectacole, case de cultură și cluburi, repartizate îndeosebi într-un număr mai mare de centre muncitorești cum sînt: Hunedoara, Brăila, Dej, Turda, Năvodari, Balș, Bălan, Colibași, Toplița, Roșiori de Vede, Lupeni, Vilcea, Băilești, Caransebeș, Zărnești, Drobeta-Turnu Severin, Sighișoara, Bistrița.

Ca urmare, în actualul cincinal se vor consemna progrese însemnate în ceea ce privește nivelul bazei materiale a activităților social-culturale, expresie revelatoare a politicii partidului de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al tuturor oamenilor muncii din toate zonele, județele și localitățile țării.

Realizarea obiectivelor înscrise în Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în actualul cincinal va exercita un puternic rol dinamizator în accelerarea progresului națiunii noastre, în dezvoltarea armonioasă, echilibrată a tuturor județelor țării, creînd condiții tot mai bune pentru muncă și viață a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate și, în același timp, verificîndu-se, încă o dată în practică, că partidul și statul nostru nu au alt țel suprem în misiunea lor istorică decît ridicarea gradului de bunăstare și civilizație al întregului popor.

dr. Dumitru CIUCUR
dr. Constantin POPESCU

0 prioritate absolută în economie:

Încadrarea fermă în norme și reducerea accentuată a consumurilor energetice

ÎN INTREPRINDERILE INDUSTRIALE, în toate unitățile economice de pe întreg cuprinsul țării se desfășoară o susținută activitate în vederea reducerii la strictul necesar a consumului de energie electrică și combustibili. Înțelegând că asigurarea bunei desfășurări a întregii activități economico-sociale constituie o înaltă îndatorire patriotică a tuturor oamenilor muncii, colectivele întreprinderilor industriale depun eforturi susținute pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an, în condițiile respectării cu rigurozitate a normelor teh-

nologice de consum energetic la fiecare produs. Paralel, comisiile energetice, specialiștii, muncitorii din fiecare unitate întreprind largi și stăruitoare acțiuni pentru elaborarea unor măsuri care să asigure, în continuare, reducerea și mai accentuată a consumului de energie și combustibili. În același timp, în cadrul centralelor electrice pe cărbune se acționează cu răspundere și hotărâre pentru ca toate aceste unități, furnizoare de energie, să funcționeze la parametri stabiliți, pentru a pune la dispoziția economiei naționale cantități sporite de energie electrică.

În județul Olt

CONSUMURI ENERGETICE REDUSE, SUB COTELE REPARTIZATE

PENTRU județul Olt, problema gospodăririi cu maximă chibzuință a resurselor energetice și a creșterii producției de energie și combustibil constituie o preocupare de prim ordin. Aceasta cu atât mai mult cu cât balanța datorită a județului este deficitară datorită, în primul rând, structurii pe ramuri de activitate și, mai ales, a celei pe ramuri ale industriei care a determinat ca, în prezent, consumul să fie incomparabil mai mare decât producția de energie și combustibil realizată din resursele proprii. Astfel, la o producție de 371 632 mii kWh în 1982, consumul de energie electrică a fost de 4 004 881 mii kWh, producția reprezentând numai 9,3% față de consum. Dealtfel, județul Olt, în anul trecut, ca și în acest an, a realizat 0,5% din producția de energie a țării, iar la consum 8,2% din consumul productiv al economiei naționale (tabelul nr. 1).

Datele din tabel evidențiază faptul că, la o pondere a produsului global în industrie de 55,3%, corespunde o pondere a consumului de energie electrică de 83,3%, a combustibilului exprimat în unități de măsură convenționale de 69,2% și a consumului de gaze de 83,5%. Consumul de energie electrică pe un om al muncii din județul nostru, comparativ cu cel înregistrat la nivel național, este de 6,2 ori mai mare.

DIN DATELE prezentate rezultă clar necesitatea ca județul Olt să-și sporească aportul atât în ce privește

crearea resurselor energetice, prin creșterea producției de țitei și energie electrică, precum și în reducerea consumurilor, prin gospodărirea lor cu maximă grijă, atât în producție cât și în celelalte consumuri, îndeosebi în cel gospodăresc. În acest sens, încă din anii trecuți **Comitetul județean de partid a întreprins măsuri ca, în cadrul programului general de amenajare hidroelectrică a riului Olt, la unele capacități de**

ca producția suplimentară de energie hidroelectrică realizată de județul nostru pe 11 luni să se ridice la aproape 6,2 mil. kWh, iar producția zilnică de țitei a crescut cu aproape 50 tone față de luna ianuarie a.c. Concomitent, au fost luate măsuri pentru urgentarea execuției și punerii în funcțiune a unor lucrări de investiții la Întreprinderea de produse carbonoase Slatina și Întreprinderea de osii și boghiuri Bals, destinate recuperării energiei refolosibile provenită din gazele arse de la cup-toare, economisindu-se numai la aceste două unități circa 62 000 tone combustibil convențional pe an.

S-a acționat, de asemenea, pentru creșterea răspunderii consiliilor oamenilor muncii din unități, a tuturor cetățenilor pentru traducerea în viață a măsurilor stabilite de conducerea par-

Tabelul nr. 1

Structura pe ramuri economice a produsului social realizat în 1982 precum și cea a consumului de energie electrică și combustibil

	Total județ	Industr. total din care :	Metal. neferoasă	Constr. mașini	Energ. electr.	Agricultură
Produs social	100,0	55,3	40,5	25,5	0,7	24,2
Consum energie electrică	100,0	83,3	82,2	5,2	—	2,4
Consum combustibil convențional	100,0	69,2	34,9	20,1	—	16,0
din care : gaze	100,0	83,5	53,0	23,5	—	4,5

producție, printre care hidrocentralele Slatina și Ipoțești, să se devanseze termenele de punere în funcțiune, iar în domeniul extracției de țitei, prin înfăptuirea măsurilor stabilite recent de conducerea partidului pe linia îmbunătățirii organizării unităților de producție petrolieră, să se realizeze integral programul de punere în producție a sondelelor noi și de creștere a producției în sondele vechi. Prin aceasta, s-a reușit

titului privind reducerea substanțială a consumului tehnologic, a celui gospodăresc și a celui public de energie electrică și combustibil, ținând seama de faptul că, în perioada care a trecut din acest an, deși în unele sectoare s-au obținut rezultate bune, mai sînt încă aspecte de slabă gospodărire și risipă determinate de indisciplinarea ce se mai manifestă din partea unor consumatori. Realizările obținute pe 10 luni din a-

cest an, în ce privește încadrarea în normele de consum planificate la energie și combustibil arată că, pe ansamblul județului, s-a înregistrat o economie de 1111,2 tone combustibil convențional, iar consumul de energie electrică s-a diminuat, față de aceeași perioadă a anului trecut, cu peste 6 mii MWh.

ANALIZA efectuată recent de organul județean de partid a reliefat faptul că deși la combustibil, pe ansamblul județului, s-au obținut economii, sînt unități, ca de exemplu: Întreprinderea de anvelope Caracal, Întreprinderea de produse carbonoase Slatina, Schela de producție petrolieră Ciurești, care înregistrează depășiri substanțiale, fapt ce demonstrează rezervele de care dispunem din acest punct de vedere în foarte multe unități. Ținînd seama de rezultatele obținute pînă în prezent, de neajunsurile care s-au mai manifestat, de sarcinile trasate recent de conducerea partidului cu privire la buna gospodărire a energiei electrice și combustibilului și asigurarea unei funcționări normale a activității în toate sectoarele, organul județean de partid a elaborat un amplu program de acțiune menit să asigure reducerea substanțială a consumului de energie și gaze, asigurîndu-se totodată condițiile pentru realizarea integrală a sarcinilor ce revin județului din planul național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1983 și demararea în bune condițiuni a activității în anul viitor.

În acest sens, au fost reorganizate colectivul energetic județean și cele din unitățile economice, care analizează zilnic rezultatele obținute pe linia consumului de energie electrică și gaze și iau măsuri pentru înlăturarea oricărei forme de risipă. Totodată, unitățile mari consumatoare de energie electrică și-au organizat activitatea în așa fel încît, în orele de vîrf, să se încadreze în puterile aprobate, în care scop s-au întreprins următoarele măsuri:

- la Întreprinderea de osii și boghiuri Balș, în intervalul orelor de vîrf de sarcină, la secția oțelărie, se mențin în fază de topire numai trei cuptoare electrice, celelalte patru fiind programate în afara acestor intervale;

- la Întreprinderile de aluminiu și de prelucrare a aluminiului Slatina, cuptoarele electrice cu inducție precum și cuptorul de oțel de la Uzina de utilaj metalurgic și piese de schimb lucrează în afara orelor de vîrf de sarcină; tot la Întreprinderea de aluminiu Slatina reparația capitală a halei de electroliză nr. 5 a fost devansată din trim. II/1984 în lunile noiembrie 1983 — februarie 1984;

- unitățile economice care lucrează în două schimburi (Întreprinderea de utilaj alimentar Slatina, I.P.S.A. Scornicești, „Jiul” Balș și altele) au programat schimbul II între orele 23 și 7.

- s-a interzis turnarea betoanelor la lucrările de construcții cu folosirea energiei termice; iar în unitățile zootehnice, tocarea furajelor și alimentarea cu apă se efectuează între orele 23—4 dimineața;

- unitățile care dețin grupuri electrogene (spitale, unități de poștă, etc.) le pun în stare de funcționare în perioadele de vîrf de sarcină sau în timpul decuplărilor;

- unitățile comerciale își desfășoară activitatea pe baza unui program care

- Unitățile Ministerului industriei de mașini-unelte, electrotehnică și electronică, în cadrul cărora s-au economisit anul acesta, în perioada 1 ianuarie — 15 noiembrie, mai mult de 22 000 MWh energie electrică și peste 7,5 milioane mc gaze naturale, au trecut la elaborarea unor noi măsuri, menite să asigure reduceri și mai accentuate a consumurilor. Între altele, în multe unități s-a trecut la adaptarea puterii motoarelor de acționare a mașinilor-unelte la necesarul efectiv al fiecărui proces tehnologic. S-a stabilit, de asemenea, ca printr-o pregătire corespunzătoare a cuptoarelor din sectoarele calde să se reducă timpul de elaborare a șarjelor. Se preconizează ca noile măsuri, conjugate cu întărirea disciplinei, a răspunderii față de folosirea cât mai eficientă a mașinilor, să asigure o creștere a economiilor energetice cu 6—7 la sută.

- Printr-o repartizare mult mai judicioasă a oamcnilor și prin exploatarea intensivă a capacităților de producție, în cadrul Combinatului de prelucrare a lemnului din Rimnicu Vilcea s-a renunțat la schimbul doi, evitîndu-se, astfel, funcționarea acestei mari unități în orele de vîrf ale consumului energetic. De asemenea, s-a trecut la înlocuirea electromotoarelor supradimensionate cu altele de puteri mai mici, corelate strict cu capacitățile productive ale mașinilor-unelte pe care le acționează. Concomitent, la toate instalațiile și agregatele s-au montat limitatori, capabili să prevină mersul în gol al utilajelor. În contextul acestor măsuri se înscrie și preocuparea pentru efectuarea la timp a reviziilor anuale, evitîndu-se astfel consumurile sporite de energie.

- În sectorul oțelării al Întreprinderii de utilaj greu „Progresul” Brăila, prin respectarea întocmai a timpului de elaborare, la fiecare șarjă de 50 tone de oțel electric, consumul de energie electrică s-a diminuat cu circa 2 500—3 000 MWh. De asemenea, prin măsurile stabilite în vederea funcționării cuptoarelor de tratament termic după programe speciale, prin generalizarea limitatoarelor la mașinile-unelte, prin întărirea ordinii și disciplinei și prin aplicarea altor măsuri se vor obține în acest an importante economii de energie electrică, echivalente cu câteva mii tone combustibil convențional.

asigură folosirea cât mai mult a luminii naturale;

- s-a redus, de asemenea, iluminatul stradal în proporție de 50%, iar consiliile populare și asociațiile de locatari acționează pentru reducerea consumului casnic de energie în aceeași proporție.

Toate aceste măsuri ca și altele ce vor fi luate în continuare, au condus și vor conduce la obținerea unor economii însemnate atît în ce privește consumul de

Tabelul nr. 2

Consumul de energie electrică și gaze pe luna noiembrie a.c. (mii kWh)

	Economii sau depășiri la :		
	Consum total județ	Consum casnic	Iluminat public
Consum mediu zilnic pe perioada 1—20 nov. 1983	+299	-76	-9
Consum mediu zilnic pe perioada 25—30 nov. 1983	-97	-28	-7

energie electrică cît și cel de gaze. Pentru ilustrare redăm în tabelul nr. 2 modul cum s-a încadrat județul Olț în consumul de energie electrică și gaze pe luna noiembrie a.c.

De menționat că, în ziua de 30 noiembrie a.c., consumul de energie electrică pe județ a fost mai mic cu 123 MWh față de cota reparizată. Printre unitățile cu bune rezultate se regăsesc: Întreprinderea de aluminiu Slatina cu o economie de 1304 MWh în perioada 24—30 nov. a.c., Întreprinderea „Textila” Slatina cu o economie de 70 MWh și Întreprinderea de vagoane Caracal cu 52 MWh economisiți. În ce privește consumul de gaze situația este asemănătoare. Dacă în perioada 1—20 noiembrie a.c. consumul mediu zilnic s-a ridicat la 915 mii Nmc pe ansamblul județului, cu ușoare depășiri de 5—10 mii Nmc, în perioada 24—30 noiembrie a.c. s-au obținut economii variînd între 20 și 30 mii Nmc. Și începutul lunii decembrie a.c. s-a concretizat tot prin reducerea consumului energetic, măsurile aplicate asigurînd, atît la energia electrică cît și la gazele naturale, nivele sub cele repartizate.

Nicolae SPÎNU

secretar al Comitetului județean Olț al P.C.R.

ECONOMISIREA ENERGIEI: EXPERIENȚE ● SOLUȚII ● INIȚIATIVE

Valorificarea resurselor regenerabile

ENERGIA SOLARĂ. Aceasta are o concentrație energetică redusă, variabil diurn și sezonier. O instalație solară mare este o însumare de module medii sau mici. Efectul de scară favorabil, obținut asupra reducerii investiției și consumului specific din instalațiile convenționale și nucleare nu se găsește la instalațiile solare. Cota de energie primară care se poate prelua

din surse solare se dezvoltă, deci, începînd cu consumatorii mici și dispersați.

Particularitățile instalațiilor solare definesc și posibilitățile de folosire în diverse activități consumatoare de energie. În principal, aceste instalații pot fi încadrate în trei categorii:

— bazate pe tehnologii „ușoare”, avînd o construcție simplă, folosînd

procedee tehnice bine cunoscute și stăpinite, capabile să producă drept formă de energie utilă căldură cu un nivel coborât de temperatură, destinată producerii de apă caldă de consum și pentru încălzire urbană, respectiv pentru încălziri și uscări de joasă temperatură în industrie;

— bazate pe tehnologii „grele”, destinate fie producerii de căldură cu nivel ridicat sau mediu de temperatură, sub formă de abur pentru industrie, fie obținerii de lucru mecanic în procesele termodinamice. Elementul definitoriu al tehnologiei grele îl constituie nevoia de a concentra radiația solară asupra unui punct fix, generator de căldură, cu ajutorul unui sistem de reflectare concentrator, mobil, cu urmărirea automată a poziției soarelui;

— bazate pe tehnologii „noi”, destinate producerii de energie electrică prin conversie directă, fotovoltaică sau prin producerea indirectă a unor noi combustibili pe cale chimică sau biologică.

Dacă analizăm șansa energiei solare ca sursă alternativă pentru economie, prin prisma maturității tehnice, se poate afirma că, pentru toate categoriile de instalații, fenomenul fizic este pe deplin stăpinit, iar tehnologiile de producere a echipamentelor sînt avansate în cazul celor bazate pe tehnologii „ușoare”, sînt în dezvoltare în privința celor „grele”; dar se află încă în fază de cercetare în privința tehnologiilor „noi”. În acest deceniu este necesară obținerea unor rezultate notabile în direcția reducerii costurilor de realizare (pentru conversie directă) și a ridicării eficienței producerii formelor utile de energie, astfel încît această categorie de instalații să poată fi luată în considerare în aplicațiile din economie.

Se consideră că viitorul este al conversiei solare direct în energie electrică, fără a se neglija totuși termoconversia pentru producere de căldură și energie mecanică. Această concepție este justificată de două considerente: simplitatea în utilizarea energiei electrice și dificultatea de stocare a căldurii, cu observația foarte importantă că mai există probleme de rezolvat și în ce privește conversia energiei solare direct în energie electrică.

BIOENERGETICA SOLARĂ. În ultima vreme asistăm la dezvoltarea bioenergeticii solare, activitate ce presupune cercetări în domeniile procedurilor și tehnologiilor de obținere a energiei din forma chimică a energiei solare înmagazinată în produșii fotosintezei. În acest context, biomasa reprezintă aproape tot ceea ce poate fi cultivat, proprietatea esențială constituind-o faptul că sursa energetică este reînnoibilă. Metodele potențiale de obținere a energiei din biomasa se împart în următoarele categorii: utilizarea deșeurilor existente, dezvoltarea de „culturi energetice” și sisteme artificiale care imită fotosinteza.

Utilizarea deșeurilor constituie metoda cea mai rapid folosită. Fluxurile tehnologice fezabile, balanțele energetice și de masă, cheltuielile de investiții și de prelucrare par să sugereze faptul că gazeificarea cu ajutorul aburilor constituie metoda cea mai promițătoare, iar metanolul — cel mai economic combustibil. Analiza economică a exploatarii biomasei ridică probleme

diferite față de analiza celorlalte filiere de obținere a energiei din energia solară; sînt importante nu atît cheltuielile de investiții, cît cheltuielile de exploatare, deoarece înaintea conversiei se pune problema colectării și transportului.

ENERGIA EOLIANĂ. Această formă de energie prezintă avantajele și dezavantajele energiei solare din care derivă: este practic inepuizabilă și nepoluantă, gratuită după realizarea investiției pentru instalațiile de captare, însă dispersată, intermitentă și aleatoare. Intensitatea proceselor și, implicit, acumulările de energie solară sub formă de energie cinetică a maselor de aer depind de zona geografică, altitudine, de gradul de acoperire cu vegetație a terenului, de relief, de prezența maselor de apă etc. Obstacolele naturale și artificiale prezintă, de asemenea, o influență importantă. În plus, există microclimate relativ calme, pe suprafața a cîtorva zeci de km², incluse în zonele cu activitate eoliană intensă și invers.

Pentru a se putea lansa un program de valorificare a energiei eoliene este necesar să se cunoască: disponibilul și structura tehnico-economică și teritorială a energiei eoliene, modalitățile tehnice de folosire a ei, posibilitățile de realizare a echipamentului necesar în condiții tehnico-economice optime, implicațiile activităților angajate în asigurarea producției și a consumului energiei de origine eoliană. Dezavantajul neuniformității în timp a puterii disponibile, problemele dificile de asigurare a conversiei energiei eoliene în energie electrică și, mai ales, a puterilor unitare mici, au frînat, în general, dezvoltarea instalațiilor eoliene în condițiile dezvoltării energeticii moderne. Indiferent de tipul turbinei eoliene, kilowatul oră produs de actualele centrale eoliene experimentale de putere mare este foarte puțin competitiv în raport cu kilowatul oră termic clasic sau nuclear. În schimb, aerogeneratoarele de putere mică sau mijlocie au mai multe șanse de a se construi, în special în apropierea locuințelor sau a comunităților izolate.

Problema se complică cînd se abordează tema stocării energiei produse, astfel încît să fie disponibilă în orice moment; această stocare este scumpă în investiții, echipamentele concepute pînă în prezent înregistrînd un randament scăzut. Energia eoliană se poate utiliza însă nu numai sub formă de electricitate. Pompajul direct își poate regăsi expansiunea de odinioară și în gama de debite slabe, de ordinul metrilor cubi pe oră.

Avînd în vedere cele prezentate, într-un număr mare de țări se pune problema reconsiderării posibilităților de folosire pe plan local a instalațiilor eoliene, prin crearea de sisteme de conversie a energiei eoliene competitive din punct de vedere economic cu sistemele clasice.

dr. ing. L. PANTELIMON
P. POSTOLACHE

Institutul politehnic — București

● Reducerea consumului de energie electrică la sursele de sudare neconvenționale cu reglaj la port-electrod. Destinat indeosebi sudării tablelor subțiri din materiale feroase și neferoase, transformatorul dublu de frecvență pentru sudare manuală cu arc electric la 100 Hz, ce se bazează pe principiul dublurului magnetic de frecvență, prezintă inconvenientul dependenței aporoape proporționale a curentului primar de mers în gol de curentul continuu de premagnetizare prin care se prescrie curentul de sarcină. Pentru înlăturarea acestui neajuns, specialiștii din cadrul Institutului politehnic Iași au realizat și experimentat un transformator dublu cu frecvență cu reglaj la port-electrod. Acesta asigură reducerea automată a valorii curentului de comandă (a curentului absorbit) în intervalele de timp cît operația de sudare este întreruptă, menținîndu-se, în același timp, o tensiune de mers în gol suficientă pentru reaprinderea imediată a arcului, respectiv funcționarea la valoarea prescrisă a curentului de sudare din momentul atingerii piesei cu electrodul. În felul acesta, puterea absorbită la mers în gol se reduce cu circa 95%.

● Amplificarea radiației termice la cuptoarele industriale, prin modificarea zidăriei. Specialiștii din cadrul I. S. Hunedoara propun, în vederea reducerii consumului de gaz metan și a creșterii gradului de recuperare a energiei termice la cuptoarele de încălzire și tratament termic cu flacără, ecranarea, la interior (parțial sau în totalitate), a zidăriei clasice cu cărămizi refractare permeabile cu 250 orificii. Prin aceasta se poate reduce consumul de gaz metan cu circa 20%, iar prin micșorarea temperaturii gazelor evacuate este posibilă recuperarea energiei termice cu recuperatoare mai simple și mai ieftine.

● Centrala solară electrică experimentală de joasă temperatură. În cadrul programului de cercetări privind utilizarea energiei solare, coordonat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, a fost realizată centrala solară electrică de joasă temperatură. Efectuarea pe această instalație a unui program complex de experimentări a condus la obținerea datelor tehnice și economice necesare, care să permită compararea acestei soluții cu alte filiere alternative de conversie a energiei solare. În urma experimentărilor efectuate a reieșit că, pentru o zi senină medie, durata de colectare este de 6,5 ore/zi, putîndu-se realiza o rezervă de căldură de 2,6 Gcal/zi (circa 3 000 kWh/zi), cu un randament mediu de colectare de 30%. La o valoare a randamentului brut de conversie de 4,7%, această rezervă permite producerea a circa 140 kWh/zi, respectiv o producție netă de aproape 90 kWh/zi. În aceste condiții, se poate aprecia că producția netă de energie electrică a instalației poate fi de ordinul a 14—16 MWh/an, respectiv durata de funcționare de ordinul a 1 000—1 150 ore/an. Această producție poate fi realizată în condițiile funcționării în regim de colectare — acumulare în timpul zilei și de restituire — conversie în perioada vîrfului de seară sau de dimineață.

● Diminuarea influenței mișcărilor navei în mări și oceane asupra rezistenței la înaintare, a puterii necesare de propulsie și a vitezei de deplasare. Specialiștii din cadrul ICEPRONAV și Universitatea din Galați, analizînd posibilitățile de acțiune în această direcție, au ajuns la concluzia că, prin instalarea pe nave a unor sisteme de amortizare a oscilațiilor atît de rulu (tancuri pasive și active), cît și de tangaj (aripi pasive antitangaj), se poate obține o economie de energie și combustibil de circa 10%.

PROGRAME ALE DEZVOLTĂRII INTENSIVE A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

„In general, prevederile programului pînă în 1985 și 1990 trebuie socotite ca minime. În fiecare an va trebui să acționăm pentru a găsi noi căi și posibilități de perfecționare a activității, de creștere tot mai puternică a productivității muncii”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Creșterea productivității — factor hotărîtor al progresului (1)

ASTĂZI, mai mult decît oricînd, prevenirea risipei de muncă, de materiale și energie, economisirea severă a acestora constituie probleme a căror rezolvare atîrnă greu în balanța competitivității, pentru un loc cît mai activ în cadrul diviziunii internaționale a muncii. Firește, dintotdeauna progresul economic a fost sinonim cu creșterea productivității, cu competitivitatea, cu economicitatea. Cerințele în acest sens s-au vădit și se vădesc însă chiar mai acute în condițiile în care, în contextul creșterii economice, îndeosebi după 1970, s-a evidențiat că resursele nu pot fi exploatare fără limite, că trebuie ținut seama de restricții deosebit de severe în acest sens, mai ales prin prisma caracterului epuizabil al resurselor îndeobște cunoscute și folosite. Necesitatea menținerii, în aceste condiții, a unei creșteri economice dinamice impune antrenarea puternică și valorificarea largă a tuturor factorilor calitativi și cantitativi ai producției, factori în cadrul cărora productivitatea muncii — care reflectă expresia-sintetică a eficienței cu care este cheltuită munca socială vie și materializată pentru producerea bunurilor în societate — ocupă un loc dintre cele mai de seamă.

Cu atît mai mult în condițiile României — țară care, sub conducerea partidului și în mod deosebit în anii de după Congresul al IX-lea, pe fondul unor strălucite orientări novatoare, imprimă progresul economico-social al țării de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a parcurs o distanță istorică pe calea dezvoltării, dar mai are de recuperat încă importante decalaje față de statele dezvoltate economic, mai ales în planul eficienței, randamentelor, calității activităților — creșterea productivității muncii este hotărîtoare pentru îndeplinirea obiectivelor economice și sociale îndrăznețe propuse. În acest sens, referindu-se la întreaga strategie a progresului economic și social al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, în repetate rînduri, că accelerarea sporirii productivității muncii sociale este „hotărîtoare pentru creșterea venitului național, pentru făurirea cu succes a socialismului și comunismului în patria noastră”. În același sens, la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie a.c. tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Este, cred, bine înțeles de fiecare dintre noi — și tre-

buie să fie și pentru întregul nostru popor — că productivitatea muncii constituie, de asemenea, o latură hotărîtoare pentru realizarea Programului partidului, pentru edificarea unei societăți superioare, pentru trecerea la făurirea comunismului”.

O cerință esențială pentru îndeplinirea obiectivelor actualei etape

TREBUIE MENȚIONAT faptul că sporirea continuă, accelerată a productivității se înscrie drept expresia semnificativă, sintetică, a trecerii de la dezvoltarea de tip extensiv, care presupune un consum ridicat de resurse, de factori de producție, pentru obținerea unei unități de venit național, la dezvoltarea de tip intensiv, caracterizată esențialmente prin reducerea substanțială a consumului de resurse, respectiv de factori de producție, pe unitatea de venit național creată. Pe această bază, productivitatea muncii contribuie în mod fundamental la asigurarea unei dezvoltări dinamice, echilibrate, temeinice, eficiente și ca atare la creșterea venitului național, la asigurarea, pe această cale, a resurselor necesare îndeplinirii programului de dezvoltare cît și realizării sporirii neîntrerupte a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii.

Ca o expresie semnificativă a amplor orientări, preocupări, acțiuni desfășurate în țara noastră pentru creșterea productivității, — obiectiv care din 1965 s-a aflat continuu în centrul politicii economice a partidului nostru — a ridicării acestora pe o nouă treaptă calitativă, a fost adoptat recent „Programul privind creșterea accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990”, document de o însemnătate fundamentală pentru progresul pe mai departe al industriei și economiei noastre. Acest Program cuprinde, în mod explicit, căile și factorii de sporire a productivității muncii, sarcinile concrete cît și modalitățile de îmbunătățire a normării muncii (asigurînd stabilirea unei corelații directe între productivitatea muncii fizice și consumurile de muncă pe produs), obiectivele de ansamblu și detaliu stabilite și fundamentate în domeniul productivității.

Desigur că realizările obținute cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului — și care relevă limpede justetea politicii partidului de creștere a productivității muncii sociale ca o resursă prioritară a dezvoltării și modernizării întregii economii — evidențiază progrese însemnate în domeniul productivității. Astfel, în perioada 1965—1980, productivitatea muncii sociale a crescut într-un ritm mediu anual de 8,5%, pentru perioada respectivă în industrie și construcții montaj, productivitatea muncii ca atare sporind de circa 2,7 ori. Sint dinamici susținute de programe de investiții de amploare, destinate dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale; este relevantă astfel creșterea fondurilor fixe productive în economie, de 2,8 ori în 1975 și 4,5 ori în 1980 față de 1965, ceea ce a permis o amplificare a gradului de înzestrare tehnică a muncii de 2,4 ori, în condițiile în care, din totalul fondurilor fixe existente la sfîrșitul cincinalului, 60% au o vechime mai mică de 10 ani.

Îndeplinirea însă a obiectivului de dubiere a productivității în industrie pînă la sfîrșitul deceniului, comparativ cu 1980 — obiectiv stabilit de conducerea de partid și care va permite atingerea de către țara noastră a unor niveluri de productivitate caracteristice unor state economice dezvoltate — a necesitat și necesită o intensificare deosebită a preocupărilor de creștere a randamentului muncii. Respectiv, cuprinderea lor încheată, unitară, într-o largă perspectivă, asigurînd corelații și intercondiționări complexe pe toate verigile industriei, ale dezvoltării, menite să permită o creștere de productivitate înaltă, temeinic fundamentată și pe deplin echilibrată în întreaga strategie a progresului. Tocmai din perspectiva unor asemenea cerințe imperioase a fost elaborat, din inițiativa și sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Programul amintit de creștere a productivității.

Anvergura și obiectivele productivității

PRINCIPALELE sale direcții — acestea, coordonatele definitorii ale Programului, acțiunile fundamentale ce trebuie întreprinse, vor constitui, în

continuare, obiectul articolului de față — vizează cu deosebire desfășurări structurale, hotărâtoare ale dezvoltării. Se înscriu în acest cadru, de exemplu, modernizarea continuă a tehnologiilor de fabricație; mecanizarea și automatizarea proceselor de producție și introducerea pe o scară mai largă a metodelor moderne de conducere; folosirea cât mai complexă a capacităților de producție, a forței de muncă, îmbunătățirea asistenței tehnice pe toate schimburile de lucru, asigurând o stricță corelație între nivelul tehnic de dotare și indicele de eficiență realizat; intensificarea puternică a acțiunilor în domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, rezultate din programele de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție. Programele respective au fost elaborate sub conducerea tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, de către C.N.S.T. împreună cu ministerele și celelalte organe centrale, cu participarea largă a centralelor industriale, a specialiștilor din întreprinderi și din unitățile de cercetare și proiectare.

Alături de asemenea măsuri de amploare, pentru realizarea cărora se desfășoară importante eforturi materiale, financiare, valutare, o condiție indispensabilă sporirii productivității o constituie participarea în mod organizat și cu toată răspunderea a fiecărui om al muncii la această acțiune, ordinea și disciplina desăvârșite la fiecare loc de muncă. Trebuie asigurată, în fond, desfășurarea exemplară a activității pe întreaga ei filieră complexă, începând cu concepția și pregătirea producției, continuând cu aprovizionarea tehnico-materială și fabricație și terminând cu realizarea și livrarea produselor. Este necesar să se țină seama de faptul că, sporirea mai rapidă a productivității muncii constituie rezultatul eforturilor coordonate ale tuturor unităților din economie, ale colectivelor lor de muncă. În funcție de specificul activității desfășurate, acestea trebuie să acționeze direct, cu competență profesională și conștiință cetățenească, într-un spirit de ordine și disciplină exemplară, cu capacitate sporită de adaptare la cerințele impuse de valorificarea superioară a tuturor resurselor, a fondurilor din dotatie. Astfel, întreaga activitate a întreprinderilor trebuie în mod nemijlocit îndreptată în direcția promovării și generalizării rezultatelor creației științifice și tehnice, sub imperativul cunoașterii, cuprinderii și dirjării armonioase a tuturor factorilor caracteristici activității productive. Tocmai în acest sens se constituie premisele sigure pentru organizarea și conducerea științifică a producției și a muncii, pentru sporirea rentabilității și eficienței.

Referindu-ne la Programul de creștere a productivității muncii trebuie amintit și faptul că au fost stabilite trei etape distincte (1983—1985, 1986—1987 și 1988—1990), fiecare din aceste etape având specificul ei de acțiune ca și un nivel distinct al productivității ce trebuie atins. Astfel, în industria prelucrătoare, față de 1980, în 1985 se prevede o creștere a productivității

muncii cu 45,4%, în 1987 cu 75%, iar în 1990 cu 125%, pentru aceleași perioade, pe ansamblul industriei republicane fiind prevăzute creșteri cu 41%, 68% și 113,1%. Ceea ce relevă o accentuare a creșterii productivității în industria prelucrătoare comparativ cu ansamblul industriei republicane. În construcții-montaj și în transporturile feroviare și auto, tot pentru perioadele arătate, creșterile sînt cu 45,2%, 75% și circa 100% (față de 1980), respectiv 25%, 50% și 70% pentru transporturile auto și 15,5%, 30% și 50% pentru transporturile feroviare. Trebuie menționat, de asemenea, faptul că nu este vorba de sarcini globale, ci dinamicile respective sînt în cea mai mare parte acoperite de creșteri fizice de productivitate.

Factorii calitativi, intensivi, în centrul preocupărilor

O DEOSEBITĂ ATENȚIE s-a acordat în Program, relevării și fundamentării ample a căilor, respectiv a acțiunilor și măsurilor concrete de creștere a productivității. Trebuie menționat în acest sens că, pe un plan sintetic, prin introducerea progresului tehnic urmează să se asigure o pondere de 52% din creșterea prevăzută a productivității în perioada 1980—1985, de 53,5% în perioada 1985—1987 și de 55% în perioada 1985—1990, celelalte procente din sporul de productivitate urmînd să fie asigurate ca urmare a preocupărilor vizînd nemijlocit perfecționarea organizării producției și a muncii, a ridicării calificării și pregătirii profesionale etc. Ceea ce se desprinde imediat, cu pregnanță, din relevarea acestor căi este faptul că, practic, întregul spor de productivitate din perioadele amintite are la bază măsuri cu caracter intensiv, reflectînd orientările partidului nostru de accentuare a factorilor calitativi ai dezvoltării în etapa actuală.

În mod concret, o deosebită însemnătate se acordă preocupărilor privind introducerea mașinilor și a liniilor automate complexe. Pe baza unor calcule aprofundate, tehnice și economice, urmărindu-se asigurarea unei eficiențe economice ridicate, o calitate înaltă a produselor și consumuri materiale și energetice cât mai mici, se are astfel în vedere introducerea mijloacelor de automatizare, inclusiv a manipulatorilor, microprocesoarelor și roboților industriali; extinderea automatizării proceselor de producție, a celor de modernizare tehnică și tehnologică ș.a. În acest scop au fost stabilite prevederi concrete, termene precise și responsabilități ferme pe fiecare ramură și domeniu de activitate — industria extractivă minieră, cea de petrol și gaze, metalurgia, construcțiile de mașini, industria chimică și petrochimică, industria de exploatare și prelucrare a lemnului, industria materialelor de construcții, ușoară, activitatea de construcții-montaj, agricultura, transporturile etc. — minister, centrală, întreprindere sau unitate industrială.

Pentru creșterea productivității un aport important trebuie să-l aducă măsurile de perfecționare a organizării

producției și a muncii — chemate să contribuie, în cincinal, cu 38% din economia de muncă pe ansamblul industriei. Se urmărește, mai ales, optimizarea fluxurilor de producție, realizarea ritmică a producției, asigurarea unui raport corespunzător între munca productivă și cea de administrație, extinderea lucrului la mai multe mașini. Se are în vedere, totodată, construirea de brigăzi complexe în toate unitățile economice, în funcție de specificul proceselor de producție și al tehnologiilor aplicate, introducerea pe scară largă de metode moderne și eficiente de pregătire, programare și urmărire a producției și pentru asigurarea necesarului de scule, de dispozitive, verificatoare și piese de schimb.

Ridicarea neîntreruptă a calificării, corespunzător posibilităților de învățămînt și pregătire create, corespunzător cerințelor competitivității și ale în-suși nivelului de înzestrare tehnică modernă al industriei și economiei, deși, în aparență, cu o contribuție mai mică la sporirea productivității, în fapt condiționează hotărîtor — și acest lucru se subliniază în Program — creșterea productivității în toate unitățile și întreprinderile din economie. Să menționăm și faptul că instrumentul adecvat, apt să permită, să stimuleze creșterea productivității la nivelurile prevăzute, îl reprezintă îmbunătățirea activității de normare a muncii. Practic, pentru a putea aprecia corect nivelul productivității atinse, se impune promovarea largă a unor norme și normative de muncă (de timp de muncă, de producție, de personal) fundamentate științific, acțiunea de normare urmînd să se desfășoare ca un proces continuu, dinamic, care să țină seama de schimbările ce au avut și au loc în structura și nivelul tehnic al mijloacelor de producție, în calificarea și perfecționarea pregătirii profesionale. Pentru aceeași apreciere corectă a productivității, de o mare importanță se vădește și extinderea normelor de producție unificate (exprimate în unități fizice, prin cantitatea de produse ce trebuie executate de un om, pe un schimb de lucru) la cît mai multe mașini și utilaje, instalații etc.

Desigur, corespunzător posibilităților create, rezervelor importante existente încă în economie pentru sporirea productivității, prevederile Programului trebuie considerate minime — fiecare om al muncii avînd datoria să acționeze hotărît pentru a găsi noi căi și posibilități de perfecționare a activității, de creștere tot mai puternică a productivității muncii.

În această nouă etapă a dezvoltării economiei țării apar, așadar, necesare noi cerințe față de structura economiei în general și a industriei în special, față de desfășurarea la un nivel calitativ superior a activității. Tocmai de aceea unitățile și centralele, ministerele, consiliile oamenilor muncii, toți factorii responsabili trebuie să acționeze în strînsă legătură și intercondiționare în direcția eficientizării uriașului potențial creat prin munca unită, hotărîtă a întregului nostru popor.

prof. dr. Barbu Gh. PETRESCU

PROGRAME ALE DEZVOLTĂRII INTENSIVE A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

„Planul și celelalte programe pun un accent deosebit pe ridicarea calității producției, pe îmbunătățirea nivelului tehnic și valorificarea superioară a materiilor prime. Programul dezbătut și aprobat în unanimitate de plenară în privința aceasta trebuie considerat ca unul din cele mai importante programe privind îndeplinirea hotărârilor Congresului al XII-lea, realizarea unei noi calități, în toate domeniile de activitate”.

NICOLAE CEAUȘESCU

O concepție unitară asupra ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor

REPREZENTIND unul dintre cele mai importante programe privind îndeplinirea hotărârilor Congresului al XII-lea al partidului, Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983-1985 și până în 1990, adoptat de plenara C.C. al P.C.R. din 14-15 noiembrie a.c., abordează în mod complex problemele sporirii calității și competitivității în condiții de utilizare rațională a resurselor materiale și energetice. Acest amplu și mobilizator program de acțiune, elaborat pe baza orientărilor și sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, cu participarea unui număr însemnat de specialiști din întreprinderi, institute de cercetare științifică, centrale industriale, ministere și organe centrale, are la bază o concepție modernă asupra ridicării nivelului tehnic și calitativ al întregii producții industriale, capabilă să conducă la sporirea substanțială a gradului de valorificare a materiilor prime și reducerea cheltuielilor materiale, la creșterea eficienței economice. El constituie o nouă și valoroasă mărturie a consecvenței cu care partidul nostru, secretarul său general, acționează pentru realizarea unei calități noi, în toate domeniile de activitate, pentru dezvoltarea unei economii de înaltă competitivitate și eficiență și, pe această bază, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului.

În acest cadru, problemele ridicării calității sînt abordate în mod unitar, preocupările pentru sporirea caracteristicilor constructive, tehnologice, de fiabilitate fiind armonios îmbinate cu cele de ridicare a parametrilor economici ai produselor: consumuri, costuri, gradul de valorificare al materiilor prime, eficiența la export s.a. Astfel, programul preconizează implementarea în economie a unui sistem complex de asigurare a calității începînd cu activitatea de cercetare, concepție și proiectare (pentru cunoașterea, valorificarea și îmbogățirea celor mai noi cuceriri ale științei, tehnicii și tehnologiei românești și de pe plan mondial), continuînd în procesele de fabricație a produselor (pentru realizarea unei execuții ireproșabile în conformitate cu modelele sau docu-

● **Produce și tehnologii noi și modernizate, cu parametri tehnici și economici la și peste nivelul mondial** ● **Elaborarea de programe proprii pe produse și grupe de produse privind ridicarea nivelului tehnic și calitativ** ● **Aplicarea și generalizarea metodelor moderne de analiză și control al calității atît la proiectarea cit și în fabricația produselor** ● **Menținerea și ridicarea performanțelor utilajelor tehnologice, asigurarea preciziei de fabricație în conformitate cu prevederile din documentațiile de execuție** ● **Dotarea cu aparate de măsură și control la nivelul necesarului** ● **Ridicarea nivelului de calificare și lărgirea orizontului de cunoștințe a tuturor oamenilor muncii**

mente tehnice de referință) și pînă în exploatare (pentru creșterea duratei de utilizare și reducerea cheltuielilor de întreținere și reparații).

Obiective majore, realiste, în concordanță cu puternicul potențial productiv

STABILIREA unui asemenea program are ca bază traică puternicul potențial tehnico-productiv și uman al economiei românești, în cadrul căruia valoarea fondurilor fixe productive a crescut în ultimul deceniu de peste 2,7 ori, iar în industrie de 2,8 ori, în așa fel încît la finele anului 1982 peste 80% din valoarea mijloacelor de muncă aveau o vechime mai mică de zece ani. Edificator în acest sens este și faptul că în ultimii 10 ani în economie s-au implementat peste 7 700 tehnologii noi și perfecționate cu parametri tehnico-economici superiori, că în prezent peste 60% din produsele românești se situează la nivelul mondial, că țara noastră realizează o serie de produse cu ni-

vel tehnic ridicat, înalt competitive pe piețele externe.

Avînd la bază indicațiile secretarului general al partidului, programul cuprinde o serie de obiective esențiale a căror îndeplinire urmează să fie realizată pe parcursul mai multor etape.

● În cadrul lor, un loc central îl ocupă îmbunătățirea generală a nivelului tehnic și calitativ al produselor prin intensificarea lucrărilor de proiectare și modernizare a produselor existente, perfecționarea constructiv-funcțională din faza de concepție-proiectare a produselor în curs de asimilare, precum și diversificarea sortimentelor fabricate în domeniile de tehnicitate ridicată. Ca urmare, ponderea produselor situate la nivelul mondial ridicat urmează să crească la circa 69 la sută în 1985, la 84,5 la sută în 1987 și să se apropie de 95 la sută în 1990. În acest context, trebuie arătate că încă din anul 1984 toate produsele prevăzute la export se vor situa din punct de vedere calitativ la nivelul mondial, și că în paralel se vor îmbunătăți substanțial parametrii tehnico-funcționali la produsele destinate consumului intern. De asemenea, se va asigura, în perioada 1988-1990, ca, diferențiat pe ramuri, circa 2-5 la sută din produse să dețină performanțe ce depășesc nivelul ce se va atinge pe plan mondial.

În acest scop, în perioada pînă în anul 1985 se vor aplica în producție peste 2 200 tehnologii noi și modernizate, vor fi asimilate în fabricație mașini, utilaje, instalații și aparate noi și modernizate, cu parametri tehnici, calitativi și economici ridicați, se va extinde mecanizarea și automatizarea pentru a se asigura economisirea muncii în concordanță cu programul de creștere a productivității muncii. O atenție deosebită se acordă introducerii unor indicatori de calitate a produselor în scopul asigurării controlului pe toate fazele procesului de fabricație și a creării unui sistem generalizat de creștere a răspunderii oamenilor muncii pentru ridicarea calității produselor. În același sens va acționa și aplicarea metodelor moderne de analiză și urmărire a calității, de optimizare a costurilor sale și de ridicare a performanțelor produselor la nivelul competitiv internațional (cum este metoda gestiunii calității produselor de exemplu), precum și extinderea metodelor moderne de

control a calității (controlul statistic, metoda demeritelor etc.). În continuare, **pină în 1987**, în sprijinul ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor, accentul va cădea pe asimilarea în fabricație a unor instalații tehnologice cu parametri de nivel mondial, fabricându-se produse cu caracteristici situate și peste acest nivel. În această direcție o contribuție de bază o va aduce și generalizarea metodelor moderne de analiză și control ale calității, utilizate atât la proiectarea cât și în fabricația produselor. Caracteristic pentru perioada care va urma **în continuare, pină în anul 1990**, va fi accentuarea procesului de modernizare și de creștere a competitivității întregii producții. Practic, toate produsele și tehnologiile existente vor fi situate la nivel mondial ridicat ca parametri tehnico-funcționali, fiind înalt competitive din punct de vedere economic, un procent în creștere din produse situându-se la performanțe care depășesc și această ștachetă.

● Reflectând o concepție modernă, complexă și unitară asupra problemelor calității, **programul are în vedere — concomitent cu ridicarea nivelului tehnic, constructiv, tehnologic și funcțional al produselor — și perfecționarea parametrilor economici ai producției**: reducerea consumurilor specifice de materiale și combustibili și a costurilor fabricației în general, sporirea productivității, creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale și energetice. Așa cum se subliniază în program, pe ansamblul industriei republicane cheltuielile materiale urmează să se reducă în anul 1985 față de 1980 cu 80,9 lei la o mie lei producție marfă, în anul 1987 cu 98,3 lei, iar în anul 1990 cu 132,9 lei. Ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor va conduce la diminuarea consumurilor de materii prime, combustibili și energie, la realizarea unor însemnate economii de resurse: de energie electrică și primară, produse siderurgice și petrochimice, lemn, țesături etc. În acest sens sarcini însemnate revin întreprinderilor din industria constructoare de mașini (pentru reproiectarea până în 1985 a întregii game de cazane energetice, grupuri turbogeneratoare și agregate auxiliare), din industria electrotehnică (pentru înnoirea gamei de procese electrocalorice de exemplu), din industria metalurgică (la cocs metalurgic pentru optimizarea regimurilor de încălzire a bateriilor de cocsificare, trecerea la preîncălzirea șarjelor de cocsificare ș.a.), din industria chimică (pentru introducerea mai operativă de noi tehnologii cu consumuri materiale mai reduse în special la fabricile de amoniac, produse sodice, cauciuc sintetic, mase plastice), din industria cimentului (pentru înlocuirea combustibililor superiori prin utilizarea de cărbune la arderea clinkerului, precum și prin promovarea procedurii cu precalcinare), din filaturi și țesătorii (pentru aplicarea de tehnologii cu număr redus de faze și optimizarea proceselor de albire, mercerizare și spălare și promovarea vopsirii rapide).

După cum este evidențiat în program, reducerea consumurilor materiale și energetice în paralel cu creșterea valorii unitare a produselor generată de sporirea nivelului tehnic-calitativ al produselor va trebui să determine

creșteri substanțiale ale gradului de valorificare a resurselor materiale din economie, față de anul 1980 cu 29,5 procente în anul 1985, cu 41,2 procente în 1987 și cu 64,2 procente în anul 1990.

Acțiuni complexe pentru realizarea de produse de înaltă calitate, cu consumuri reduse

PENTRU transpunerea neabătută în practică a tuturor acestor obiective devine necesară o concentrare a eforturilor tuturor factorilor implicați, a fiecărui om al muncii, pentru desfășurarea unui complex de măsuri și acțiuni în vederea realizării în întreaga economie a unor produse cu nivel tehnic și calitativ ridicat, înalt competitive, fabricate cu consumuri materiale și energetice cât mai reduse.

Deosebit de important este ca ministerele, centralele industriale, institutele de cercetare să elaboreze **programe proprii de ridicare a calității** care să detalieze sarcinile și răspunderile ce le revin pe linia ridicării nivelului tehnic calitativ, a acțiunilor ce trebuie întreprinse în acest sens pe fiecare produs și grupă de produse. Pentru realizarea operativă a prevederilor programului propriu, întreprinderile industriale și centralele economice trebuie să-și întărească compartimentele sau nucleele de cercetare-concepție în așa fel încât acestea, cu sprijinul institutelor de profil, să preia rezolvarea unor sarcini specifice înscrise în programul de calitate.

Pentru atingerea și depășirea nivelului calitativ al produselor realizat pe plan mondial, acesta trebuie cunoscut din vreme, inclusiv tendințele existente în evoluția sa. În acest sens, în unități devine imperios necesară **constituirea unor bănci de date tehnice și economice**, pentru produsele similare de pe plan mondial, care să conțină informațiile utile pentru analiza nivelului calitativ propriu și a studiilor de înnoire și modernizare a producției. Pentru a fi eficiente și funcționale, băncile trebuie să înglobeze date din literatura de specialitate, prospecte, cataloage, din studiile întocmite de institutele de marketing din domeniul comerțului exterior, de institutele de cercetare științifică și economică, normele și standardele internaționale, alături de informații privind cele mai bune produse românești din domeniul respectiv. Pe baza informațiilor existente, este totodată necesar ca ministerele, cu sprijinul Institutului Român pentru Standardizare și Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor să adapteze standardele de produse la condițiile de calitate ale produselor similare la nivel mondial ridicat.

În vederea introducerii, începând cu anul 1984, de **metode moderne de optimizare a calității produselor în raport cu costurile aferente**, ministerele, centralele și întreprinderile, cu sprijinul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor vor trebui să se pregătească intens. Este vorba în principal de **generalizarea gestiunii calității produselor**, metodă care acționează pe baza principiului că printr-o creștere relativ redusă a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate se obține o diminuare a costurilor

cu identificarea lor și o scădere substanțială a celor datorate defectelor de calitate și remedierii lor, în așa fel încât pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil în condițiile sporirii calității. Important este să nu se uite că această metodologie cuprinde două etape, că după elaborarea bilanțului calității este necesar să se treacă și la gestionarea efectivă a calității, la stabilirea de măsuri care să conducă la reducerea cheltuielilor cu calitatea și ridicarea performanțelor produselor. De asemenea, apare necesar ca ministerele să asigure în toate unitățile din subordine **aplicarea de metode moderne de control al calității**. Deosebit de importantă devine stabilirea pentru toate produsele a unor tehnologii moderne de control și perfecționarea lor continuă, extinderea metodelor moderne de control cu caracter preventiv (controlul statistic pe fluxul de fabricație și controlul statistic de recepție), asigurarea de aparate și dispozitive pentru realizarea în sisteme automatizate a controlului, satisfacerea completă a necesarului de aparate de măsură și control, de standuri de probă și încercări etc.

Pentru transpunerea în practică a prevederilor programului, pentru situarea nivelului tehnic-calitativ al produselor românești la și peste nivelul celor mai bune realizări obținute pe plan mondial este necesară **desfășurarea unor acțiuni pe planuri multiple pentru perfecționarea cunoștințelor profesionale și tehnico-științifice ale tuturor oamenilor muncii, lărgirea orizontului de cunoștințe**. O cerință directă o reprezintă și cuprinderea în programele de învățământ a cunoștințelor privind asigurarea calității și fiabilității produselor, și a metodelor moderne de control. Totodată, prezintă o mare responsabilitate pentru ministerele și centralele industriale desfășurarea, cu sprijinul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, a unor acțiuni susținute pentru perfecționarea pregătirii profesionale a personalului de control tehnic de calitate prin însușirea metodelor moderne și în special a controlului statistic, în vederea creșterii eficienței activității de control și a răspunderii executanților.

În condițiile în care în prezent economia românească dispune de un program unitar, de largă perspectivă, puternic mobilizator în domeniul ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerii consumurilor de materii prime, combustibili și energie și valorificării superioare a materiilor prime și materialelor, se impune ca toate unitățile, toți factorii implicați, fiecare om al muncii să-și intensifice eforturile în vederea transunerii neabătute în practică a prevederilor sale. Obiectivele înscrise în program trebuie să se situeze permanent în centrul preocupărilor, realizându-se o amplă concentrare a potențialului productiv nu numai pentru realizarea integrală a sarcinilor prevăzute ci și pentru depășirea lor. Este o cerință majoră, de mare actualitate, pentru a asigura capacitatea economiei românești de a ține pasul cu cele mai bune realizări de pe plan mondial, pentru creșterea gradului de satisfacere ia un nivel superior a necesităților beneficiarilor interni și externi, pentru sporirea eficienței, pentru înscrierea accentuată a țării noastre pe coordonatele progresului și bunăstării.

R. IOAN

DEZBATERE „R. E.”

ROLUL ACORDULUI GLOBAL GENERALIZAT ÎN ÎNDEPLINIREA EXEMPLARĂ A SARCINILOR DE PLAN (II) *

Unele considerații după prima lună de aplicare generalizată a acordului global

PUBLICĂM în continuare opiniile exprimate de alți participanți la dezbateră organizată de „Revista economică” cu sprijinul Comitetului sectorului II București al P.C.R. pe problemele generalizării acordului global.

Folosirea la parametri ridicați a zestrei tehnice

Cecilia Mureșanu, șef birou — organizarea producției și a muncii, întreprinderea de mase plastice: „Specific activității de prelucrare a maselor plastice, în care procesul de muncă se desfășoară automatizat, este faptul că executantul are sarcini, în special, de supraveghere și reglare a parametrilor tehnologici, iar cantitatea de produse executate este determinată de productivitatea și capacitatea utilajului. Deci, în cazul nostru, din ansamblul factorilor tehnici, materiali și umani al procesului de fabricație, capacitățile de producție (randamentele lor) și nivelul de calificare al personalului dețin ponderea prioritară. Ținând seama de aceste considerații, în activitatea de până acum și, mai cu seamă, odată cu generalizarea formei de retribuție în acord global atenția specialiștilor, cadrelor de conducere și întregului personal a fost și este îndreptată în mod special spre folosirea la parametrii cât mai înalți a zestrei tehnice.

Ansamblul acțiunilor și măsurilor întreprinse atât în perioada premergătoare cât și după introducerea acordului global generalizat au vizat în principal asigurarea condițiilor necesare folosirii la indici superiori a tuturor mașinilor și utilajelor, pornind de la faptul că starea tehnică a utilajului influențează direct cantitățile de produse obținute, respectiv nivelul la realizare a planului fizic. Că așa stau lucrurile, că acestea sînt principalele căi în care trebuie și acționează colectivul de oameni ai muncii din unitatea noastră pentru asigurarea condițiilor favorabile realizării sarcinilor planificate și obținerea unor venituri superioare o dovedesc și rezultatele obținute în luna octombrie, a.c., prima lună în care s-a lucrat în acord global generalizat: **producția fizică a fost îndeplinită în proporție de 101,1%, producția marfă 122,1%, producția netă 121,48%, productivitatea muncii 121,47% etc.**

Între măsurile întreprinse, la loc de frunte se află **determinarea mai exactă a normelor de consum pe fiecare produs și utilaj.** Asigurînd deopotrivă reorganizarea fluxurilor tehnologice și de fabricație și redistribuirea fondului total de timp pe diferite secții și ateliere, măsurile respective au condus și la o încărcare mai judicioasă a fiecărei capacități de producție, prelungirea duratei lor de funcționare, cu efecte economice directe în realizarea unei producții superioare.

O altă acțiune concretă a vizat **creșterea indicilor de utilizare pe fiecare utilaj.** În acest sens, au fost luate măsuri pentru funcționarea în ciclu automat a 10 mașini de injecție prin extinderea poliservirii, evacuarea pachetizată a tuburilor și țevilor din PVC din hala de producție în spațiile de depozitare, execuția de matrice cu grad ridicat de finisare și număr sporit de cuiburi care permite creșterea randamentului orar al utilajelor și eliminarea operației de debavurare, realizarea unei linii de transport pneumatic pentru alimentarea extrudelor cu po-

lietilenă colorată etc. Toate aceste măsuri au condus la o creștere a coeficientului de utilizare a mașinilor cu 1—2%, paralel cu sporirea productivității muncii, la operațiile respective, cu 3—4%.

Un rol important în asigurarea funcționării ritmice, fără întreruperi a utilajelor din dotare l-a avut acțiunea de pregătire corespunzătoare a activității de reparații. La nivelul secțiilor și atelierelor de lucru s-au constituit formații de mecanici și electricieni, specializate pe tipuri de utilaje tehnologice care, deși ca structură organizatorică aparțin secției mecano-energetic, din punct de vedere al retribuției sînt incluse în contractele de acord global încheiate cu atelierele de servire, fiind astfel legate direct de cantitatea de produse obținută pe utilajele ce se află în întreținerea lor. O asemenea măsură, pe lângă caracterul pur organizatoric, s-a dovedit deosebit de eficientă din punct de vedere al modului de derulare ritmică a activității în secțiile de producție, ceea ce a condus, prin menținerea în funcțiune a utilajelor un număr mai mare de ore și evitarea căderilor neprogramate, la sporirea producției obținute pe un utilaj în funcțiune.

Există din păcate și unele dificultăți din afara activității noastre directe, a căror rezolvare ar putea conduce la soluționarea unor probleme legate de folosirea la parametri ridicați a zestrei tehnice. Bunăoară, deși există contracte ferme privind aprovizionarea tehnico-materială, deși sînt prevăzuți furnizori nominalizați, se înregistrează întâzieri nejustificate în repartizarea cotelor (în general ele ajung la întreprindere în a doua parte a lunii). Iată de ce am sugera ideea ca la repartizarea cotelor de către M.A.T.M.C.G.F.F. și C.S.P. să se țină mai mult seama de nevoile reale ale procesului nostru de producție, astfel încît repartizările de cote de materii prime să se facă rațional, pe tot parcursul lunii de plan“.

Economisirea resurselor materiale și energetice

Elena Manolescu — președinta consiliului oamenilor muncii, I.P.R.S. Băneasa: „Și în cadrul întreprinderii noastre trecerea la generalizarea acordului global a fost marcată de o pregătire corespunzătoare, de inventarierea diferitelor rezerve disponibile, de găsirea soluțiilor cele mai eficiente pentru atragerea lor în circuitul productiv. În ansamblul acestora, ținînd seama de specificul producției noastre, respectiv realizarea de componente electronice, o preocupare primordială a constituit-o și o constituie **economisirea resurselor** (materiale, energie, combustibili) în condițiile ridicării calității produselor. În acest fel, asigurînd economiei și pieței externe produse competitive cu caracteristici tehnico-funcționale ridicate, s-au obținut, totodată, însemnate economii de materiale și energie concretizate în sporirea producției pe aceeași unitate de resurse, creșterea eficienței economice și a câștigurilor oamenilor muncii.

În cadrul acțiunilor întreprinse în acest an și, cu precădere, în perioada premergătoare lunii octombrie, un loc important l-au ocupat cele referitoare la: ● reproiectarea tehnologiei de execuție a disipatorilor T.O.3 cu reducerea consumului de cupru cu 15%; ● utilizarea tehnologiilor neconvenționale pentru reducerea consumului cu 10% la oțelurile de scule ● micșorarea stratului de cupru depus pe diverse semifabricate, în vederea reducerii consumului de cupru electrolitic; ● creșterea

* Prima parte a apărut în nr. 47/1983 al revistei.

randamentului de fabricație la produsele punți 20 PM-K, punți 10 PM-AC, cu economia corespunzătoare la produsele chimice și semifabricatele din țevă, prin aplicarea unor tehnologii perfecționate; ● eliminarea consumurilor specifice pentru toate materialele cu pînă la 50%, în special la cele cu pondere cantitativă și valorică etc. Toate acestea au condus la reducerea consumurilor materiale cu aproximativ 3—4%.

În ce privește **consumurile energetice** acestea au fost reduse cu 2—3% prin aplicarea unor măsuri care au vizat în principal: menținerea în funcțiune a întregului număr de transformatori necesar unei încărcări optime; funcționarea centralei termice nr. 3 și a stațiilor de climă ale secțiilor în corelare cu regimul extern de temperatură și umiditate; îmbunătățirea activității dispeceratului energetic, în scopul optimizării exploatarei stațiilor de fluide tehnologice, de compresoare și hidrofoare etc.

Pentru o întreprindere ca a noastră reducerea cu 3—4% a consumurilor materiale, în condițiile unor norme de consum specifice minime, pune serios în discuție problema calității produselor realizate. Soluțiile tehnice și tehnologice adoptate au condus nu numai la menținerea nivelului calitativ al produselor, dar și la o creștere a acestuia față de perioadele anterioare.

Toate aceste acțiuni au permis ca, atît în luna octombrie cît și în noiembrie a.c., planul să fie realizat la toți indicatorii, întreaga gamă a sortimentelor prevăzute să fie livrată în termen beneficiarilor interni și externi. În același timp, cîștigurile oamenilor muncii au cunoscut o creștere importantă, de 3—4% față de perioadele anterioare.

Ridicarea nivelului tehnic al producției

Gheorghe BICĂ, contabil șef, întreprinderea de pompe „Aversa”: „În ce ne privește, semnificativ este faptul că trecerea la generalizarea acordului global a întărit o dată în plus necesitatea **ridicării nivelului tehnic și calitativ al producției realizate**. Precizez acest lucru deoarece experiența unității noastre în producția de pompe, evoluția fabricației acestora au demonstrat, în timp, nevoia unor adaptări tehnico-funcționale și promovarea unor produse noi, în corelație directă cu cerințele manifestate atît pe plan intern cît și la export.

Fiind specializată pe producția de pompe, întreprinderea noastră a avut în permanență în vedere îmbunătățirea parametrilor tehnico-funcționali ai produselor, creșterea puterii motoarelor primite prin cooperare, reducerea gabariturii etc. Au fost, astfel, introduse în fabricația de serie unele pompe de mare putere, atît pentru activitatea industrială cît și pentru cea agricolă, care s-au bucurat de o apreciere unanimă atît pe plan intern cît și la export.

De o deosebită importanță în acțiunea de a realiza produse diversificate, de un înalt nivel tehnic, este trecerea la **tipizarea și modularizarea întregii producții**. O asemenea măsură ne permite astăzi să asimilăm produse noi, să lărgim gama sortimentală la diferitelor familii de pompe, într-un timp mai scurt cu 2—3 luni față de perioadele din trecut. Totodată, avem și garanția că fiecare produs nou realizat dispune de parametrii calitativi competitivi. Aceste acțiuni au fost mult amplificate odată cu trecerea la generalizarea acordului global în unitatea noastră. Concret, au fost revizuite integral planurile de măsuri care să conducă la ridicarea nivelului tehnic al produselor realizate, insistîndu-se în special pe promovarea acelor produse cu caracteristici funcționale ridicate solicitate de economia națională și la export. Măsurile stabilite în acest sens, asigură în acest an, un spor de productivitate de 14% față de realizările din 1982.

Au fost, totodată, stabilite o serie de măsuri care să înlăture efectele negative ale unor neajunsuri semnalate încă în cadrul proceselor de fabricație. Alături de aspectele subiective, care țin de activitatea concretă a întreprinderii, se desprind însă și alte elemente care condiționează bunul mers al procesului de producție. Între acestea aș dori să menționez, în primul rînd, faptul că bazele de aprovizionare-desfacere nu sînt, după părerea noastră, implicate suficient în procesul cooperării cu furnizorii pentru livrarea cotelor prevăzute în repartiții și pentru lichidarea stocurilor supranormative de materiale. Considerăm că M.A.T.M.C.G.F.F. ar trebui să impulsioneze bazele de aprovizionare teritoriale în scopul exercitării de către acestea a prerogativelor cu care au fost împuternicite prin legislația în vigoare.

Mobilizarea rezervelor disponibile

Liviu DANES, secretar cu probleme economice, sectorul 2 București al P.C.R. — „Acțiunile pregătitoare desfășurate în vederea trecerii în luna octombrie a.c. la generalizarea acordului

global în toate unitățile economice ale sectorului — așa cum s-a reliefat și în dezbateri — s-au materializat în rezultate bune pe ansamblu, atît în ce privește realizarea principalelor indicatori de plan, cît și menținerea și depășirea veniturilor oamenilor muncii. Aceasta ne mobilizează, în continuare, pentru a extinde experiența bună, pentru a lua din din vreme măsuri de înlăturare a unor neajunsuri, pentru a valorifica din plin condițiile tehnice și materiale disponibile, în vederea realizării unui salt calitativ în ridicarea gradului de gospodărire și eficiență al fiecărei întreprinderi.

Analizînd efectele economice ale generalizării acordului global în unitățile economice din sectorul 2 se pot desprinde o serie de laturi pozitive. În acest sens aș sublinia cîteva din acestea:

● **Creșterea ordinii și disciplinei în muncă și producție.** Dacă ar fi să comparăm situația din luna octombrie a.c. cu cele din lunile anterioare ale anului trecut, se poate desprinde, la toate întreprinderile, scăderea accentuată a fluctuațiilor, învoirilor, absențelor de la serviciu etc. Concomitent, a sporit responsabilitatea pentru realizarea sarcinilor de plan la toate sortimentele, pentru onorarea în cît mai bune condiții a obligațiilor contractuale.

● **Mobilizarea mai deplină a rezervelor de creștere a productivității muncii și reducerea cheltuielilor materiale.** Marea majoritate a unităților din sector au reușit în luna octombrie a.c. nu numai să-și realizeze sarcinile de plan privind creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor materiale, ci chiar să le depășească. Din 34 de întreprinderi industriale principale din sectorul nostru, 31 au îndeplinit planul la producția fizică pe luna octombrie a.c. în proporție de 100—105%; celelalte 3 au realizat de asemenea progrese față de luna septembrie, avînd însă unele restanțe. Remarcă totodată, faptul că, în luna octombrie, toate unitățile care au avut sarcini la export s-au achitat de ele, recuperînd chiar și restanțele acolo unde acestea mai existau.

● **A crescut mult preocuparea pentru extinderea mecanizării și automatizării producției, pentru înnoirea și modernizarea produselor, pentru introducerea și generalizarea unor tehnologii avansate, pentru ridicarea continuă a calificării profesionale.** Asemenea acțiuni s-au desfășurat și se desfășoară cu succes la „Electroaparataj”, I.P.R.S. Băneasa, întreprinderea de pompe „Aversa”, C.I.L. Pipera etc., unde creșterile de productivitate s-au situat la nivele mai ridicate ca în alte unități (2—5%). Dimensiuni noi a căpătat și preocuparea pentru valorificarea superioară a materiilor prime și reducerea cheltuielilor pe fiecare unitate de produs. În cadrul dezbaterii au fost date numeroase exemple în acest sens. Aș remarca acțiunile deosebite ce au loc pe această linie la C.I.L. Pipera, I.P.R.S. Băneasa, întreprinderea de pompe „Aversa”, „Neferal” etc. unde s-au obținut însemnate realizări — economiile materiale situîndu-se între 500 mii — 2 milioane lei. Pe ansamblul întreprinderilor sectorului nostru cheltuielile totale și materiale la 1 000 lei producție marfă în luna octombrie a.c. au fost reduse, față de plan, cu 14 lei.

● **Specialiștii, cadrele tehnice și de conducere și-au intensificat preocupările pentru soluționarea operativă a tuturor problemelor ce le incumbă bunul mers al producției.** O asemenea acțiune responsabilă are o înfrurire deosebită atît asupra formațiilor de lucru, prin asigurarea unei permanente asistențe tehnice, cît și în realizarea indicatorilor fizici, de eficiență, a capacităților de producție, a timpului de lucru. Efectul acestei largi participări s-a concretizat în sporirea indicelui de utilizare a timpului de lucru cu 3 % în luna octombrie a.c. față de luna septembrie. Aceste acțiuni au condus și la realizarea și chiar depășirea retribuției oamenilor muncii pe luna octombrie în comparație cu luna septembrie a.c.

În continuare avem în vedere, în mod deosebit, necesitatea perfecționării derulării proceselor de aprovizionare tehnico-materială, a cooperărilor, cît și a asigurării din vreme a condițiilor necesare pentru desfacerea producției. Deși aceste procese s-au derulat în condiții mai bune în trecut, ele necesită încă multă atenție, în așa fel încît să se asigure o îmbunătățire a relațiilor furnizor-beneficiar. Prin tot ceea ce se întreprinde se urmărește ca, generalizarea acordului global, să contribuie la realizarea ritmică, exemplară a sarcinilor de plan — baza sigură a obținerii veniturilor prevăzute, a creării unor condiții cît mai bune pentru trecerea la îndeplinirea prevederilor pentru 1984.

Dezbateri consemnate de
V. BOESCU
C. BĂRNEA

POSSIBILITĂȚI DE SPORIRE A PRODUCȚIEI DE CEREALE

CEREALELE, prin ponderea mare pe care o au în structura culturilor de câmp, fiind cultivate pe mai mult de 63% din suprafața arabilă a țării, au o deosebită importanță pentru economia națională, având prioritate absolută în asigurarea hranei pentru om și în furajarea animalelor.

Sporirea producției de cereale reprezintă problema fundamentală a agriculturii românești, căreia conducerea superioară de partid, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, îi acordă o deosebită atenție, evidențiind-o ca un obiectiv central al transformărilor revoluționare din agricultură, realizarea acesteia având la bază atât condițiile naturale favorabile cerealelor, cât și cele tehnico-materiale asigurate din plin prin politica agrară a partidului.

Analiza factorilor care condiționează nivelul producției de cereale în țara noastră reliefează largi posibilități de sporire a acesteia, prin organizarea mai bună a procesului de producție, folosirea unor semințe cu valoare biologică ridicată, aplicarea unor tehnologii de cultivare perfecționate și creșterea responsabilității fiecărui lucrător din agricultură.

● **Crearea și introducerea în producție a unor soiuri și hibrizi cu productivitate sporită.** În procesul de ameliorare al cerealelor se urmărește obținerea prin inginerie genetică a unor forme noi, care să valorifice cu eficiență mai ridicată energia solară și potențialul de fertilitate a solului, aceasta oglindindu-se printr-o sporire a productivității fotosintetice și a capacității de transferare a produselor fotosintetice în organele utile ale plantelor.

Din realizările obținute în ultimii ani în acest domeniu la cultura grâului, se pot menționa soiurile Fundulea 29, Lovrin 32, Lovrin 34, Transilvania și altele, care, asigurând sporuri de recoltă de 10—20% față de cele pe care le înlocuiesc în cultură, permit realizarea unor producții de peste 7 000—8 000 kg/ha. În acest an s-au evidențiat prin productivitate sporită și însușiri superioare noi soiuri, ca Fundulea 133 și Flamura 80.

Crearea și cultivarea soiului Miraj a constituit un salt evident al nivelului producției la această cultură, în prezent fiind însă în curs de extindere un alt soi, productiv, cu capacitate mărită de producție și mai rezistent la boli și intemperii. La orzoaica de toamnă soiurile noi Victoria și Grivița, cu potențial de peste 8 000 kg/ha pot asigura cerințele actuale de creștere a producției.

La porumb, cultura cu cea mai ridicată pondere în agricultura țării noastre, preocupările cercetătorilor din domeniul ameliorării au fost orientate spre crearea unor hibrizi a căror producție să depășească 18 000—20 000 kg/ha, să fie rezistenți la cădere și intemperii, pretabili la recoltarea mecanizată. Chiar în condițiile vitrege din acest an, prin aplicarea unor tehnologii corespunzătoare, s-au obținut în cultură neirigată producții de 9 000 kg/ha la hibridul Fundulea 308 și de peste 11 000 kg/ha cu hibridul Fundulea 420. Prin irigare, producțiile au crescut cu 50—60%.

Potențialul ridicat de producție al noilor soiuri și hibrizi indică posibilitatea obținerii unor producții net superioare mediei realizate pe țară, prin extinderea acestora și aplicarea unor tehnologii adecvate.

● **Folosirea semințelor cu valoare biologică ridicată și cu caracteristici calitative superioare.** Necesitatea asigurării acestui factor care contribuie la evidențierea potențialului productiv al soiurilor și hibrizilor cultivați a fost deseori subliniată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la a cărui indicație a fost elaborat un **program special de producere a semințelor**, care precizează cerințele și fazele de realizare a unor semințe de calitate superioară, necesitatea unei judicioase zonări teritoriale a soiurilor și hibrizilor prin corelarea particularităților acestora cu condițiile pedoclimatice concrete din fiecare zonă și microzonă. La realizarea acestui program, importante sarcini revin Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea și rețelei de stațiuni experimentale, precum și

unităților și fermelor specializate în producerea de sămânță, care trebuie să asigure obținerea unor semințe cu valoare biologică și de cultură ridicată, din care să rezulte plante viguroase, capabile să-și exteriorizeze cât mai mult potențialul lor genetic de producție.

Diferențele, uneori foarte mari, între producțiile mici obținute în unele unități și cele realizate în sectorul de cercetare și unitățile de producție frunțase sînt urmarea nerespectării tehnologiilor recomandate. Cunoașterea cerințelor agrobiologice ale soiurilor și hibrizilor cultivați face posibilă diferențierea soluțiilor tehnologice, care, aplicate în funcție de condițiile concrete de cultură asigură obținerea unor producții sporite.

● **Cultivarea cerealelor în cadrul unor sisteme cu structuri și succesiuni de culturi adecvate cerințelor economice, particularităților lor agrobiologice și condițiilor naturale de cultură.** În această privință, un rol important revine practicării unui asolament rațional cu anumite proporții între cereale și celelalte culturi, precum și între diferitele grupe de cereale (păioase, prășitoare).

Cerealele păioase sînt culturile cele mai pretențioase la planta pîrmegătoare. La grîu, față de cultivarea după porumb, producția crește cu 18—22% prin amplasarea după leguminoase și scade cu 16—25% în monocultură, ceea ce evidențiază rezerve importante de sporire a producției prin renunțarea la cultivarea păioaselor mai mulți ani pe același loc și creșterea ponderii leguminoaselor, ca pîrmegătoare, aceasta fiind posibilă prin extinderea suprafețelor cu mazăre și alte leguminoase anuale, prin cultivarea unor soiuri mai timpurii de soia, care trebuie să devină în totalitate o pîrmegătoare a cerealelor de toamnă și prin introducerea soalelor amelioratoare cu trifoi în zonele colinare, cu soluri mai puțin fertile.

La cultura porumbului, asolamentul asigură sporirea producției cu 10—12%, contribuind prin alternanța culturilor la reducerea gradului de îmburuienare și a atacului bolilor și dăunătorilor.

Este important de avut în vedere că aceste creșteri de recoltă, datorită rotației culturilor, se obțin fără investiții suplimentare deosebite, consumul energetic pe unitatea de produs fiind, astfel, mai scăzut.

● **Aplicarea unui sistem rațional de lucrare a solului.** Prin această verigă tehnologică, se asigură pregătirea solului pentru semănat, în vederea creării unor condiții optime de creștere și dezvoltare a plantelor.

Preocupările permanente ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru calitatea lucrărilor agricole, și în primul rând ale solului, rezidă în contribuția acestora la asigurarea unor importante creșteri de producție. Arătura de vară aduce un spor de producție la grâu de 500—700 kg/ha față de cea efectuată toamna, iar arătura de toamnă față de cea executată primăvara determină creșterea producției de porumb cu 600—1 500 kg/ha. Calitatea superioară a arăturii și a pregătirii patului germinativ asigură de asemenea obținerea unor producții sporite cu 10—15% față de cazul nerealizării lucrării solului la indicii calitativi necesari.

● **Respectarea timpului și densității optime la semănat.** Acesta este elementul tehnologic care, aproape fără nici o cheltuială suplimentară, poate aduce sporuri substanțiale de recoltă. Epoca optimă de semănat, stabilită pe baza cercetărilor științifice trebuie respectată cu strictețe, orice abatere afectând sensibil nivelul producției.

Întârzierea semănatului după epoca optimă provoacă pierderi de recoltă de până la 1 800 kg/ha la grâu, 2 000 kg/ha la orz și 1 600 kg/ha la porumb; sînt cantități de produse care se pot obține în multe unități de producție unde luarea unor măsuri ferme de ordin organizatoric este necesară pentru evitarea semănatului întîrziat.

Densitatea optimă a plantelor constituie un factor hotărîtor în asigurarea obținerii unor producții ridicate. La densități mai reduse, atît energia solară, cît și fertilitatea solului sînt folosite incomplet de cître plante, rămînînd rezerve nevalorificate, în timp ce la densități peste limita optimă apare concurența dintre plante, aceasta producînd sub potențialul lor. Rezerve importante pentru sporirea producției o reprezintă realizarea unor lanuri fără goluri, cu densități sporite la limita superioară a optimității. În acest an, producția hibridului de porumb Fundulea 420, în cultură irigată, fertilizată corespunzător, a crescut proporțional cu mărirea densității pînă la 80—90 mii plante/ha.

La stabilirea densității optime a plantelor se au în vedere caracteristicile soiului și hibridului, precum și posibilitățile de aprovizionare cu apă și elemente nutritive, corelarea judicioasă a acestora permițînd evidențierea potențialului maxim de producție.

● **Fertilizarea culturilor.** Aplicarea îngrășămintelor reprezintă factorul agrotehnic care contribuie, direct, cel mai evident la sporirea producției.

Avînd în vedere cantitatea mare de energie folosită la fabricarea îngrășămintelor chimice, este foarte importantă folosirea cu eficiență maximă a acestora. La aceeași doză, aplicarea fracționată a azotului asigură sporirea producției la grâu și orz cu 10%, iar la porumb cu 8—10%. Uniformitatea asigurării îngrășămintelor realizabilă prin reglarea corectă a utilajelor contribuie la creșterea producției de grâu cu 20—25% și cu 18—20% la porumb, față de distribuția neuniformă. Acestea sînt căi de obținere a unor însemnate producții suplimentare, necesitînd numai măsuri organizatorice. Se înțelege că aplicarea dozelor optime de azot, fosfor și potasiu, amendarea solurilor acide, precum și folosirea pe scară largită a gunoului de grajd asigură condiții de dezvoltare normală a plantelor și realizarea unor producții evident sporite.

● **Combaterea integrată a buruienilor, bolilor și dăunătorilor.** Îmbinarea măsurilor agrotehnice cu cele chimice în cadrul combaterii integrate asigură eficacitate și eficiență mărite și reduce pericolul poluării mediului.

Prin introducerea rotației culturilor și folosirea rațională a erbicidelor se evită situațiile create în unele unități în care infestarea accentuată cu costrei poate compromite cultura porumbului. Un lan curat de buruieni produce cu 20—40% mai mult grâu și cu 40—60% mai mult porumb față de cazul în care buruienile nu se combat.

Erbicidele trebuie aplicate în dozele și în momentele stabilite ca optime; întîrzierea aplicării erbicidelor la grâu provoacă pierderi de recoltă de pînă la 1 500 kg/ha, care pot fi evitate prin respectarea momentului optim de tratament.

Combaterea bolilor foliare la grâu prin stropiri în perioada de vegetație asigură sporuri de producție de pînă la 23%, ceea ce evidențiază importanța și necesitatea introducerii acestei măsuri în tehnologia curentă a culturii.

● **Irigarea culturilor.** Consumul mai ridicat de apă al plantelor în anumite etape de dezvoltare, survenirea perioadelor de secetă fac necesară aprovizionarea suplimentară cu apă prin irigare. Extinderea suprafeței irigate în urmă-

torii 2 ani la 4 milioane hectare și continuarea acestora, astfel ca 55—60% din suprafața arabilă să fie irigată conform Programului național adoptat în această privință la Plenara C.C. al P.C.R. din 29—30 iunie a.c., constituie o bază sigură de creștere a producției de cereale, și în primul rînd a porumbului, cultură sensibilă la administrarea apei prin irigare. Producția de porumb crește cu 50—70% în cultură irigată față de cea neirigată, iar producția de grâu cu 45—50%. Eficacitatea și eficiența irigării poate spori prin corelarea acesteia cu cerințele diferențiate ale soiurilor și hibridurilor, prin folosirea unor metode raționale și economice de administrare a apei.

● **Cultura dublă.** Prin extinderea culturilor duble, în anul viitor pe 2 milioane hectare, revenind porumbului cea mai mare pondere, se creează posibilitatea cel puțin a dublării producției de cereale pe unitatea de suprafață, aceasta fiind dovedită de rezultatele obținute în acest an de unități de producție în care s-au obținut peste 8 000 kg/ha porumb boabe, semănat după orz.

Sarcinile trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind intensificarea folosirii suprafeței irigate prin culturi duble, impun tuturor specialiștilor o responsabilitate deosebită pentru exploatarea rațională a pămîntului în vederea folosirii tuturor factorilor de creștere a randamentelor la hectar.

● **Ridicarea nivelului de pregătire profesională a lucrătorilor din agricultură, a conștiinței acestora în efectuarea lucrărilor la cerințe calitative maxime** constituie, de asemenea, un factor important în asigurarea condițiilor obținerii unor producții mai mari la unitatea de suprafață. Eficacitatea și eficiența fiecărei lucrări sînt hotărîte de anumiți indici calitativi ai acesteia, realizabili prin reglarea corectă a agregatelor și respectarea cu strictețe a cerințelor tehnologice. Se pot recupera, astfel, cel puțin 400—500 kg/ha boabe cereale prin reducerea la minim a pierderilor ce au loc în timpul recoltării, al transportului și depozitării producției, luîndu-se măsuri tehnice și organizatorice care nu implică decît responsabilitate mărită față de recoltă, față de eforturile statului nostru socialist pentru creșterea producției agricole, pentru ridicarea nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii din țara noastră.

dr. ing. Gheorghe SIN

secretar științific al Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice — Fundulea

O nouă calitate în activitatea de export

Competitivitatea produselor se hotărăște încă din faza de concepție

„PROGRAMUL privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și până în 1990”, recent adoptat, promovează o viziune complexă asupra dimensiunilor problemei calității.

În primul rând această nouă viziune evidențiază necesitatea urmării problemelor de calitate începând din faza de cercetare-concepție-proiectare, fază în care posibilitățile de opțiune asupra variantelor de produse sînt mult mai largi și mai puțin costisitoare decît decizia de renunțare la un produs necompetitiv introdus deja în producția de serie.

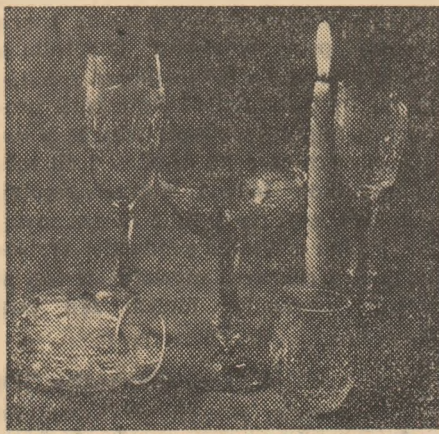
În al doilea rînd calitatea este văzută ca o sumă de caracteristici: funcționale, constructive, de fiabilitate, estetice, care desigur că se exprimă în planul rezultatelor economice ale întreprinderii prin consumuri materiale, productivitatea muncii, costuri de producție, grad de valorificare a tonei de materii prime, competitivitate, eficiență a exportului.

Particularizînd elementele sistemului complex al calității

ÎN CONDIȚIILE țării noastre, cu o economie modernă, plasată pe traiectoria dinamică a progresului general, în care aportul științei și tehnicii capătă noi dimensiuni, funcții tot mai complexe, creația ocupă un loc de seamă, poate chiar aparte ca formă, structură și metode de acțiune pentru „umanizarea” mediului înconjurător.

Dealtfel creația industrială are nu numai în industria ușoară ci în mai toate domeniile economiei potențe și implicații de profunzime în toate relațiile — de amănunt sau de amploare. Prin formele și metodele sale proprii sînt relevate pregnant multiplele posibilități de ridicare a calității produselor în ce privește: competitivitatea și diversificarea, economia de materii prime și materiale, îmbunătățirea calitativă dinamică, reducerea costurilor stimulînd totodată atașamentul omului-producător față de muncă și produsele muncii sale și contribuind la ridicarea nivelului de trai și civilizație a muncii și vieții omenești în genere.

Ca știință și artă, ea nu este și nu poate fi un simplu mecanism pasiv de emisie a unor teorii sau principii, ci este mai ales realizatoare de forme produse, activități, care înmănușiază în toate relațiile factorii de creativitate și valorificare superioară a inte-

Set complet de pahare cristal (5 capacități) executate de I.S. Tirgu-Jiu. Design — Colectivul de design I.S. Tirgu-Jiu

ligenței umane, de decantare reală a funcționalului și bunului gust autentic, și organizator eficient în cadrul producției, al umanizării muncii și produselor omenești. Este de menționat faptul că aceste aspecte ale contribuției sale la creșterea economică, nu sînt suficient analizate și corespunzător promovate de teoreticienii noștri din domeniul economiei. Mesajul umanist al designului n-a fost încă unanim — ba aș spune încă nici larg — acceptat, teoria economică nu a difuzat aceste idei, nu le-a integrat (de ce oare?) în manuale.

Coordonatele de conținut și formă ale creației industriale se implică major în cele ale politicii de industrializare în etapa de dezvoltare intensivă a unei țări și implicit deci în rezolvarea sarcinilor economiei noastre naționale, mai cu seamă în perioada actuală și de perspectivă. Documentul recent adoptat pe linia îmbunătățirii calității produselor subliniază că: „Ansamblul măsurilor prevăzute în program trebuie să asigure îmbunătățirea structurilor de producție, prin creșterea în ritm susținut a sortimentelor cu un înalt grad de tehnicitate și cu o pondere mare de manoperă și muncă de concepție”. În Mesajul adresat participanților la cel de-al 7-lea Congres internațional de estetică, care și-a desfășurat lucrările în țara noastră în anul 1970, referindu-se la aceleași probleme, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Pe măsura evoluției societății, omul aspiră să întregze tot mai mult frumosul în existența sa cotidiană ca element indispensabil al ambianței sociale generale. Aceasta cere implicit și esteticii să abordeze tot mai direct problemele organizării ansamblului vieții oamenilor, ale cadrului în care ei muncesc și trăiesc, ale instituțiilor de utilitate publică, localităților urbane și rurale, ale locurilor de odihnă și agrement. Estetica nu poate neglija, de asemenea, aspectele calității artistice a bunurilor de larg consum, care, imbinat cu utilitatea practică, asigură consumatorilor satisfacții cît mai depline.”

pentru producția de bunuri de consum, care în ultimii ani se plasează pe locul întâi, ca pondere în volumul total al exporturilor țării, constatăm o similitudine uimitoare între modul de deținere a obiectivelor programului și modul de abordare sistemic al creației de produse.

Pornind de la constatarea că lupta pentru calitate implică pentru producția de bunuri de consum — și nu numai pentru aceasta — și un efort pentru extinderea aplicării designului, ne-am propus să prezentăm în paginile revistei noastre experiența și concepția de lucru a unor unități cu realizări, deosebite în această direcție, realizări confirmate prin aprecierile obținute atît în țară, cît și pe piața mondială.

Începem acest schimb de experiență cu prezentarea punctului de vedere al unui fervent promotor al creației industriale în cadrul Centralei industriei sticlei și ceramicii fine, centrală în care fiecare întreprindere livrează pe piețele externe între 70 și 90 la sută din producție.

Serviciu de ceai din ceramică produs de întreprinderea de sticlărie și faianță Sighișoara. Design — Colectivul de design I.S.F. Sighișoara.

Este necesară și posibilă o „cuprindere de masă”

PROBLEMELE creației, ale cadrului său organizatoric, ale specialiștilor bine pregătiți care să aplice teoretic și practic aceste cerințe acute trebuie să-și găsească în țara noastră o rezolvare corespunzătoare. Este necesar să se întărească și să se dezvolte instruirea de estetică industrială, mergînd pînă la „cuprindere de masă”. Construim o industrie dotată cu tehnică și tehnologii noi, moderne, avansate. Promovînd continuu în cadrul acesteia — alături de alte științe și preocupări — creația de forme și modele industriale prin măsuri concrete, cu grijă și chibzuință, trebuie să stimulăm inteligența, spiritul de creativitate românească, și nu transplantînd, nu imitînd. În România încă din veacul trecut au funcționat primele școli de arte și meserii din Europa, care aveau în programul de învățămînt cam aceleași discipline ca cele de astăzi la școlile de creație. Brâncuși, Paciurea și alții au fost elevi ai acestor școli. România a participat și a cîștigat multe medalii de aur, argint etc. la primele expoziții industriale internaționale de la Paris, Londra ș.a., cu produse de nivel meșteșugăresc-artizanal, dar meto-

dele și tehnologiile respective au fost preluate atunci de industriile dezvoltate ale epocii. Astăzi, după perioada unui anumit pionierat — zicem noi — destul de grea, avem licee de profil la Timișoara, București etc., facultăți în cadrul institutelor de artă din Cluj-Napoca și București, se predau ore de estetică industrială, cu examene foarte serioase, la facultățile de științe economice din București, Timișoara, Iași, în învățământul politehnic etc. Avem primele promoții de specialiști care spre norocul lor, nu fac teorie, ci lucrează efectiv în producție și au rezultate meritorii, pentru că munca de designer este o muncă concretă, de demonstrație mai cu seamă, fără să elimine însă problemele teoretice. Ne propunem însă să dezvoltăm în alt context aceste aspecte.

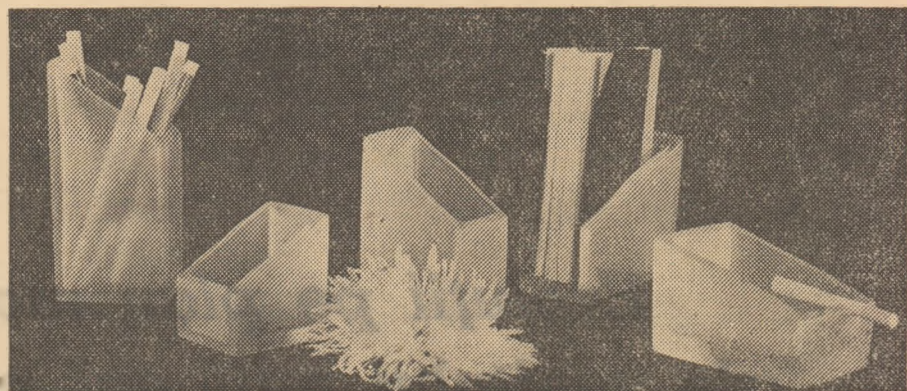
Nucleul de bază al creației în structura organizatorică a unităților economice — așa cum arată experiența noastră — trebuie să-l constituie serviciile de creație industrială din cadrul întreprinderilor, combinatelor, centrelor și mai cu seamă institutele de cercetări și proiectări, unde în fapt trebuie corelate și analizate toate elementele de amănunt și sinteză ale creației de produse, a ambianțelor etc.

Spiritul creator innobilează materia

DIN PUNCT DE VEDERE organizatoric, fiecare întreprindere a Centralei industriei sticlei și ceramicii fine dispune de o grupă de creație, un atelier de creație sau laboratoare de creație, Metodologic, toate aceste forme sînt subordonate concepției generale, strategiei de dezvoltare de ramură, care, la rîndul său, se orientează cu suplețe după evoluția cererii pe piețele externe. Creatorii participă la toate tratativele comerciale cu partenerii străini și promovează în context, de cele mai multe ori, concepția proprie românească.

În acest sens, putem aprecia că ponderea creației originale a specialiștilor noștri în export depășește 60—70% pe total centrală. În structura funcțională a acestor colective există artiști plastici, absolvenți ai secțiilor de sticlă și de ceramică din institutele de arte plastice București și Cluj-Napoca, precum și absolvenți ai liceelor de profil. Alături de aceștia, în colectivele de creație lucrează ingineri, economiști, tehnicieni, maștrii de înaltă calificare, selecționați în cea mai mare parte după aptitudinile creatoare, ghidați permanent de spiritul muncii în echipă complexă, interdisciplinară.

Am să ilustrez această muncă cu un

Model pentru serviciu de birou. Designer Aurelia Mureșan. Execuția I.S. Gherla

exemplu din activitatea întreprinderii de porțelan „Iris” din Cluj-Napoca, una din întreprinderile noastre de prestigiu intern și internațional. În această întreprindere este organizat un „laborator de creație” compus din : o grupă de artiști plastici de mare valoare, o secție de porțelan artistic pentru produse de serie scurtă și unicat și un atelier pentru forme și modele.

Grupa de creație concepe modelele, care sînt cercetate și experimentate tehnologic în atelierul de forme și modele și apoi predate secției de porțelan artistic, unde fiecare model acceptat se realizează în serii scurte, produsul fiind amplu experimentat din punct de vedere coloristic, al stilului, urmărind concomitent dominantele psiho-sociologice ale cererii din țările cumpărătoare sau potențial cliențe. La testarea noilor produse pe piața internă participă rețeaua magazinelor de prezentare și desfăcere „Stirex” ale centralei, rețeaua magazinelor „Romarta”, marile magazine etc., care furnizează informațiile de bază pentru luarea deciziilor de lansare a produsului în serie medie sau mare. În acest mod, riscurile efectuării unor cheltuieli de pregătire a fabricației pentru produse greu vandabile se diminuează pînă la eliminarea totală.

Continuitatea procesului de creație, inovație, modernizare și diversificare pe care-l permite existența unor asemenea centre de creație în întreprinderile noastre permite ca, în termeni economici, ideea planificării producției și creației pe baza ciclului de viață estimat al produsului să constituie o realitate curentă. Toate colectivele de creație au, de altfel, planuri proprii de modele noi sau reproiectări de produse, care sînt orientate potrivit evoluției cererii pe piețele de export. Grație acestei puternice forțe de creație, exporturile românești de sticlărie, ceramică și porțelanuri au cunoscut o e-

voluție dinamică în ultimele două decenii. Atenția deosebită acordată procesului de modernizare și dezvoltare a capacităților de producție din acest sector, introducerea de noi tehnologii de fabricație concomitent cu dezvoltarea designului de produs permite azi valorificarea la nivel superior a resurselor materiale și umane de care dispunem.

În prezent, produsele centralei se exportă în 51 de țări din Europa Occidentală, America, Africa, Orientul Mijlociu, Asia, Australia și Oceania, satisfăcînd practic cele mai diverse solicitări calitative, sortimentale și de prezentare, pentru articole atît de serie mare, cît și de serie scurtă sau unicate.

Reprezentînd pe piața externă potențialul de export a 21 de întreprinderi producătoare în domeniul sticlăriei, ceramicii și geamurilor, întreprinderea de comerț exterior specializată ROMSIT oferă o gamă extrem de diversă de produse : sticlărie de menaj suflată la țoavă (pahare, servicii, bowluri, decantere), sticlărie de menaj presată, corpuri de iluminat, articole de cristal 14—24% PSO (pahare, decantere, candelabre, bomboniere, scrumiere etc.), sticlărie termorezistentă, sticlărie de laborator, articole de porțelan (servicii, cești + farfurioare etc.), articole din faianță, ceramică românească, fire și fibre din sticlă.

I.C.E. ROMSIT, care preia peste trei sferturi din producția centralei, participă la comerțul internațional atît prin relații directe cu partenerii (mulți deveniți tradiționali și cu un volum de afaceri continuu ascendent), cît și prin rețele de comercializare (societăți mixte, agenți de piață etc.). Îmbunătățirea utilizării resurselor materiale prin design este ilustrată de următorul exemplu : corpurile de iluminat studiate și revăzute concret de specialiști au condus la economii de materiale și energie, într-o primă etapă, de cca. 15—20% față de cele existente (am în vedere situația actuală, studiată în mod concret și în cadrul ultimului Salon al corpurilor de iluminat pentru anul 1984).

Propunerile și rezultatele creației industriale — majore sau de amănunt — trebuie necondiționat direcționate și subordonate către acțiuni și produse care să asigure anticipat, în mod armonios eficiență, autenticitate, utilitate și frumusețe, folosind din plin inteligența și măiestria minunaților oameni de pe aceste meleaguri, care, sub conducerea înțeleaptă a partidului nostru, realizează produse care să ne reprezinte și să fie competitive din toate punctele de vedere.

Julian CREȚU

Serviciul de condimente „Diana” din sticlă cu capac lemn. Designer Matei Negreanu. Execuția I.S. „Vitromatan” — Medias.

Evoluții pe plan mondial ale venitului național pe locuitor

VENITUL național pe locuitor a devenit, în știința economică, unul dintre cei mai importanți indicatori ai nivelului de dezvoltare a economiei diferitelor țări ale globului. Și aceasta pentru că, după cum se știe, **venitul național pe locuitor** reflectă, într-o formă indirectă, nivelul productivității muncii, eficiența economică a muncii depuse de populația activă a fiecărui stat. Cu cât este mai mare venitul național, cu alte cuvinte producția nou creată în decursul unei anumite perioade de timp — de regulă un an —, cu atât există pentru țara respectivă posibilități mai mari de a satisface necesitățile materiale și spirituale ale populației, ca și de dezvoltare în continuare a economiei naționale pe baza sporirii investițiilor, a creării de noi capacități de producție în toate ramurile. Tocmai din asemenea considerente, economiștii iau în calcul acest indicator, subliniind realitatea că între nivelul dezvoltării unei țări și volumul venitului său național pe locuitor există — în majoritatea cazurilor — un raport direct proporțional. Așa se și explică faptul că țările avansate, dezvoltate din punct de vedere economic, sînt denumite și țări bogate din cauza venitului ridicat pe locuitor, în vreme ce țările în curs de dezvoltare, sau sărace cum mai sînt numite unele dintre ele, au un venit național scăzut pe locuitor. Nu poate fi ignorat însă faptul că izvorul mari-

lor decalaje dintre țările bogate și cele sărace îl constituie dezvoltarea țărilor avansate pe seama celor rămase în urmă, dezvoltare care a avut la bază relațiile de inegalitate și inechitate, de spoliere și exploatare colonială. Aceste relații inechitabile continuă să se mențină — uneori în forme noi — și în prezent, determinînd perpetuarea subdezvoltării și adîncirea asimetriilor din economia mondială.

Decalajele în privința venitului național pe locuitor dintre țările avansate și cele rămase în urmă s-au accentuat în ultimii ani și sub incidența crizei economice mondiale, care a afectat toate țările lumii, dar cu deosebire țările în curs de dezvoltare. Subliniind interdependența care există între depășirea crizei economice mondiale și revitalizarea procesului dezvoltării în țările rămase în urmă, secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta: „Este și în interesul nemijlocit al țărilor avansate din punct de vedere economic — care și-au asigurat, în mare măsură, nivelul actual de dezvoltare pe seama exploatarea bogățiilor naționale ale fostelor colonii — să vină în întîmpinarea țărilor rămase în urmă și să le sprijine în mod activ în vederea lichidării subdezvoltării, a întăririi stabilității economice mondiale“.

Pentru a face posibile unele comparații internaționale, venitul național al fiecărui stat, exprimat de statistica națională în moneda respectivelor țări, este convertit într-o singură monedă, de obicei dolarul.

Statistica internațională folosește, adeseori, în cazul țărilor nesocialiste un alt indicator, care are la bază venitul național, și anume **produsul intern brut**. Acesta cuprinde, pe lângă producția netă, nou creată sau venitul național, și valoarea fondurilor fixe folosite și uzate pentru producerea bunurilor și serviciilor în intervalul respectiv de timp. Așadar, produsul intern brut reflectă nu numai productivitatea muncii vii, dar și volumul fondurilor fixe utilizate, ceea ce, de asemenea, se află într-un anumit raport cu nivelul general de dezvoltare a economiei. Desigur, mărimea absolută a venitului național, respectiv a produsului intern brut pe

locuitor pentru țările care folosesc acest indicator, diferă de la țară la țară, statele înșiruindu-se, în prezent, de la un nivel minim de circa 100 dolari și pînă la un nivel maxim ce depășește 37 000 dolari. Cu alte cuvinte, între minim și maxim există o diferență sau decalaj ce poate fi reprezentat prin raportul dintre 1 și 370. Aceasta face ca țările lumii să poată fi clasate în funcție de mărimea venitului sau produsului pe locuitor în câteva grupuri mari din sinul cărora se pot desprinde alte subgrupuri. Așa procedează și statistica internațională, care grupează țările după media venitului sau produsului intern brut pe locuitor (în prețuri curente) astfel: 1) țări dezvoltate sau industriale — cu un venit național (sau P.I.B.) ce depășește în prezent cifra de 3 000 dolari pe locuitor; 2) țări în curs de dezvoltare, cu mai puțin de 3 000 dolari pe locuitor, avînd subgrupele: a) țări cu venit foarte scăzut și anume de cel mult 250 dolari pe locuitor; b) țări cu un venit „mediu“ care oscilează între 250 și 1 500 dolari și c) țări cu venit relativ ridicat, avînd peste 1 500 dolari pe locuitor.

O asemenea grupare era corespunzătoare, în linii mari, pînă în 1973, cînd a avut loc o puternică și bruscă sporire a prețurilor la țiței, urmată de alte câteva creșteri de prețuri la acest produs. Aceste creșteri au făcut să apară unele „anomalii“ și mai pronunțate în ce privește raportul dintre nivelul dezvoltării economice și mărimea venitului sau produsului pe locuitor; cu alte cuvinte în capacitatea de caracterizare a acestui indicator a nivelului de dezvoltare economică. Pentru a exprima mai nuanțat realitățile, unele statistici, în special cele ale O.N.U. și Băncii Mondiale, au introdus, alături de grupurile și subgrupurile menționate mai sus și un grup al țărilor exportatoare nete de petrol (vezi tabelul nr. 1). Acest grup cuprinde un mic număr de state care produc și exportă petrol, în special sub formă brută. Celelalte țări producătoare de petrol, a căror economie națională nu este specializată în mod unilateral în extracția de țiței, nu fac parte din

Tabelul nr. 1

Produsul intern brut mediu pe locuitor
(dolari, 1980)

Țări nesocialiste	
— industriale	9 500
— în curs de dezvoltare	
— cu venit mic	250
— cu venit „mediu“	1 450
— exportatoare de petrol	1 150
— importatoare de petrol	1 550
— exportatoare nete de petrol	5 500
Țări socialiste	4 250

Sursa: World Development Report, 1982, The World Bank (cifre rotunjite).

acest grup. Produsul intern brut al țărilor exportatoare nete de petrol, sub directa influență a creșterii prețurilor (și numai parțial și sub incidența creșterii volumului extracției), a sporit brusc din 1974 încôace. Creșterile respective au fost atât-de mari încît unele din statele exportatoare nete de petrol au ajuns să aibă în prezent un produs intern brut pe locuitor ce depășește pe cel al țărilor dezvoltate, după cum rezultă din tabelul nr. 2. **Ar fi însă o eroare să se considere că aceste state ar fi trecut în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Structura unilaterală — lipsită de complexitatea caracteristică unui nivel mai înalt de dezvoltare — a economiilor lor naționale, dependența de exportul țiteiului brut, de fluctuațiile cererii și ofertei de pe piața mondială a petrolului, față de importurile de produse industriale și alimentare etc., fac ca aceste țări să continue, în ciuda venitului lor național ridicat pe locuitor, să facă parte din grupul țărilor în curs de dezvoltare, cu o economie rămasă în urmă.**

Plecînd de la constatarea că venitul național sau produsul brut pe locuitor nu oglindește întotdeauna în mod fidel nivelul real de dezvoltare economică, unii economiști au afirmat că ar trebui să se renunțe la utilizarea acestor indicatori. Alți economiști au mers mai departe, afirmînd că, în genere, nivelul dezvoltării economice și, implicit, decalajele nu ar avea nici o semnificație reală. O asemenea concepție tinde să ignore profundele distanțe ce separă cele două grupuri mari de țări ale lumii și să estompeze contradicțiile existente între țările bogate și cele sărace.

Unii economiști au încercat să determine mai exact dimensiunile efective ale venitului național pe locuitor. În acest scop, ei au căutat să stabilească și să compare puterea de cumpărare a veniturilor în diferitele țări. Pe această bază, ei au ajuns la concluzia că în multe țări în curs de dezvoltare se poate cumpăra un volum mai mare de produse și servicii decît ar lăsa să se creadă venitul național exprimat în dolari. De asemenea, în unele țări dezvoltate, în special ca urmare a inflației, puterea de cumpărare a venitului este relativ mai mică decît s-ar deduce din simpla exprimare a acestuia în dolari. De altfel, s-a subliniat în numeroase lucrări, însăși operațiunea de convertire în dolari a venitului sau produsului exprimat în monede naționale implică posibilitatea unor erori din cauza necoincidenței dintre cursul oficial cu cel efectiv sau cu cel de pe piața valutară neoficială. Este însă de notat că **indiferent de**

metodologia folosită, diferențele dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare rămîn mari și exprimă decalajele ce separă aceste două grupuri de țări.

Țările socialiste, dezvoltate sau în curs de dezvoltare, au cunoscut în ultimele trei decenii o creștere puternică a venitului național pe locuitor ca urmare a procesului de dezvoltare a economiilor lor naționale. Tabelul nr. 3 arată sporurile de venit național înregistrate de o serie de țări socialiste — pentru care dispunem de date comparabile — pe perioada 1960—1981. În țara noastră, venitul național pe locuitor a crescut între 1950 și 1980 de 10,6 ori, iar între 1950 și 1982 de 11,3 ori.

După cum se vede, România a înregistrat un ritm deosebit de rapid în raport cu celelalte țări socialiste. Acest lucru era necesar datorită faptului că și punctul de pornire a fost scăzut: România se inscria la sfîrșitul celui de al doilea război mondial în rîndul țărilor slab dezvoltate ale lumii, avînd un venit național de circa 100 dolari pe locuitor. În anii construcției socialiste, țara noastră a făcut eforturi deosebite de investiții în toate ramurile producției materiale, s-a industrializat, și-a modernizat agricultura, transporturile și comunicațiile, ceea ce a făcut ca în prezent să se apropie de momentul depășirii stadiului de țară în curs de dezvoltare și al intrării în rîndul țărilor cu o dezvoltare medie. **Tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în această privință: „Pentru a da o imagine acestor mari schimbări, voi menționa numai că producția industrială a țării este în prezent de peste 50 de ori mai mare, iar producția agricolă de circa 3,5 ori mai mare decît în 1938. S-au dezvoltat puternic știința, învățămîntul, cultura, factori fundamentali ai civilizației socialiste. Comparînd creșterea venitului național, am putea afirma că România este astăzi de 15 ori mai bogată decît în trecut“.**

În conformitate cu prevederile hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale Partidului Comunist Român, au fost adoptate măsuri hotărîte pentru depășirea efectelor crizei economice mondiale asupra economiei românești. Pe această bază se acționează cu consecvență pentru dezvoltarea accelerată a bazei proprii de materii prime și energie, gospodărirea judicioasă a tuturor resurselor materiale și financiare ale țării și ridicarea calității și eficienței în întreaga economie națională în vederea sporirii susținute a venitului național — singura sursă care asigură fondurile pentru dezvoltarea generală

a societății și îmbunătățirea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii. Potrivit proiectului planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe anii 1984—1985, producția industrială urmează să sporească în intervalul amintit într-un ritm mult mai înalt decît în primii doi ani ai cincinalului. În concordanță cu creșterea producției și cu reducerea prevăzută a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, venitul național urmează să sporească, pe întreaga perioadă 1981—1985, într-un ritm mediu anual de 9,8 la sută. De reținut și că sporul mediu anual al venitului național va fi în acest cincinal de peste 5,7 ori mai mare decît cel obținut în perioada 1951—1965 și de 1,7 ori mai mare decît media ultimilor 15 ani.

Tabelul nr. 3

Dinamica venitului național pe locuitor în unele țări socialiste (1960 = 100)

Țara	1970	1975	1980	1981
Bulgaria	196	278	369	386
Cehoslovacia	147	187	216	215
R.D. Germană	154	203	249	261
Mongolia	99	119	135	141
Polonia	164	249	254	215
România	204	335	449	453
Ungaria	164	220	257	262
U.R.S.S.	175	221	261	267

Sursa: Anuarul statistic al C.A.E.R., 1982

În ce privește compararea veniturilor naționale pe locuitor ale țărilor socialiste cu cele ale țărilor nesocialiste — dezvoltate sau în curs de dezvoltare — există o serie de dificultăți ce provin din metodologiile diferite de calcul. În genere, statistica țărilor socialiste include în întregime în calculul venitului național valoarea nou creată în producția materială și numai parțial veniturile ramurilor și subramurilor serviciilor. De aici rezultă diferențe de venit național ce oscilează între 12 și 25 la sută în favoarea țărilor nesocialiste. De asemenea, diferența dintre mărimea venitului național al unei țări socialiste și cea a produsului brut al unei țări nesocialiste se ridică, în medie, la 10—15 la sută, ca urmare a includerii în cel de al doilea indicator a amortizării fondurilor fixe. Așadar, produsul brut al țărilor nesocialiste apare cu 20—40 la sută mai mare decît venitul național așa cum este el calculat în prezent în țările socialiste. O mărime comparabilă poate fi obținută prin calcularea în țările socialiste a produsului social total din care să se scadă valoarea materiilor prime și a combustibililor consumați (elemente ale fondurilor circulante). Tocmai pentru a marca aceste deosebiri, statistica O.N.U. publică date referitoare la venitul național al țărilor socialiste sub denumirea de produs material net. În fapt, aceste deosebiri fac ca orice comparație internațională în ce privește venitul național pe locuitor să fie utilă numai pentru o orientare aproximativă și nu ca expresia unei măsuri riguroase a dimensiunilor indicatorului la care ne-am referit.

N. S. STĂNESCU

Tabelul nr. 2

Produsul brut pe locuitor (dolari, prețuri curente 1980)

1. Emiratele Arabe Unite	37 220	11. Luxemburg	12 890
2. Qatar	27 365	12. Franța	12 200
3. Brunei	25 465	13. Belgia	12 010
4. Kuweit	20 115	14. Olanda	11 905
5. Elveția	16 080	15. Libia	11 840
6. Arabia Saudită	15 410	16. S.U.A.	11 700
7. Suedia	14 970	17. Canada	10 530
8. Norvegia	14 090	18. Finlanda	10 360
9. R.F. Germania	13 450	19. Australia	10 300
10. Danemarca	13 000	20. Austria	10 290

Sursa: Handbook of International Trade and Development Statistics, 1983, New York, O.N.U./U.N.C.T.A.D. (cifre rotunjite).

Exigențe și implicații ale creșterii calității producției sociale

OALTĂ DIRECȚIE a creșterii calității (eficienței) producției sociale este creșterea calității structurii ramurilor, în primul rând a industriei, a subramurilor acesteia și a producției pe grupe de produse și produse. Puternica diversificare a producției și creșterea continuă a nivelului ei tehnic, — generate de ceea ce s-a numit revoluție științifică și tehnică, — fac ca „organizarea proprie a fabricației tuturor tipurilor de produse să devină, din punct de vedere tehnic, imposibilă și economic ineficientă chiar și pentru țările puternic dezvoltate”.¹⁾ Este motivul pentru care în condițiile unor țări mici sau mijlocii sub aspectul potențialului uman, care dispun de o gamă redusă de resurse naturale neregenerabile și de o piață internă relativ restrânsă, structurile ramurilor și subramurilor nu pot fi decât selective. **Dezvoltarea selectivă și implicit specializarea internațională nu reprezintă pentru aceste țări un simplu deziderat, ci o necesitate stringentă, condiția de bază a progresului lor economic.**

Dependente într-un important grad de importul unor materii prime de strictă necesitate pentru dezvoltarea lor industrială, ca și a unor tehnici și tehnologii, aceste țări implicit trebuie să exporte. A exporta înseamnă a inova. Realizarea acestui deziderat nu este însă posibilă prin dispersarea resurselor — în primul rând a potențialului, inerent limitat, de cercetare științifică — pe o gamă foarte largă de domenii și probleme, sau numai prin asimilarea unor produse aflate deja în circuitul comercial mondial. O asemenea orientare este caracteristică epocii industrializării de bază, cu strategia sa de substituire a importului și de export a „orice se poate vinde”. În condițiile depășirii etapei industrializării de bază continuarea unei strategii de substituire a importului de manufacturate, ale industriei grele în primul rând, se apreciază că ar echivala cu promovarea unei structuri a industriei prelucrătoare de tip integral. O asemenea structură în condițiile unei țări mici sau mijlocii ar frâna progresul tehnic și eficiența valorificării resurselor. Dimpotrivă, o politică de activă integrare în diviziunea internațională a muncii prin specializarea internațională în cadrul industriei prelucrătoare, implicit „orientarea spre export” a subramurilor sau producțiilor selectate, a căror înaltă eficiență ar putea asigura acoperirea nevoilor de import pentru produsele la a căror fabricare s-a renunțat — reprezintă singura cale de evitare a reducerii eficienței producției sociale și de trecere la o dezvoltare de tip intensiv.

Se înțelege că dezvoltarea selectivă și specializarea internațională nu înseamnă dezvoltare unilaterală, după cum nici dezvoltarea industrială multilaterală nu înseamnă o dezvoltare autarhică, de autosatisfacere. Pentru țările mici și mijlocii tocmai caracterul deschis al economiei, relațiile economice externe constituie unul din cei mai importanți factori de creștere; iar participarea eficientă la schimburile internaționale este de neconceput în epoca noastră fără specializare — factor esențial al progresului tehnic, al creșterii calității factorilor de producție, a structurii industriei și producției sociale în general.

Ceea ce caracterizează în zilele noastre procesul de specializare internațională este faptul că se desfășoară în condițiile unui mediu extern radical schimbat în comparație cu primii 25—30 de ani postbelici, fapt ce a determinat necesitatea unui proces de restructurare a economiilor naționale, de adaptare a structurilor industriei și producțiilor lor la noile condiții. Este vorba în primul rând de criza energetică și a materiilor prime

ca și de procesul dezvoltării, în unele din țările în curs de dezvoltare, a unor industrii bazate pe prelucrarea resurselor naturale proprii (ca, spre exemplu, siderurgia, prelucrarea petrolului etc.). Ridicarea severă a prețului petrolului, dimensiunile uriașe ale „rentei de monopol” — între 250 și 6000—6500% față de costul de producție — împreună cu puternica sporire a cheltuielilor de transport, majorând drastic costurile de producție în țările importatoare de produse primare, fac ca extinderea producției pe baza unor asemenea importuri de mare tonaj să fie neavantajoasă. În afară de efortul de substituire a importului de produse primare prin resurse interne — în limite strict economice, determinate pe o perioadă cel puțin echivalentă cu termenul de recuperare a efortului total de substituire — adaptarea structurii producției industriale la această nouă situație constă, în primul rând, în restringerea sau chiar abandonarea producțiilor devenite ineficiente și pentru care nu sînt șanse de a le face competitive (de a le asigura costuri de producție inferioare costului procurării lor din import) — fie datorită naturii lor de mari consumatoare de produse primare din import, fie datorită insuficientului potențial științific și tehnic propriu. În al doilea rând, adaptarea la noile condiții constă într-o largă mobilizare a eforturilor pentru substituirea — mai ales în cazul producțiilor bazate pe materii prime din import — a cantității prin calitate. O calitate care să poată suplini marea și crescînda diferență dintre costurile de producție proprii și cele ale producătorilor care dispun de produse primare, ca urmare a posesării unor bogate resurse naturale eficient exploatabile. Este evident că eficiența cea mai înaltă o pot asigura, în primul rând, producțiile bazate pe valorificarea superioară și complexă a propriilor resurse naturale. Tocmai aceste producții se cer prioritar dezvoltate.

Creșterea calității structurilor de ramură presupune, astfel, atît adaptarea lor la exigențele crizei energetice și la dinamismul înnoirilor tehnice, cît și specializarea internațională (care prin ea însăși este un proces de restructurare) ca instrument de creștere a eficienței utilizării resurselor. Și, cu cît specializarea se face pe producții care asigură un grad cît mai înalt de valorificare a resurselor, cu atît ea va fi mai eficientă.

Perfecționarea structurii ramurilor în general și a industriei în special pe baza specializării internaționale presupune și ea adecvarea modelului de dezvoltare în toate componentele sale. În primul rând, se cere reconcept modelul de structură particulară — ca obiectiv strategic, ținînd cont de condițiile relativ constante particulare ale economiei și țării în general, de tendințele generale ale evoluției producției sociale sub impactul înnoirilor științifice și tehnice, de evoluția previzibilă a structurilor economiei mondiale, de dinamica intensității formelor și direcțiilor diviziunii internaționale a muncii etc.

Desigur, caracterul probabilistic, uneori imprevizibil, al actelor de progres tehnic, al structurii și dinamicii cererii pe piața mondială — determinate de orientările autonome și evoluțiile particulare ale economiilor naționale — ca și al dinamicii unor parametri și procese interne, fără a mai vorbi de implicațiile sociale și incidențele factorilor de ordin politic, interni și externi — toate acestea fac ca „terenul” adoptării deciziilor de specializare să fie „minat” de un anumit grad de incertitudine. De aceea, dezvoltarea selectivă presupune riscuri, implică o mare răspundere. Faptul este valabil pentru orice economie în măsura în care structura producției sale sociale nu satisface, în proporțiile convenite, exigențele noilor condiții ale dezvoltării din economia mondială. Țările dezvoltate ale lumii sînt astăzi antrenate într-o adevărată „competiție a adaptării”,

Textul de față reprezintă o continuare a articolului publicat, sub același titlu, în nr. 46/1983 al revistei noastre.

¹⁾ Emilian Dobrescu, *Optimul economiei socialiste*, Ed. politică, București, 1976, p. 174—175

într-un amplu proces de restructurare a economiei și în primul rând a industriei. Restructurare care, desigur, nu se poate realiza fără importante costuri economice și sociale. Experiența țărilor industrial dezvoltate din ultimul deceniu a relevat că inerția în domeniul politicii structurale, lipsa de hotărâre în asumarea răspunderii de a opta și a accepta costurile pe care restructurarea le presupune, amânarea proiectării și edificării unor structuri noi, corespunzătoare condițiilor particulare și cerințelor unei eficiente integrări în diviziunea mondială a muncii a determinat o relativă rămânere în urmă și, chiar, o deteriorare a „sănătății” economiei.

Creșterea calității producției sociale, pe lângă reconceperea modelului de structură particulară, presupune adecvarea mecanismului construit de funcționare a economiei la cerințele traducerii eficiente în fapt a modelului adoptat. Materializarea în practică vieții economice a modelului de structură particulară preconizat se poate realiza fie printr-un mecanism de planificare centralizată — directivă, fie printr-un mecanism care îmbină flexibil decizia centralizată cu autonomia decizională a subiecților economici.

Sistemul planificării centralizate cu defalcarea prevederilor de plan pe executanți (indiferent de varianta adoptată: în flux descendent sau descendent-ascendent), pe lângă unele reale virtuți potențiale în promovarea intereselor generale (a optimului macroeconomic și social), implică unele dificultăți ca urmare nu numai a unor posibile erori în alocarea resurselor, a favorizării unor manifestări de birocrație, dar, mai ales, ca urmare a faptului că îngreșește inițiativa unităților economice de bază, nu instrumentalizează interesele specifice în realizarea eficienței macroeconomice maxime, limitează dezvoltarea spiritului de întreprinzător și competiția între producători, generează raporturi de dependență a consumatorilor de producători. În asemenea condiții schimbările preconizate în structura industriei, oricât de fundamentate ar fi, întâmpină dificultăți în realizare și se fac cu costuri mai mari.

Reglarea producției prin mecanismul „pieței libere”, în virtutea însăși a naturii sale de proces de autoreglare spontană, ex post, pe baza unei legături inverse întinzate, este generatoare, inevitabil, de serioase consecințe negative și limitează posibilitatea orientării conștiente a schimbărilor structurale.

Pentru realizarea unei restructurări eficiente, mecanismul economic trebuie să asigure, concomitent, atât condițiile necesare creșterii calității producției și a factorilor de producție cât și orientarea și controlul societal asupra procesului schimbărilor structurale, direcțiilor alocării resurselor, întotdeauna limitate. Pentru aceasta el trebuie să îmbine flexibil autonomia decizională a unităților economice (întreprinderi, centrale) în privința producției, utilizării resurselor și relațiilor de schimb, pe baza principiilor autoconducerii și autogestiei, cu un sistem adecvat de adoptare la nivel central (de ramură sau societal) a deciziilor ce privesc interesele generale ale ramurii sau ansamblului economiei și care ies din sfera intereselor specifice ale unităților economice.

Asigurarea compatibilității dintre autonomia decizională a unităților economice și conducerea centralizată a proceselor economice presupune ca deciziile adoptate la nivel central să acționeze asupra deciziilor unităților economice, preponderent ca instrument de orientare. Aceasta presupune o asemenea distribuție a competențelor decizionale, încât socializarea deciziilor unităților economice prin decizii adoptate la nivel central să fie preponderent **indirectă**, realizată prin sistemul pîrghiilor economice și al normativelor.

Totodată, însă, mai ales în perioada de tranziție, de desfășurare a procesului de restructurare, existența unui câmp al deciziilor centralizate **directe**, inclusiv al celor cu caracter de directivă pentru unele unități economice, se impune. Și nu numai pentru acele segmente ale economiei ce prezintă o importanță vitală-economică sau social-politică. El este necesar și pentru finanțarea de la buget a creării unor noi mari unități economice sau a costurilor reprofilării unora din cele existente. Pe măsura reducerii intensității procesului de restructurare a ramurilor și subramurilor, a creării condițiilor ca acestea să se poată dezvolta pe principiul autofinanțării, crește și gradul de descentralizare a finanțării creării de noi unități economice.

Tocmai o asemenea îmbinare armonioasă a conducerii pe

baza planului național unic cu autonomia unităților economice în desfășurarea activității lor constituie, în concepția partidului nostru, principiul de bază al măsurilor de perfecționare a mecanismului economic.

„Măsurile de perfecționare a conducerii și planificării — aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu — pornesc de la principiul **îmbinării dirijării unitare, pe baza planului național unic, a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate cu autonomia economico-financiară a unităților administrative și de producție, cu principiul autoconducerii muncitorești, cu autogestiuinea întreprinderilor. Doresc să subliniez cu toată claritatea că este necesar să asigurăm conducerea întregii activități economico-sociale atât pe baza principiului centralismului democratic — lichidind cu hotărâre centralismul excesiv și rigid — cât și pe baza principiului autoconducerii care trebuie să ducă la creșterea răspunderii, a puterii de decizie și acțiune a organelor locale, a centralelor și întreprinderilor...**”⁽¹⁾

Un aspect al procesului de perfecționare a mecanismului economic ce cu deosebire se cere subliniat este cel al perfecționării sistemului de prețuri — instrument și componentă esențială a mecanismului de alocare a resurselor. Restructurarea ramurilor și a producțiilor pe baza dezvoltării selective și a specializării internaționale, funcționarea eficientă a unei economii deschise, activ integrată în diviziunea mondială a muncii, sînt nemijlocit legate, pe de o parte, de gradul în care raporturile de prețuri dintre mărfuri corespund raporturilor valorice dintre ele și, pe de altă parte, de gradul de apropiere a nivelurilor maxime ale prețurilor interne la mărfurile destinate consumului productiv și la cele destinate exportului, de nivelurile lor pe piața mondială.

Evident, schimbarea în acest sens a raporturilor de prețuri nu poate fi concepută ca un act administrativ și unic. Ea nu poate fi realizată decît, pe de o parte, ca **proces, ce se desfășoară treptat și, pe de altă parte, ca proces economic**, adică bazat pe reducerea costurilor de producție, creșterea productivității muncii și respectiv pe manifestarea tendinței de egalizare a nivelurilor productivității muncii între ramurile, subramurile și producțiile interdependente. Posibilitatea desfășurării acestui proces depinde însă de gradul de subordonare a producției (producătorilor) nevoii sociale (cerințelor consumatorului), de dimensiunile competiției dintre producători ca instrument al acestei subordonări și al creșterii calității producției, de gradul transpunerii în practică relațiilor economice a principiilor autoconducerii, autogestiei și autofinanțării. Realizarea acestor condiții și deplina manifestare a acestor principii reclamă, printre altele, ca o premisă esențială, o suficient de largă extindere a sistemului de prețuri limită, treptat — și, într-o primă etapă, selectiv — orientate spre nivelul prețurilor mondiale. În felul acesta prețul poate deveni un instrument de selecție și specializare internațională a producțiilor și, în același timp, de stimulare a producătorilor în desfășurarea unei activități eficiente.

Experiența ultimului deceniu și mai ales a ultimilor ani a arătat că procesul adaptării structurilor producției sociale la cerințele actuale și viitoare ale dezvoltării forțelor de producție și ale mutațiilor în curs de desfășurare din economia mondială este un proces de mare complexitate.

Așezarea pe baze noi, perfecționate, a mecanismului de funcționare a economiei socialiste, promovarea consecventă a principiilor autoconducerii, autogestiei și autofinanțării — condiție esențială, ineluctabilă, a creșterii calității organismului productiv și producției sociale — generează numeroase probleme nu numai economice ci și sociale. Reducerea ritmurilor creșterii economice, reducerea ritmurilor de creștere a veniturilor reale sau, în unele cazuri, chiar o reducere a acestora, necesitatea unei importante redistribuiri a forței de muncă între diferite sectoare, ramuri, subramuri etc. cu numeroasele ei implicații, necesitatea unui adevărat salt calitativ în privința organizării și disciplinei producției și a muncii, activizarea spiritului de inițiativă, de întreprinzător, promovarea, în întreaga viață economică, a unei atitudini cu adevărat revoluționare s.a.m.d. sînt probleme deloc simple, a căror conștientizare de masă este însă de natură să asigure accelerarea procesului de restructurare, reducerea costurilor acesteia, înscrierea mai rapidă a economiei pe traiectoria dezvoltării intensive.

¹ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român — 23 martie 1978. În: România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, p. 591—592.

NU INTIMPLĂTOR socialistii, ca și „liberalii luminați” — cum erau numiți mai mulți din reprezentanții burgheziei industriale — au văzut în industrializare o pirghie principală a progresului țării, baza asigurării independenței și a consolidării unității, a dezvoltării complexului economiei naționale. Odată cu constituirea primei „Asociații generale a muncitorilor din România” în 1872, unul dintre organizatorii și viitor secretar al ei, lucrătorul N. D. Rădulescu aprecia ca decisivă pentru țară, pentru independența ei, dezvoltarea industriei naționale. El cerea poporului și factorilor de decizie să privească la „popoarele a căror industrie este garanția cea mai mare a statelor lor în vederea națională”¹⁾ și să facă din industria românească, puțin dezvoltată atunci și intrată pe mâini străine, „o putere a statului român, o onoare a națiunii noastre, cum au făcut celelalte națiuni din țările civilizate ale Europei, lucrând cu cel mai mare interes la consolidarea, mărirea și progresul industriei”²⁾. Încă de pe atunci, în optica muncitorimii, a reprezentanților ei, industria reprezenta „esența puternică și producătoare în averea unei țări... (care) face încă și respectul țării în afară prin producția a tot felul de lucrări din diferite specialități...”³⁾. În optica gânditorilor clasei muncitoare nimic nu trebuia privit cu încredință cind era vorba de sprijinirea dezvoltării industriale, ca temelie a independenței țării și a consolidării unității ei, unitate care urma să se infăptuiască. „Încurajarea industriei noastre naționale — scria autorul citat — trebuie propagată și susținută prin toate forțele, pentru ca dînsa să fie la înălțimea și în direcțiunea progresului secolului în care trăim...”⁴⁾ Or, una din cerințele progresului în secolul trecut — care, de altfel, s-a manifestat și în secolul nostru — era tocmai aceea a constituirii și consolidării complexelor de economii naționale.

Cele spuse în 1872 au fost apoi relua-

Prima parte a articolului a apărut în numărul trecut al revistei

65 de ani de la făurirea statului național unitar român

Unitatea statală și independența națională — idealuri ale clasei muncitoare din România

te și temeinic argumentate de frunțași ai mișcării socialiste ca C. Dobrogeanu-Gherea, I. Nădejde, M. G. Bujor, Iosif Nădejde-Armașu, I. Crețu, C. Racovski, C. Popovici și mulți alții. În 1895, I. Nădejde demonstra că „Intemeierea industriei se impune la noi cu atîta seriozitate, încît nepăsarea în această privință poate aduce cele mai mari nenorociri asupra țării”⁵⁾. Frunțașul socialist judeca, deci, procesul de întemeiere a industriei nu din punctul de vedere al câștigului unor particulari sau unei clase, ci preocupat fiind de soarta țării care, cu mai puțin de două decenii înainte, își cucerise independența politică, avînd nevoie să și-o consolideze prin dezvoltarea economică; preocupat de soarta țării care parcurse se trista experiență a aplicării liberalismului economic prin convenția cu Austro-Ungaria. Tot în 1895, același autor se referea la actul construirii podului de peste Dunăre

ca la un mare act național, care contribuia la diversificarea și consolidarea infrastructurii, lega mai strîns părțile componente ale țării și întrea complexul economiei naționale. „Pentru cel ce știe ce uriașe înriuriri au mijloacele de comunicație asupra dezvoltării economice, și deci și politice și sociale a unei țări — scria astfel Nădejde descifrînd semnificația inaugurării podului — nu va părea lucru curios să ne vadă dînd atîta însemnătate acestei legături directe cu marea și deci cu comerțul universal, cu piața lumii... Transformarea făcută în țara noastră de liniile ferate, prefacerea țării așa că după cîțiva ani a început a lua altă față, ne prevestește și schimbările adînci ce va aduce această legătură directă cu marea”⁶⁾.

În polemica cu poporanismul lui C. Stere — adept al ocîlirii capitalismului și industrialismului de către țara noastră care în concepția respectivă urma să rămînă agrar-țărănească — C. Dobrogeanu-Gherea a pus accent anume pe importanța dezvoltării industriale pentru soarta și viitorul țării, pentru independența și suveranitatea ei. În acest sens el scria „că dezvoltarea capitalisto-industrială ni se impune (în sensul de proces obiectiv, n.n.), că trebuie să o dorim ca pe un mare progres asupra stării noastre înapoiate, că o dezvoltare capitalisto-industrială e posibilă, și nu numai posibilă, dar și necesară, și nu numai necesară dar chiar o condiție de existență în viitor a țării, o condiție de a fi ori a nu fi”⁷⁾. Același autor, cu alt prilej, ocupîndu-se de nivelul scăzut al economiei naționale și de pericolele care se pot ivi astfel atît din exterior cît și din interior, scria: „În marginea acestei producții ne sufocăm... Aceasta e problema problemelor țării noastre. Deci, pe baze noi, și moderne, trebuie să mîrim, să mîrim cît mai mult, produsul național, creînd astfel o bază mai largă, pentru existența noastră materială și deci și culturală, morală, na-

FIȘE

Mihai Ristea

MODELE
DE ECHILIBRU
PRIVIND
GESTIUNEA
PATRIMONIULUI
ÎNTEPRINDERII
SOCIALISTE

● În condițiile creșterii atribuțiilor întreprinderilor pe linia valorificării eficiente a re-

surselor de care dispun, instrumentele de gestiune a valorilor materiale și bănești, nivelul de adecvare a acestora la cerințele practicii dobîndesc o importanță deosebită. Această idee, care este asumată de Mihai Ristea drept premisă a lucrării sale „Modele de echilibru privind gestiunea patrimoniului întreprinderii socialiste”, publicată recent la EDITURA ACADEMIEI, dobîndește pe parcursul volumului substanțiale îmbogățiri. Astfel, relevînd etapele mai importante ce au jalonat procesul de perfecționare a modelelor de gestiune, autorul subliniază că s-a urmărit ca acestea să realizeze o cît mai bună concordanță cu comenzile informaționale privind conducerea proceselor de producție, repartiție, schimb și consum al valorilor materiale și

bănești, separate sub aspect patrimonial. Totodată, după ce afirmă autorul, modelele respective se află în fața unor noi imperative generate de perfecționarea mecanismului economic. Prin problemele practice cărora încearcă să le răspundă, lucrarea se dorește a fi un instrument de lucru la îndemîna specialiștilor din domeniul economico-financiar ce activează în întreprinderi.

Contradicții și dezvoltare

● La actualul nivel de dezvoltare a economiei socialiste, problema contradicțiilor își menține nealterat interesul teoretic și practic, afirmă St. Hadjiev în articolul „Contradicțiile economice și rolul lor în dezvoltarea producției sociale” publicat în numărul 6 al revistei bulgare „ICONOMI-

CESKA MISL”. În viziunea autorului citat, contradicțiile în socialism — respectiv rezolvarea lor — dețin rolul de element dinamizator al progresului economiei, deopotrivă la nivelul forțelor și al relațiilor de producție. Importanța apare în actualul context descifrarea mecanismului prin care se poate exercita acest rol. După opinia lui St. H., planul de referință cel mai important îl reprezintă raporturile dintre interesele economiei la nivel social, general, cele specifice unor colectivități mai restrinse și interesele individuale. Modalitățile prin care este dirijată rezolvarea diferitelor tipuri de contradicții în socialism ar trebui să urmărească, în optica amintită, asigurarea unui echilibru dinamic între metodele de conducere a proceselor economice de tip centralizat și cele care sînt utilizate în cadrul autogestiunii.

țională⁶⁾. Deci sporirea avuției naționale — prin ridicarea productivității muncii, la scara întregii țări, ca urmare a industrializării — era privită și ca o condiție hotărâtoare a existenței naționale. Pe reprezentanții clasei muncitoare îi preocupau asigurarea unei existențe naționale bazată pe unitate, independență și suveranitate, iar uneori neajunsurile societății existente pe atunci erau privite de socialiști și din punctul de vedere al incapacității societății burgheze a timpului de a asigura aceste condiții pentru un popor destoinic, prea mult și greu încercat de-a lungul zbuciumatei sale istorii. Așadar, nu propagandistic, ci previzionar-științific, socialiștii au legat consolidarea unității, independenței și suveranitatea țării de socialism.

Mișcarea muncitorească din țara noastră n-a negat virtuțile capitalismului de a crea condiții pentru dezvoltarea imperiilor, pentru cucerirea independenței și realizarea unității statale a țărilor și nici interesul burgheziei, contribuția ei în această direcție. Din contră, analizele întreprinse de reprezentanții socialiștilor români au condus la sublinierea acestor elemente, concomitent cu relevarea limitelor și a modului contradictoriu de înfăptuire a proceselor respective — unele economii dezvoltându-se pe seama altora, independența lor clădindu-se pe dependența față de ele a altora. Tocmai de aceea au susținut cu consecvență ideea accelerării dezvoltării, economice mai întâi de toate, a întăririi economiei naționale și s-au înrolat cu hotărâre în marile turent al luptei pentru unitate, independență și suveranitate națională. Cu prilejul sărbătoririi a 60 de ani de la Marea Unire din 1 Decembrie 1918, tovarășul Nicolae Ceaușescu aprecia în felul următor contribuția diferitelor clase și forțe sociale la realizarea acestui mare act național: „**În realizarea unității noastre naționale, fără îndoială că burghezia, cu toate limitele sale de clasă, a avut un rol de seamă, acționând în sensul cerințelor obiective ale**

dezvoltării istorice. Totodată, trebuie subliniat că rolul hotărâtor în înfăptuirea unirii l-a avut proletariatul, ce se afirma tot mai puternic pe arena politică a societății, mișcarea muncitorească și socialistă, precum și masele țărănimii — care legau de unire atît ideea eliberării naționale, cit și a eliberării sociale⁷⁾. Mișcarea muncitorească privea la „România nouă de astăzi”, — rezultată din unirea la care ea contribuise atît de mult — ca teren pentru „România socialistă de mâine”, pe care urma să o făurească prin lupta și munca sa împreună cu toate forțele interesate în progresul real al țării.

Într-o Românie nouă, unită și independentă, mișcarea muncitorească aprecia că se creează condiții mai bune pentru dezvoltarea forțelor de producție, a industriilor — și implicit a clasei muncitoare. Se aprecia că se creează astfel un teren mai propice pentru lupta acestei clase care, conducînd la eliberarea socială și la un nou gen al dezvoltării, urma să consolideze înfăptuirile naționale amintite. Reprezentanții clasei muncitoare din România au combătut pe acei care opuneau internaționalismului acestei mișcări, patriotismul ei, demonstrînd, cum făcuse și M. G. Bujor, că „socialismul cuprinde în el cel mai larg și mai pozitiv naționalism”, în sensul preocupărilor privind dezvoltarea națiunii, a patriei, ridicarea țării pe noi culmi ale civilizației. În intervenția sa la cel de-al VII-lea Congres al secției române a Partidului Social-Democrat din Ungaria, delegatul din Bucovina, socialistul G. Grigorovici a adus lămuriri principiale în problema raporturilor dintre socialism și naționalism, subliniînd că era necesară lupta pentru unitate națională și independență. Arătînd că „despărțirea aceasta a românilor e baza nenorocirii noastre ca nație...”, Grigorovici demonstra cum lupta pentru întregire națională este parte

⁶⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la Sesința solemnă comună a Comitetului Central al P.C.R., Consiliului Național al F.U.S. și Marii Adunări Naționale consacrată sărbătoririi a șase decenii de la făurirea statului național unitar român, București, Editura politică, 1978, p. 11

componentă a activității mișcării socialiste. „Acum cînd facem asemănarea între socialism și naționalism (în sensul preocupărilor și luptei pentru dezvoltare națională liberă, independentă — n.n.), arăta el, vedem că sînt mulți care fac o greșeală cînd spun că ideea naționalismului stă în contradicție cu ideea socialismului. Noi trebuie să stabilim un singur lucru: că socialiștii au un singur potrivit, pe capitașiști, clasa stăpînitoare, dar nu pe naționaliști (în sensul de patrioți n.n.) sau naționalismul. Noi, socialiștii, prin naționalism înțelegem apărarea intereselor largi ale maselor unei națiuni pe toate terenurile. Acesta e singurul naționalism adevărat, de larg interes... Socialismul ca mișcare economică și politică există la toate națiunile și deci este internațional. Capitalismul, de asemenea, există la toate națiunile și e internațional. Și naționalismul însuși e internațional, căci există la toate națiunile. Toate națiunile tind spre întărirea lor⁸⁾. Dar, arăta mai departe G. Grigorovici, „unele națiuni tind să se întărească prin munca lor, ca țări independente, avînd relații, pe bază de egalitate, cu altele; sînt însă și statele „mari și tari” ce caută să se dezvolte pe seama celor slabe.

prof. dr.
Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

¹⁾ N. D. Rădulescu, Discurs ținut cu prilejul constituirii Asociației generale a lucrătorilor din România, publicat în „Telegraful”, anul II, nr. 99/10 oct. 1872, p. 3

²⁾ Idem

³⁾ Idem

⁴⁾ Idem

⁵⁾ Ioan Nădejde, Problema industriei, în „Lumea nouă”, anul I, nr. 32/14.10.1895 p. 1

⁶⁾ Ioan Nădejde, Podul peste Dunăre, în „Lumea nouă”, anul I nr. 296/16.09.1895, p. 1

⁷⁾ C. Dobrogeanu-Gherea — Post-scriptum sau cuvinte uitate, în Opere complete, vol. 3, București, Editura politică, 1977, p. 491

⁸⁾ C. Dobrogeanu-Gherea, Neoiobăgia. În Opere complete, vol. 4. București, Editura politică, 1977, p. 356—357

⁹⁾ George Grigorovici, Cuvîntare la Congresul al VII-lea al secției române a P.S.D. din Ungaria, în „Adevărul”, anul X, nr. 1/1912

Politică industrială

● Atîta timp cît economia americană a fost liderul absolut al țărilor capitaliste sub aspectul potențialului economic și tehnologic, problema elaborării unei politici industriale coerente nu avea decît un caracter cel mult teoretic. În contextul actual, ce marchează o vitalizare a competitivității altor economii capitaliste, problema amintită dobîndește o reală actualitate — se arăta într-un studiu publicat în numărul 2/1983 al revistei **ECONOMIC IMPACT** sub titlul „Needed: a more coherent approach”. Potrivit autorilor studiului, elaborarea unei politici industriale coerente și eficiente presupune îndeplinirea a două condiții: definirea unui set de obiective și crearea instrumentelor economico-financiare capabile să susțină realizarea lor. Pri-

ma condiție ar fi, în optica studiului citat, cel mai greu de îndeplinit, deoarece se pune problema cunoașterii cu anticipație a acelor ramuri industriale care vor putea atinge un nivel de competitivitate multumitor și cele aflate în declin. Deși importantă pentru alcătuirea unui scenariu realist, analiza competitivității fiecărui sector în parte se consideră că nu este suficientă întrucît o politică industrială nu ar presupune, cu necesitate, stimularea unor anumite industrii sau substituirea celor aflate în declin, ci, în primul rînd, crearea unor instrumente de analiză, de cuprîndere macro-economică. Ca urmare, o atare politică ar trebui să ofere și informații cu privire la stabilirea unor corelații optime între factori diverși, cum sînt inovația, politica financiară, calificarea forței de muncă, promovarea exportului.

Organizarea întreprinderii în funcție de piață

● Actualul context economic caracterizat, precum se știe, prin accentuarea concurenței, creșterea economică redusă sau chiar stagnare, a determinat schimbări considerabile în concepția privind organizarea întreprinderilor industriale. Saltul, care este comparat de Marie Lafourcade în articolul „Organisez-vous selon vos marchés” publicat în numărul 3 noiembrie a.c. al revistei „L'USINE NOUVELLE”, cu cel realizat de introducerea taylorismului, ar avea ca suport orientarea organizării întreprinderilor în funcție de segmentele de piață cele mai rentabile. Cu alte cuvinte, asimilarea la nivel organizațional a informațiilor oferite de marketing. În plan concret, elementele care definesc noua strategie organizațională constau în individualizarea diverselor

FIȘE

componente ale întreprinderii — alit sub aspect tehnologic cit și financiar — și ierarhizarea lor în funcție de ponderea pe care o dețin în realizarea producției pentru export. În funcție de acest factor se decid alocarea de fonduri, înnoirea totală, modernizarea sau ajustarea utilajelor, în ideea de a adapta cit ma bine instrumentele de producție la cerințele pieței, prin crearea unor structuri flexibile. Un rol important în succesul acestor noi modalități de organizare revine, după cum arată M. L. schimbării mentalității personalului, care trebuie să părăsească reprezentarea activităților ca închise, subordonate sistemului general al fabricii, în favoarea unei concepții deschise ce accentuează responsabilitatea fiecăruia

PROCESE ȘI FENOMENE ACTUALE DIN ECONOMIA MONDIALĂ (XXVI)

Dezbateri inițiate de „Revista economică” cu sprijinul Secției de științe economice
a Academiei de științe sociale și politice, Academiei „Ștefan Gheorghiu”
și Institutului de economie mondială

Industrii și ramuri ale discontinuității

Constantin Pintilie — Dezbaterile organizată de revistă este bine venită, iar orientarea dată acesteia justifică felicitările noastre.

Înainte de a aborda această problematică a structurilor economice aș dori să precizez criteriile după care, în termenii de structură și creștere economică, ar trebui apreciate, după opinia mea, rolul și importanța unei ramuri în procesul dezvoltării.

După părerea noastră aceste criterii sînt: 1) aportul direct sau indirect ce-l aduce ramura respectivă la creșterea venitului național prin sporirea eficienței și productivității muncii; 2) activitățile noi ce le creează și cele ce le desființează sau le diminuează pe economia națională, ceea ce se concretizează în numărul locurilor de muncă nou create, desființate sau diminuate; 3) contribuția ramurii la creșterea veniturilor populației; 4) implicațiile și consecințele pozitive și negative ale dezvoltării ramurii privite atît într-o perspectivă imediată cît și îndepărtată.

Caracterul limitat al resurselor și penuria unora din ele impun acum pe prim plan, un al cincilea criteriu de apreciere, și anume consumul de resurse, îndeosebi energetice, pe care le solicită dezvoltarea unei ramuri și faptul dacă aceste resurse provin din țară sau din import dacă procurarea lor este lesnicioasă sau dificilă, dacă sînt regenerabile sau neregenerabile, circulabile sau necirculabile etc. Acest ultim criteriu este strîns legat de creșterea eficienței și productivității care, în noile condiții, are o importanță prioritară în aprecierea ramurilor pe care se sprijină dezvoltarea.

În momentul de față, sub ochii noștri se dezvoltă noi industrii, care preiau rolul de acceleratori ai dezvoltării economice și sociale. Acestea sînt ramurile și industriile discontinuității create de revoluția științifică tehnică actuală. Ele sînt cu totul diferite față de cele anterioare și prin scopurile urmărite pot fi clasificate în trei mari grupe:

1. Industriile informaticii și electronicii, în cadrul celei din urmă fiind cuprinsă și micro-electronica, care are acum cea mai puternică creștere. Scopul acesteia este crearea bazei tehnice a proceselor de densificare a informațiilor și cunoașterii umane, comprimînd astfel și mai mult timpul și spațiul, asigurînd totodată accelerarea trecerii de la automatizarea rigidă la automatizarea flexibilă în producție, folosind pe scară largă sistemele de microprocesoare și roboți industriali. Finalitatea acestor procese este creșterea fără precedent a productivității muncii sociale și în primul rînd a celei intelectuale, economisindu-se astfel forța de muncă, prima resursă a dezvoltării.

2. Industriile ce-și propun ca scop dezvoltarea bazei de materii prime și energetice existente precum și crearea unei noi baze, cu totul diferite de cea clasică. Avem în vedere:

2.1. **Industriile exploatării mărilor și oceanelor** pentru a aduce în circuitul de valorificare resursele acestora.

2.2. **Industriile legate de modificarea structurilor atomice și moleculare ale elementelor și substanțelor existente în natură**, creîndu-se noi materiale cu proprietăți dorite, necesare dezvoltării economice.

2.3. **Industriile ingineriei genetice** (în cadrul cărora cuprindem și biotehnologiile) al căror scop este creșterea și lărgirea resurselor regenerabile, în primul rînd a celor din agricultură.

3. Industriile habitatului al căror scop este rezolvarea problematicei locuinței omului, îndeosebi în marile aglomerări umane.

Dacă industriile născute de prima revoluție industrială și cele care le-au succedat au fost **industriile ale continuității**, deoarece în termenii de structură economică și de creștere ele au dus greul în realizarea venitului național, în creșterea locurilor de muncă și a veniturilor populației, bazîndu-se, cu unele excepții nesemnificative, pe aceleași tehnologii născute la începutul secolului, noile industrii ce se nasc și se dezvoltă în țările avansate, preluînd treptat rolul celor anterioare, intrate în declin, sînt **ramuri și industrii ale discontinuității**. Acestea reprezintă începutul unei „epoci de rupturi”, o epocă de tranziție care, cum bine o caracterizează tovarășa Maria Popescu, nu reprezintă o perioadă de stagnare, deoarece producția țărilor avansate, în pofida unui enorm șomaj, continuă să crească chiar dacă ritmurile sînt reduse. Această epocă începe cu o perioadă de bulversări, de răsturnări, de accelerare a anumitor domenii și reducere a sau abandonare a altora. Este o furtună care răstoarnă și amplifică procesele economice din aceste țări. Cunoașterea mai profundă a acestor răsturnări și implicit a noilor ramuri care le-au determinat și care, mai devreme sau mai tîrziu, vor cuprinde toate țările lumii, inclusiv țara noastră, este o problemă de importanță hotărîtoare.

Informatica, prin calculatorul electronic și micro-electronică, prin microprocesoare și roboți industriali deplasează centrul de greutate în creșterea productivității muncii de la mușchi la creier, de la munca fizică manuală la munca intelectuală de creație și inovație. Așa cum electricitatea a fost și este cea mai ieftină energie, cea mai abundentă și cea mai suplă, aplicabilă în primul rînd lucrului mecanic, tot așa informația este și va fi tot mai mult în viitor o energie aplicabilă muncii mentale. Probabil că încă actuala generație de oameni va învăța să utilizeze toate posibilitățile calculatoarelor electronice cu infrastructurile lor, ceea ce va permite o creștere infinit mai mare a productivității muncii intelectuale decît o are astăzi din lipsă de informații sigure, rapide și ieftine.

Urmările pozitive ale crizei energetice au fost însă că toate țările, în primul rînd cele avansate, au început să acționeze

pentru economisirea resurselor, desfășurând totodată un efort susținut de **lărgire a bazei de materii prime și energetice clasice, precum și crearea unei noi baze de materii prime și energetice cu totul diferite de cea clasică.** Ambele căi au solicitat și solicită un enorm efort de cercetări concretizate în noi tehnologii, cu totul diferite de cele anterioare, care erau tehnologii ale continuității, reprezentând doar perfecționări a ceea ce se cunoștea deja.

— **Tehnologiile de exploatare a mărilor și oceanelor** determină crearea de noi activități și noi ramuri, noi ocupații și profesii, prin care se vor pune în valoare enormele resurse ale globului, de care dezvoltarea are nevoie. Pescuitul științific, extracția de petrol și gaze și de minerale sub formă de noduli metaliferi sînt doar cîteva exemple de ce pot oferi mările și oceanele globului. În prezent peste 27% din necesarul de petrol și gaze și mai mult de o treime din necesarul de alimente sînt satisfăcute de resursele mărilor și oceanelor.

— Reluînd preocupările prilejuite la timpul lor de apariția industriei de sinteză organică, în prezent se află în plină desfășurare ample cercetări și proiectări de tehnologii noi privind crearea unei noi baze de materii prime, materiale și energie, prin modificarea structurii atomice și moleculare a elementelor și substanțelor ce se găsesc în natură care, prin aceasta, capătă noi proprietăți dorite în procesul de dezvoltare. Prin aceasta se reduce dependența de limitele impuse dezvoltării de actualele materii prime și materiale. Materialele ce anticipază pe cele ale viitorului sînt cele plastice și fibrele sintetice create de industria de sinteză organică. Acestea nu sînt de fapt materiale în sensul clasic al cuvîntului, ci „structuri de materie” mai degrabă, decît substanță specifică. O caracteristică de bază a etapei actuale este tocmai deplasarea interesului de la substanță la structură și implicit de la chimie la fizică. Cercetările și tehnologiile spațiale stimulează apariția unor astfel de materiale, cerute tot mai mult de industrie.

— În astfel de condiții, apreciază Peter Drucker, omul încețază să mai fie meseriaș, pentru a deveni cercetător științific; el înlocuiește experiența practică cu matematicile abstracte, cu folosirea legilor, principiilor fizicii. Într-o perspectivă nu prea îndepărtată trebuie să se ia în considerație posibilitatea ca toate materialele clasice să fie înlocuite cu noile materiale, cu structuri dorite, deci cu proprietăți de care avem nevoie. O nouă revoluție este iminentă: **„revoluția materialelor”** care va permite țărilor capabile să o realizeze să depună tot mai puțin de resursele naturale pe care le au sau nu, deoarece noile industrii ce se vor naște odată cu această revoluție le vor pune la dispoziție un număr tot mai mare de produse, inclusiv alimentare, creîndu-se totodată noi piețe. Consecințele previzibile vor fi: mari schimbări ale structurilor economice și industriale ce vor aduce cu ele mari perturbații, schimbări în organizarea actuală a industriei tradiționale.

— Soluțiile pentru depășirea limitelor impuse de insuficiența resurselor materiale îndeosebi alimentare și, în parte, a celor energetice, care pot încetini sau bloca dezvoltarea economică a numeroase țări, le oferă **noile industrii ce au la bază ingineria genetică.** La baza acestora stau cercetările biologice și noile tehnologii create pe această bază (biotehnologiile). Domeniile ce vizează noile tehnologii sînt de pe acum numeroase și ele se diversifică rapid cuprinzînd agricultura, silvicultura, industria extractivă, industria de medicamente și altele. Perspectivele deschise de aceste industrii se presimte că vor fi uriașe, mai ales în agricultură. Dacă filiera dezvoltării metalului va fi extinsă prin informatică și electronică, filiera agricultură — chimie va fi probabil completată sau modificată cu tehnologiile ingineriei genetice.

Prin cele trei grupe de ramuri și industrii prezentate, se asigură condiții de rezolvare a celor mai dificile probleme cu care sînt confruntate toate țările lumii, probleme determinate de caracterul limitat al resurselor pe care se sprijină dezvoltarea economică și socială, și reliefate clar de criza energetică. **De fapt este vorba de o criză a tehnologiilor.**

— Problema înlocuirii tehnologiilor depășite cu altele noi se pune și în cazul **locuinței omului sau habitatului acestuia.** Dezvoltarea explozivă a mărilor concentrării umane de tipul super-orașelor sau a megalopolisurilor solicită noi soluții și teh-

nologii. Aceste tehnologii vor crea noi activități, deci noi ramuri și noi locuri de muncă. Problemele grele și neajunsurile megalopolisurilor sînt datorate faptului că dezvoltarea acestora a depășit cu mult tehnologiile considerate moderne la timpul lor. Iată o listă de probleme pe care trebuie să le rezolve acum industriile habitatului: locuința propriu zisă a oamenilor, transporturile, aprovizionarea cu apă, sistemul de colectare și evacuare a deșeurilor menajere, canalizarea, și mai cu seamă, păstrarea elementelor fundamentale ale vieții cum sînt: aerul pur, apa curată, mediul înconjurător nepoluat în ansamblu. Urbanizarea intensivă acutizează toate aceste probleme. Noile industrii prezentate vor trebui luate în considerare în rezolvarea unitară a acestora.

Toate acestea impun de pe acum noi viziuni urbanistice, noi tehnologii privind desfășurarea activităților legate de rezolvarea problemelor menționate, între care cele privind transportul unui număr mare de oameni pe un spațiu redus, sînt de pe acum cele mai arzătoare. Noile tehnologii vor trebui după toate probabilitățile, să facă deplasările mai puțin necesare, în locul lor deplasîndu-se spre oameni informațiile și ideile noi.

Iată deci ramurile și industriile viitorului, ale discontinuității, propulsate de revoluția științifico-tehnică actuală ale căror contururi le putem vedea cu claritate, ramuri care sînt de pe acum pe scenă, dar nu toate încă sub reflectoare. Ordinea în care le-am prezentat indică ădărecum și gradul lor de claritate, importanță și amploare. Toate aceste ramuri dovedesc că noul este suficient de mare și grandios pentru a asigura o înaintare pentru cîteva decenii. Tehnologiile însușite sau cele pe care a se naște se sprijină, stau la baza noilor ramuri. Ele diferă de ramurile actuale așa zise moderne, deoarece reprezintă **adevărate inovații** și au la bază cunoștințele științifice ale secolului nostru, cunoștințe ale științelor fundamentale cum sînt matematicile, fizica, chimia, biologia, științele economice, sociologia și științele conducerii. O concepție nouă stă la baza tuturor industriilor și tehnologiilor noi — concepția sistemelor, singura care permite de a sesiza, înțelege și a rezolva problemele globale determinate de lărgirea continuă a contextului și de creșterea complexității.

Concluzia ce se desprinde este că noile industrii propulsate de revoluția științifico-tehnică actuală reprezintă o schimbare calitativă față de trecut, care reclamă suprimarea anumitor practici, mentalități și moduri de a gândi, profund înrădăcinate în societatea industrială actuală.

Noile industrii se nasc și se dezvoltă repede și își dovedesc întreaga lor eficacitate doar în țările care le pot asigura o bază științifică și pedagogică solidă, un mediu tehnologic și economic favorabil și dispun de un management de o înaltă calitate, capabil să elaboreze strategii de dezvoltare adecvate care să țină seama nu numai de crearea noilor ramuri dar și **de buna lor funcționare, înlăturînd blocajele interne și externe.**

Nu ne propunem în această intervenție să discutăm paradigma în cadrul căreia să gîndim alegerea celor mai bune strategii de dezvoltare pentru ca și țările în curs de dezvoltare să beneficieze de avantajele oferite de industriile discontinuității ce se vor dezvolta în primul rînd în țările avansate. Aș dori doar să reamintesc cîteva din problemele acestei paradigme.

Între cauzele persistenței decalajelor față de țările dezvoltate este starea de lucruri din învățămînt și educație, iar soluția ce se impune este de a se acorda prioritate problemelor privind perfecționarea și modernizarea învățămîntului.

Se impune, de asemenea, o reconsiderare a fundamentelor specifice pe care se poate sprijini dezvoltarea fiecărei țări, inclusiv și în primul rînd a resurselor de care poate dispune fiecare țară. Cunoașterea cît mai exactă a acestor fundamente ușurează alegerea celor mai bune căi de dezvoltare, alegerea strategiei și a căilor de cooperare pe termen lung.

În alegerea celor mai bune strategii și politici de dezvoltare, ținînd seama de noile perspective deschise de ramurile discontinuității, se impune și reconsiderarea conceptului de eficiență după care să apreciem avantajele și dezavantajele unui anumit model de dezvoltare și de restructurare a ramurilor economice și industriale, ținînd seama de caracterul limitat al resurselor.

Adaptare la exigențele anilor '80

P RIMII doi ani ai cincinalului 1981—1985 au fost pentru Cehoslovacia o perioadă de asigurare a echilibrului într-o serie de domenii de bază ale activității economice, în condiții interne și internaționale mult mai dificile din această perioadă, în raport cu cele din cel de al șaptelea cincinal (1976—1980), când venitul național a sporit în total cu 20%. După Congresul al XVI-lea al Partidului Comunist Cehoslovac, politica economică a trebuit să țină seama de cheltuielile sensibile sporite pentru achiziționarea din import a unor surse esențiale de materii prime, energie și combustibili precum petrolul și gazele, minerele de fier și de mangan, metalele neferoase. Așa cum sublinia revista „Hospodarské noviny” într-un articol publicat sub semnătura lui Ladislav Gerle, vicepreședinte al guvernului, „condițiile de achiziționare a combustibililor s-au schimbat atât de mult în ultimii ani încât am fost nevoiți să procedăm la o micșorare substanțială a importului de combustibili și energie, contrar directivelor inițiale ale cincinalului în curs”, relevând în context că „majorările de prețuri la combustibili se produc mult mai rapid decât majorările de prețuri la produse finite”. De aceea măsurile adoptate la sfârșitul anului 1981 urmăresc economisirea strictă a petrolului și derivaților lui și crearea treptată a condițiilor pentru utilizarea lor, în primul rând ca materie primă în petrochimie.

Un alt factor limitativ al creșterii producției industriale în primul rând l-a constituit și dispariția posibilităților de menținere în continuare a ritmului de creștere a extracției de cărbune datorită atât perspectivei epuizării resurselor (în primul rând a celor de lignit), cât și costului ei financiar și ecologic (degradarea a mii de hectare de pădure) tot mai ridicat. Ca urmare, consumul de cărbune, care în prima jumătate a deceniului trecut a sporit cu 12 milioane tone cărbune convențional, iar în cea de a doua jumătate cu 10 milioane tone, se va plafona, în actualul cincinal, la 104 milioane tone pe an și nu va depăși, potrivit prognozelor Comisiei de stat a planificării, nivelul de 117—118 milioane tone în anul 2000. O atenție deosebită se acordă conservării unei părți a zăcămintelor de huiță pentru uzul generațiilor viitoare, ținând seama că această resursă cocsificabilă este de neînlocuit în unele procese tehnologice. De altfel, prin darea în folosință a ultimului grup de 240 MW la termocentrala Pruners II, în Cehoslovacia s-a încheiat programul de construire de centrale termoelectrice pe bază de cărbune.

În sfârșit, un alt factor limitativ l-a reprezentat îngustarea posibilităților de export datorită încetinirii generale în lume a ritmurilor de creștere eco-

nomică și în special crizei economice din Occident.

În consecință, în primii doi ani ai cincinalului producția industrială a sporit în medie cu 1,6% pe an, iar venitul național cu 0,4% pe an, reușindu-se însă, în același timp, restabilirea echilibrului balanței comerciale, inclusiv pe relația de valoare liberă și o micșorare pronunțată a datoriei externe a țării. Astfel, în primul semestru al anului 1983 importurile s-au redus cu 7,1%, în vreme ce exporturile au sporit cu 1,4%. O altă realizare a acestei perioade este considerată reducerea dispersării fondurilor de investiții care atrăgea existența unui mare număr de construcții neterminate. Reevaluarea programului de investiții a permis concentrarea resurselor materiale și umane spre soluționarea în condiții de eficiență sporită a celor mai urgente cerințe ale dezvoltării economiei naționale. S-a acționat totodată pentru dezvoltarea mai rapidă a bazei furajere proprii a zootehniei, fapt de natură să permită reducerea treptată a importului de furaje și cereale ce greva asupra echilibrului balanței de plăți. Dacă în perioada 1976—1980 Cehoslovacia a importat în medie 1,5 milioane tone de cereale pe an, în 1981 și 1982 volumul mediu al importului a scăzut la 600 mii tone.

Măsurile de restabilire a echilibrului economic au făcut posibil ca în anul în curs să se obțină o anumită accelerare a dezvoltării economice. Astfel, experții de la Comisia de stat a planificării se așteaptă ca în acest an producția industrială să sporească cu 2,6—2,8%, iar venitul național cu 2—2,5%. Pentru următorii doi ani ai cincinalului se estimează că producția industrială va crește în medie cu 3,4%, iar venitul național cu 2,5—2,8%. Ritmurile amintite se vor realiza în condițiile înlăptuirii unor schimbări structurale în economie, care să asigure valorificarea superioară atât pe piața internă cât și la export a propriei inteligențe creatoare și a resurselor de materii prime din țară. De pildă, în vreme ce producția industriei metalurgice va spori în 1983 cu numai 0,8% (urmînd să cunoască o reducere în cincinalul viitor), în industria electrotrohnice producția va spori în acest an cu 7,8%, iar în industria prelucrării lemnului cu 4,4%.

Restructurările în curs din producția industrială, introducerea în fabricație a unor produse și tehnologii mai puțin energofage se vor reflecta în acest cincinal în reducerea, considerată pe deplin posibilă — cu 2,5% în loc de 2% cât se prevedea inițial — a consumului de energie pe unitatea de venit național, cu atât mai mult cât ea este sprijinită printr-o vastă acțiune la scara întregii societăți pentru iden-

tificarea unor noi posibilități de raționalizare a consumului.

Pe planul disponibilităților, cărbunul, deși își va reduce ponderea în balanța energetică, va continua să reprezinte încă mult timp principala sursă de energie electrică și termică a țării. În noile condiții urmează să sporească contribuția hidroenergiei (al cărei potențial este valorificat în prezent în proporție de numai o treime), mai ales prin construirea de noi microhidrocentrale și reconstruirea celor dezafectate, iar în perspectivă prin intrarea în funcțiune a hidrocentralei cu o putere instalată totală de 840 MW de la Gabčíkovo-Nagymaros pe Dunăre, ce se construiește în cooperare cu Ungaria.

Dar principala sursă de creștere a potențialului energetic al Cehoslovaciei devine în noile condiții energia nucleară. În actualul cincinal este prevăzută darea în exploatare a noi reactoare la centralele nucleare electrice de la Dukovany, în Moravia, și de la Jaslovské Bohunice, în Slovacia, care vor avea fiecare în final o putere instalată de 1760 MW; totodată va începe construirea centralei nucleare electrice Mohovce, în Slovacia, cu aceeași putere instalată. Vor fi declanșate de asemenea lucrările pregătitoare pentru construirea centralei nucleare electrice de la Temelín, în Boemia de Sud, cu o putere instalată de 4000 MW. De notat că industria constructoare de mașini cehoslovacă este astăzi capabilă să producă aproape 70% din echipamentul necesar construirii acestor centrale.

Valorificarea mai eficientă a resurselor energetice, resurse obținute după cum se poate vedea printr-un însemnat efort financiar, reprezintă una din direcțiile de bază ale accentuării laturilor calitative, intensive ale dezvoltării economico-sociale a Cehoslovaciei în cincinalul actual și în perspectivă.

O premisă hotărâtoare a creșterii generale a eficienței economice pe calea dezvoltării intensive o constituie aplicarea mai rapidă în practică a realizărilor științei și tehnicii, în spiritul hotărârii Plenei din iunie a.c. a Comitetului Central al Partidului Comunist Cehoslovac. De realizarea acestei sarcini este strîns legată materializarea prevederii celui de al XVI-lea Congres al C.C. al P.C.C. potrivit căreia sporirea venitului național trebuie asigurată în proporție de 90—95% prin creșterea productivității muncii. În acest context, alături de stimularea mai bune folosiri a propriului potențial tehnico-științific pentru înnoirea producției și ridicarea nivelului ei tehnico-calitativ, se subliniază importanța dezvoltării unei largi colaborări tehnico-științifice cu țările socialiste, cu toate țările lumii.

Dinu DRAGOMIRESCU

**Construcții navale:
mirajul redresării**

IEȘIREA din criză a țărilor dezvoltate trezește speranțe și în sectorul construcțiilor navale, după o perioadă îndelungată caracterizată prin comenzi reduse și prin diminuarea sensibilă a forței de muncă folosite. Un recent studiu britanic evaluează la 40% excendentul actual în ce privește capacitățile de producție în construcții navale pe plan mondial, sursa citată apreciind totodată că pînă la o adevărată învioreare a acestor sector va trebui să opereze în continuare reduceri ale capacităților de producție pentru a se ajunge la un echilibru între cerere și ofertă.

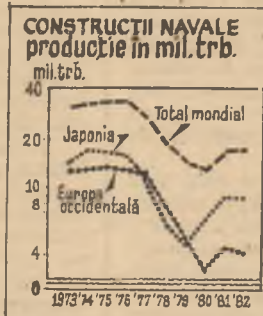
După anul de virf 1974, cînd numai într-un trimestru comenzile au însumat 133,4 milioane tone, în 1979 s-a ajuns la un minim record de tonaj comandat, respectiv 25,1 milioane tdw. În 1981, un nou impuls

a fost determinat de creșterea comerțului maritim cu cărbune; astfel, comenzile au crescut din nou, de data aceasta numai pînă la 37,5 mil. tdw, pentru a se reduce ulterior pînă la 29,7 mil. tdw, în trimestrul II 1983.

În contextul așteptatei redresări, constructorii de nave își îndreaptă atenția cu prioritate către vase de mic tonaj, în măsură să corespundă cererii de transport rapid și în cantități reduse. Actuala perioadă critică face, pe de altă parte, ca prețurile să nu poată urca mult peste nivelul prezent, care este deja cu 20-30% mai redus față de cel din 1980.

Dacă pentru vasele de mic tonaj echilibrul cerere-ofertă este așteptat să se restabilească în 1984, în cazul vaselor de tonaj mediu (40-80 mii tdw) redresarea cererii nu va surveni, potrivit prognozelor, pînă în 1988. O situație deosebită au navele de peste 80 mii tdw, în ca-

zul cărora echilibrul dintre cerere și ofertă se pare că se va restabili către anii 1985-1986. Explicațiile date se referă la speranța unei înviorări mai apropiate în comerțul cu combustibili și minerale. Indiferent de aceste perspective, pe termen scurt multe șantiere navale occidentale vor fi în continuare confruntate cu necesitatea reducerii activității și a forței de muncă folosite.

Ca repartizare pe glob a industriei constructoare de nave, studiile semnaleză un transfer net, în ultimul deceniu, al „centrului de putere” către Extremul Orient, respectiv în Japonia, cu consecințele de rigoare asupra constructorilor europeni. În urmă cu 10 ani, aceștia dețineau peste 40% din totalul producției mondiale; în 1982, ponderea lor s-a redus la 23%, în special ca urmare a atracției prețurilor mai scăzute practicate de constructorii japonezi.

Programe de dezvoltare

ALGERIA: valorificarea superioară a hidrocarburilor

VALORIFICAREA hidrocarburilor (țitei și gaze naturale) va continua să constituie elementul prioritar în dezvoltarea economiei Algeriei, această activitate contribuind cu peste 30% la formarea produsului intern brut și asigurînd 97-98% din veniturile provenite din export. Dezvoltarea acestui sector are un puternic impact asupra politicii de investiții și potențialului de import al Algeriei.

Algeria se situează pe locul al treilea în rîndul producătorilor de petrol africani, deținînd rezerve estimate la 1,1 miliarde tone. Producția provine în cea mai mare parte din zăcămintele de la Hassi Massaoud, iar zăcămintele noi de țitei au fost descoperite și în zonele Nezla, Ouargla, El Borma și Guellala. Algeria promovează o politică de conservare a rezervelor și de valorificare superioară a producției de țitei prin prelucrare în unități proprii. În actualul plan cincinal (1980-1984), paralel cu reducerea producției de țitei — de la 40 mil. tone în 1980 la 30 mil. tone în 1984 — urmează să crească exportul de produse rafinate — de la 3 mil. tone la 13 mil. tone. Se prevede, totodată, realizarea unui nou program pentru construcția conductelor petroliere și de gaze naturale pe coasta mediteraneană.

Algeria deține 4,8% din rezervele mondiale de gaze naturale (respectiv 10% din rezervele mondiale de gaze naturale fiind concentrate în Hassi R'Mel, zonă din care pleacă conductele de gaze spre marile uzine de lichefiere la Arzew și Skikda. În 1982 producția de gaze naturale a fost de 82,6 mrd. mc.

Guvernul algerian și-a concentrat în ultimii ani eforturile spre dezvoltarea unei puternice capacități de lichefiere a gazelor naturale, care atinge în prezent 31,1 mrd. mc. Exportul de gaze naturale al Algeriei se va ridica la 42,5 mrd. mc/an, din care 30 mrd. mc. sub formă de gaze lichefiate, iar 12,5 mrd. mc. prin conducta transmediteraneană ce leagă — pe o lungime de 2 500 km — Algeria de Italia. Se are în vedere construcția unei noi conducte submarine spre Spania.

Relațiile economice dintre România și Algeria cunosc o evoluție ascendentă, evidențiată de creșterea și diversificarea schimburilor comerciale și amplificarea relațiilor de cooperare economică, tehnică și științifică. România exportă în Algeria instalații de foraj, autoturisme, tractoare, îngrășăminte chimice, materiale de construcție și importă minereu de fier, țitei și unele produse prelucrate. În ce privește cooperarea bilaterală se evidențiază realizarea în Algeria de obiective hidrotehnice, construcții de baraje, lucrări de foraj petrolifer și de montaj, construirea de centrale telefonice, acordarea de asistență tehnică și pregătirea cadrelor.

M.M.

Comenzi pe principalele tipuri de nave

	(în milioane t.r.b.)		
	ianie 1983	martie 1983	dec. 1982
Nave vrac și mineraliere	15,0	11,4	13,0
Cargouri	5,9	5,8	5,9
Nave petroliere	4,0	4,4	4,8
Nave specializate*)	1,7	1,7	1,8
Nave petroliere și/sau vrac	0,9	1,2	1,6
Total mondial	29,7	26,6	29,2

*) inclusiv pentru gaze lichefiate și produse chimice

Sursa : Lloyd's (după Financial Times)

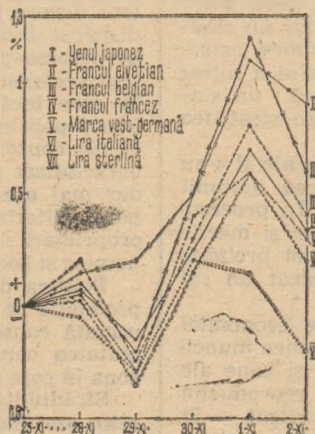
EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 28 XI — 2 XII 83 a fost marcat de o evoluție oscilantă a cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare. Existența unor factori de influență contradictorie a determinat mișcarea corespunzătoare a cursului dolarului. Pe de o parte, așteptarea unui deficit comercial pe luna noiembrie a.c. mai mare decît cel prognozat inițial și publicarea indicatorului agregat al activității economice în S.U.A. pe luna octombrie a.c., precum și unele ajustări de poziții ale marilor bănci au creat presiuni „à la baisse” asupra poziției dolarului pe piețele de schimb. În același timp însă, publicarea cifrelor privind scăderea ratei șomajului în S.U.A. și unele aprecieri privind menținerea ridicată a nivelului dobânzilor la depozitele în dolari au mai contracarat din efectele negative, astfel că la închiderea din 2 XII 1983 majoritatea valurilor occidentale (cu excepția lirei sterline) cotau doar în ușoară depreciere în relația cu dolarul S.U.A.

Surplusul prognozat al balanței contului curent al Japoniei în acest an financiar, precum și realizările înregistrate pînă în prezent i-au conferit yenului japonez o poziție destul de fermă în raport cu dolarul S.U.A., cotația sa de la închiderea din 2 XII 83, de 233 yen/1 dolar, reprezentînd o depreciere de 0,9% față de cursul de referință din 25 XI 83.

Francul elvețian s-a depreciat pe ansamblul perioadei prezentate față de dolar (a 0,6% (2,1675 franc/1 dolar pe 2 XII 83), iar față de marca vest-germană a atins cel mai ridicat nivel din martie 1982, de 80 franci/100 mărci vest-germane.

Majoritatea valurilor din cadrul sistemului valutar vest-european înregistrau la închiderea din 2 XII 83 ușoare depreciere în raport cu dolarul S.U.A., respec-

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 28 XI — 2 XII; bază : 25 XI 1983

tiv 0,3%, astfel (se dau nivelurile din 2 XII 83, comparativ cu cele din 25 XI 83) ; francul belgian 54,90 și 55,10 franci/1 dolar ; francul francez (care a beneficiat și de publicarea excidentului contului curent în trim. III/83 de 2,4 miliarde franci, după un deficit de 7,6 miliarde dolari în trimestrul anterior) 8,2250 și 8,25 franci/1 dolar ; marca vest-germană (influențată de creșterea cu 1,7% a produsului național brut în trim. III 83 față de perioada corespunzătoare a anului precedent, dar și de creșterea de la 8,7% în luna octombrie a.c. la 8,8% în noiembrie a.c. a ratei șomajului) — 2,7050 și 2,7125 mărci/1 dolar ; lira italiană — 1,637 și 1,641 lire/1 dolar.

Lira sterlină era tranzacționată la finele intervalului în depreciere cu 0,2% față de dolar, respectiv 1,4575 dolari/1 liră pe 2 XII 83, față de 1,46 dolari/1 liră cursul de referință, problemele ocupării forței de muncă în industria britanică influențînd negativ poziția lirei pe piață.

Dobânzile la depozitele în principalele eurovalute, la termen de 6 luni au evoluat în jurul nivelului de 10,0625% la eurodolar, au scăzut ușor la eurofrancul elvețian (de la 4,375% la 4,3125%) și au crescut ușor la euromarca vest-germană (de la 6,25 la 6,3125%) și euro lira sterlină (de la 8,5 la 9,5625% la aceleași date).

Prețul metalului galben la Londra și sub influența unor tensiuni politice din diverse zone ale globului, a evoluat constant pe o linie ascendentă, al doilea fixînd din ziua de 2 XII 83, de 400,75 dolari/uncie fiind cu 24,65 dolari/uncie peste cel din 25 XI 83.

**Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU**

Economia românească unitară — expresia unei necesități obiective

(Urmare din pag. 4)

înțelegere în care era abordat, spirit ce constituie numitorul comun al tuturor privilegiilor comerciale menționate. De pildă, Dan al II-lea, urmaș al lui Mircea cel Bătrîn, scria : „...s-a învoit domnia mea cu brașovenii, ca să umble cu negoaște oamenii domniei mele și să ducă la Brașov cine ce voiește... Și iarăși, din Brașov să aducă în țara domniei mele cine ce voiește și să facă negoț cu postav, ori cu argint, ori cu florini, sau cu orice ar vrea cineva să aducă în țara domniei mele și să vinză, și să fie cum a fost în zilele moșului domniei mele Io Mircea Voievod. Tot așa să fie și acum slobode toate“. În Moldova, cum glăsuia privilegiul acordat brașovenilor la 1455, aceștia făceau de asemenea comerț „peste tot locul în țara noastră, prin târguri și prin sate“. Iar Vlad Țepeș scria brașovenilor că negustorii din Transilvania pot circula nestingherit în Țara Românească, „ca și cum ați umbla prin țara noastră“. Relații similare au existat și cu orașele Sibiu și Bistrița. Oamenii vremii înțelegeau pe deplin — după cum atestă documentele — necesitatea și importanța vitală a legăturilor comerciale dintre țările române. În cadrul lor, îndeosebi Brașovul a jucat un rol de prim ordin, constituindu-se de timpuriu — prin dezvoltarea sa economică și așezarea geografică — drept un veritabil emporiu, drept un embrion de piață centrală a țărilor române.

Comerțul dintre aceste țări era însă susținut nu numai prin intermediul angrosiștilor din orașe, ci și prin comerțul mărunț între locuitorii satelor limitrofe, „un comerț de vecini“, cum îl numea N. Iorga. Asemenea legături — care ocoleau adesea punctele oficiale de vamă, trecînd prin „vama cucului“ — s-au menținut în permanență, s-au afirmat mereu ca imperios necesare.

O expresie a acestor legături a constituit-o și multiseculara transhumanță a păstorilor transilvăneni cunoscuți după locul de baștină sub diverse denumiri : mocani, mărgineni, birșani, moroleni, săceleni, țuțuieni, brăneni, brețcani etc. Transhumanța era, după cum se știe, pendulația ritmică, periodică a acestor păstori transilvăneni între pășunile montane din Carpați (vara) și zonele de iernat din cîmpia, lunca și bălțile Dunării precum și din Dobrogea. Mișcarea sutelor de mii de vite (în special oi, dar și capre, boi, vaci, cai, asini și porci) a avut, în tot evul mediu și pînă în plin secol XIX, o mare importanță pentru viața economică a celor trei țări românești, deoarece în mișcarea lor pendulară păstorii nu se ocupau numai cu „iconomia de vite“ — adică, în esență, cu creșterea vitelor în scop comercial — ci practicau și un colportaj (sau comerț ambulant) cu articole meșteșugărești (executate de membrii familiilor lor, rămași acasă) precum și cu numeroase alte obiecte pe care le desfășeau fie pe piața transilvăneană, fie pe cea a Principatelor. Ei acționau în acest chip ca un element de sudură între piețele de pe întreg spațiul geografic locuit de români. Unii dintre ei, îmbogățindu-se din asemenea activități, au furnizat și o serie de elemente pentru formarea burgheziei. Dar vasta lor mișcare avea importanță — alături de cea a zecilor de mii de producători, negustori, meșteșugari și mai apoi lucrători — și prin aceea că „ei vehiculau pe teritoriul patriei, odată cu valorile materiale, și ideile conștiinței apartenenței comune la pămîntul țării, la aceeași limbă și origine etnico-istorică“⁴⁾.

Cu marea forță de sinteză și de redare pregnantă, memorabilă, a adevărilor istorice care îl caracteriza, N. Iorga avea să scrie despre rolul legăturilor economice străvechi dintre cele trei țări românești, în înfăptuirea unității politice a românilor, următoarele : „...pe o bază de interese materiale comune, ...cea dintîi unire a Românilor a existat cînd în capul cărturarilor nu răsărise această idee, în unitatea perfectă a vieții economice, așternută pe unitatea perfectă a vieții generale, și Ardealul a intrat și el în această viață prin intercerculația românească : un singur corp, un singur sistem, am zice vinos, prin care străbătea același sînge viu“⁵⁾.

Asemenea multiple legături s-au afirmat mai puternic și s-au ridicat pe o treaptă superioară odată cu formarea națiunii române în cursul trecerii la orînduirea capitalistă. În procesul formării națiunii — în care rezultatele de pînă atunci și marile permanente istorice ale dezvoltării anterioare au fost preluate și duse mai departe — premisele economice au jucat un rol esențial.

Sub impulsul noilor forțe de producție, formele economiei naturale s-au dislocat progresiv, s-au amplificat diviziunea muncii și cooperarea dintre diversele ramuri de activitate și zone ale țării (aceasta și sub impulsul trecerii graduale la reproducția simplă la reproducția capitalistă lărgită). s-au multiplicat — în consecință — și legăturile de schimb, ducînd la formarea pieței naționale, la afirmarea complexului economic național ca mod de existență a comunității de viață economică a poporului nostru, a națiunii. A avut loc totodată și o profundă schimbare a structurii de clasă, care a promovat în prim-plan noi forțe

sociale interesate în progresul societății, în crearea unui cadru adecvat pentru dezvoltarea ei nestinjenită. S-a ajuns astfel la închegarea unității de viață economică a națiunii române peste granițele ce-i fuseseră impuse, Unirea Principatelor din 1859 este concludentă în această privință.

După această dată, legăturile cu Transilvania s-au intensificat : dezvoltarea manufacturilor și fabricilor, dezvoltarea orașelor, creșterea nevoii de materii prime și de alimente, extinderea și modernizarea căilor de comunicație, acțiunile de creare a sistemului monetar, bancar, financiar corespunzător noii etape — toate cereau și împingeau, obiectiv, la legături economice tot mai strînse între vechea Românie și Transilvania. Pe măsură ce s-a construit, de exemplu, rețeaua de căi ferate, s-au realizat și joncțiunile dintre căile ferate ale vechii Românie și cele ale teritoriilor aflate încă sub stăpînire străină.

Redusă la o situație periferică, marginală, în cadrul imperiului habsburgic — așezat din 1867 pe baza dualismului austro-ungar — Transilvania era, mai mult decît în trecut, vital interesată în relațiile economice cu „țara“. Stavilele puse de regimul dualist în calea relațiilor normale ale Transilvaniei cu România — între altele, în perioada „războiului vamal“ dintre 1886—1891 — au evidențiat, o dată în plus, necesitatea organică a acestor legături. „Încetarea acordului vamal și comercial care a existat pînă acum cu România... a produs o depresiune generală în toate păturile noastre sociale“ — se afirma într-un memoriu al Asociației comerciale și industriale din Brașov. „Industria care de veacuri s-a format, s-a dezvoltat și a ajuns la înflorire în această regiune, pe baza legăturilor cu răsăritul, în ultimul timp... este amenințată în bazele existenței ei“.

Reluarea raporturilor economice normale cu România se impunea ca o necesitate vitală. În lupta acerbă cu politica de aspirare națională și socială promovată de clasele dominante din imperiul austro-ungar românii din Transilvania și-au afirmat tot mai susținut revendicările, inclusiv cele economice. Ei au creat, ca și în trecut, forme proprii de viață economică, punîndu-le în slujba luptei pentru unitate națională (bănci, cooperative, asociații etc.). Cu toate acestea posibilitățile de dezvoltare le erau îngrădite.

Întreaga evoluție istorică făcuse ca în ajunul primului război mondial toate premisele desăvîrșirii unității naționale — între care și premisele economice — să fie de mult maturizate. Realizarea statului național unitar devenise astfel o cerință imediată, o condiție primordială a mersului înainte al poporului român. Unirea din 1918 va fi, în consecință, nu numai un act de emancipare națională, ci și unul de **emancipare economică** ; abia de aici încolo Transilvania s-a putut dezvolta amplu, desfășurat, neînconșetată de restricții și discriminări, în cadrul unitar al patriei întregite.

Privind în urmă, de la cota istoriei contemporane la care ne aflăm astăzi, la momentul de temelie al istoriei noastre petrecut acum 65 de ani, cîstînd memoria celor care au luptat și s-au jertfit pentru traducerea în viață a idealului național, poporul nostru se simte legat de ei nu numai prin omagiul fierbinte pe care li-l aduce, ci și prin străduințele și înfăptuirile care — continuînd opera înaintașilor — au ridicat și ridică pe noi trepte calitative unitatea din sinul națiunii noastre socialiste.

La aceasta au contribuit în mod hotărîtor adîncile prefaceri revoluționare înfăptuite sub conducerea încercată a Partidului Comunist Român, în decursul etapelor deja realizate ale construcției socialismului și ale înaintării spre comunism. Lichidarea proprietății private asupra principalelor mijloace de producție și a exploatării sub orice formă, instaurarea la scara întregii societăți a proprietății obștești în cele două forme ale sale și a relațiilor de colaborare și ajutor reciproc, instaurarea puterii politice a clasei muncitoare, în alianță cu celelalte categorii de oameni ai muncii, au conferit un fundament nou unității despre care vorbim. Au dispărut clasele exploătătoare, au dispărut antagonismele care caracterizau în trecut viața națiunii pe diverse planuri, inclusiv pe plan economic. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate se desfășoară în condițiile în care încă din etapa precedentă a fost înfăptuită unitatea moral-politică a întregului popor în jurul partidului, unitate ce se consolidează neîncetat. Complexul economic național, caracterizat printr-o deosebit de importantă creștere cantitativă, dar mai ales printr-o radicală înnoire și diversificare sub raport calitativ, leagă pe toți fiii patriei într-o mare familie de proprietari și producători, interesați în bunul mers al vieții economice și sociale sub toate aspectele.

Politica de dezvoltare și repartizare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, corelată cu politica națională urmată consecvent de partid, a consolidat și sub acest aspect unitatea oamenilor muncii, indiferent de naționalitate sau de zona în care locuiesc.

Străduința, lupta, succesele noastre în drumul spre comunism vor întări și pe viitor unitatea de tip socialist a întregii noastre națiuni.

⁴⁾ V. Axenciuc, I. Tiberian, „Premise economice ale formării statului național unitar român“, București, Ed. Academiei R.S.R., 1979, p. 13—14
⁵⁾ N. Iorga, „Conferințe și prelegeri“, I, București, 1943 p. 53. Conferința a avut loc la 23 nov. 1939 la Academia Comercială din București.

FIERĂSTRĂUL SUPER RAPID

lor metalice care urmau să fie tăiate părea a fi atins o valoare de nedepășit.

Acum însă, metoda de tăiere la cald aplicată în U.R.S.S. și fierăstrăul cu rotor — rezultat concret al acestei invenții — permit tăierea unor blocuri mari de oțeluri aliate la viteze foarte mari, cu mare finețe și la un nivel scăzut de zgomot.

Știind mai bine ca oricine că în prezent „timpul înseamnă bani”, firma Nippon Steel Corporation din Japonia a montat un fierăstrău cu rotor RR-2 500 în laminorul său de țevi fără sudură de la uzina de oțeluri Yavata și și-a procurat de curând încă un fierăstrău de acest tip pentru noul său laminor.

Montarea unui fierăstrău cu rotor într-un laminor sporește de cel puțin 3 ori productivitatea operației de tăiere, aceasta cu mai puțin echipament, cu un număr mai mic de muncitori și într-un spațiu de producție redus.

Pe de altă parte, stadiul actual de dezvoltare permite muncitorilor metalurgiști din diferite domenii să-și unească eforturile pentru perfecționarea proiectelor secțiilor de turnare continuă și laminoarelor făcându-le mai simple și mai economice, mai mici și complet automatizate.

Astfel, noua invenție sovietică a rezolvat toate problemele în lumea metalurgică.

Tăiatul cu fierăstrăul nu realizează numai împărțirea metalului în bucăți, ci separă dorințele muncitorului din turnătorie de posibilitățile laminorului.

Tehnica de turnare continuă este perfect capabilă să asigure turnarea de piese de dimensiuni mult mai mari decât cele obținute în mod curent, iar lucrătorii din domeniul laminării metalelor doresc să prelucreze piese mai grele, să crească productivitatea muncii și calitatea pieselor laminate.

Dar mașinile de tăiat aflate la dispoziția muncitorilor metalurgiști nu permit îndeplinirea acestor două dorințe, iar mărimea maximă a profile-

Caracteristicile principale

Modele :	RR-2 000	RR-2 500	RZ-3 200
Diametrul discului de tăiere, m	2,0	2,5	3,2
Secțiunea de tăiere, cm ²	600	1 100	2 000
Temperatura de lucru, °C	850-1 200	850-1 200	850-1 200
Timp de tăiere	← - - - - sub o secundă - - - - →		

MACHINOEXPORT

◇ USSR MOSCOW 117330 / MOSCOW V-330 MACHINOEXPORT
☎ 147-15-42, 143-84-88 ☎ 411207, 411242 MCHEX SU

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Edita^{ta} de Consiliul Suprem al Dez-
voltării Economice și Sociale — Insti-
tutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 49 din 9 decembrie 1983

65 DE ANI DE LA FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

- Unitate de aspirații și de eforturi con-
structive pentru propășirea patriei
(**Maria D. Popescu**) 2
- Economia românească unitară — ex-
presia unei necesități obiective (**Va-
sile Bozga**) 4
- Dezvoltarea armonioasă a județelor —
baza economică a egalității de fapt a
tuturor cetățenilor țării (**Dumitru
Ciucur, Constantin Popescu**) 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- O prioritate absolută în economie.
Încadrarea fermă în norme și reduce-
rea accentuată a consumurilor ener-
getice.
  - Consumuri energetice reduse, sub
cotele repartizate (**Nicolae Spinu**) 7
  - Economisirea energiei: experiențe,
soluții, inițiative. Valorificarea re-
surselor regenerabile (**L. Panteli-
mon, P. Postolache**) 8
- Programe ale dezvoltării intensive a
economiei românești
  - Creșterea productivității — factor
hotărâtor al progresului (I) (**Barbu
Gh. Petrescu**) 10
  - O concepție unitară asupra ridicării
nivelului tehnic și calitativ al pro-
duselor (**R. Ioan**) 12
- Rolul acordului global generalizat în
îndeplinirea exemplară a sarcinilor de
plan (II) (dezbateri) 14
- Posibilități de sporire a producției de
cereale (**Gheorghe Sin**) 16
- O nouă calitate în activitatea de ex-
port. Competitivitatea produselor se ho-
tărăște încă din faza de concepție
(**Iulian Crețu**) 18

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

- Evoluții pe plan mondial ale venitului
național pe locuitor (**N. S. Stănescu**) 20

TEORII ● IDEI

- Exigențe și implicații ale creșterii cali-
tății producției sociale (**Vasile Pilat**) 22
- Școli ● curente ● economiști. 65 de ani
de la făurirea statului național unitar
român. Unitatea statală și indepen-
dența națională — idealuri ale clasei
muncitoare din România (**Ivanciu
Nicolae-Văleanu**) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Procese și fenomene actuale din econo-
mia mondială (dezbateri) (XXVI) 26
- R. S. Cehoslovacă. Adaptare la exigen-
țele anilor '80 (**Dinu Dragomirescu**) 28
- Tendințe — conjuncturi 29

IN SUPLIMENT: Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

- The unity of aspirations and constructive efforts for the pros-
perity of the country (**Maria D. Popescu**) 2
- The unitary Romanian economy: an expression of an objective
necessity (**Vasile Bozga**) 4
- Harmonious district development: the economic basis of an
actual equality of all citizens (**Dumitru Ciucur, Constantin Po-
pescu**) 5
- An absolute priority in the economy. Firm observance of stan-
dards and emphasized reduction of energy consumption 7—9
- Romanian economy intensive development programs
- Labour productivity increase — a decisive factor for the pro-
gress of the Romanian economy (I) (**Barbu Gh. Petrescu**) 10
- An unitary conception on increasing the technological and qua-
litative level of products (**R. Ioan**) 12
- The role of the generalized overall agreement in fulfilling
exemplarily the plan tasks (II) (a debate) 14
- Ways to increase the grain production (**Gheorghe Sin**) 16
- A new quality in the activity of export. The goods competitiveness
is decided in the conception stage (**Iulian Crețu**) 18
- World evolution of the national income per capita (**N. S. Stă-
nescu**) 20
- Requirements and implications of the social output quality
increase (**Vasile Pilat**) 22
- Schools ● trends ● economists. 65 years since the creation of
the Romanian unitary national state. The state unity and na-
tional independence — ideals of the working class of Romania
(**Ivanciu Nicolae-Văleanu**) 24
- Current processes and phenomena in the world economy (a
debate) (XXVI) 26
- The Socialist Republic of Czechoslovakia. Adjustment to the
requirements of the '80s (**Dinu Dragomirescu**) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Единство стремлений и конструктивных усилий направленных
на развитие страны (**Мария Д. Попеску**) 2
- Румынское единое народное хозяйство как выражение объек-
тивной необходимости (**Василе Боэга**) 4
- Гармоническое развитие узлов-экономическая основа дейст-
венного равенства всех граждан (**Думитру Чукур, Константин
Попеску**) 5
- Абсолютный приоритет в экономике. Строгое соблюдение норм
и усиленное сокращение энергетических расходов 7-9
- Программы интенсивного развития румынской экономики
  - Повышение производительности труда — решающий
фактор прогресса румынской экономики (I) (**Барбу Г. Петреску**) 10
  - Единая концепция повышения технического и качествен-
ного уровня изделий (**Р. Иоан**) 12
- Роль расширенного подрядного бригады в экзаемплярном вы-
полнении плановых задач (II) (в порядке обсуждения) 14
- Возможности повышения производства зерна (**Георге Син**) .. 16
- Новое качество экспортной деятельности. Конкурентносно-
способность изделий решается еще с момента их концепции (**Юлиан
Крецу**) 18
- Тенденции развития национального дохода на душу населения
в мире (**Н.С. Стănescу**) 20
- Требования и эффекты повышения качества общественного
производства (II) (**Василе Пилат**) 22
- Школы ● Течения ● Экономисты. 65-ая годовщина создания
единого национального государства. Государственное единство
и национальная независимость — идеалы рабочего класса Ру-
мынии (**Иванчу Николае-Вăляну**) 24
- Актуальные процессы и явления в мировой экономике (в порядке
дискуссий) (xxvi) 26
- ЧССР. Процессы приспособления к требованиям 80-ых годов
(**Дину Драгомйреску**) 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

Luna cadourilor

Decembrie, prin tradiție LUNA CADOURILOR, este o lună în care fiecare oferă celor dragi diferite daruri.

Din magazinele cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor din toată țara aveți posibilitatea să alegeți o gamă largă de articole pentru cadouri dintre cele mai atrăgătoare, pentru toate vârstele : numeroase jucării și jocuri pentru cei mici, produse cosmetice și de parfumerie, obiecte de podoabă, ceasuri, precum și o mare diversitate de articole de îmbrăcăminte pentru femei, bărbați și copii — modele noi de confecții pentru iarnă, tricotate, galanterie, încălțăminte modernă pentru sezonul rece, din piele sau înlocuitori de piele.

Un dar plăcut este, desigur, și o carte. Librăriile și raioanele de librărie din magazinele cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor expun ultimele apariții editoriale și podoabe pentru pomul de iarnă.

Un cadou util poate fi ales și din gama largă de articole electrotehnice și de uz gospodăresc ce se găsesc la raioanele de specialitate.

Vă invităm să vizitați unitățile de desfacere ale cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor pentru a cumpăra din timp darurile preferate.

În fotografie : unități comerciale ale cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor din orașele Corabia și Orăștie.

LUNA CADOURILOR

RECOM

DECEMBRIE, LUNA CADOURILOR

pentru cei dragi !

Nenumărate sugestii de cadouri, nenumărate posibilități de a face bucurii celor dragi vă oferă — și în acest an — magazinele comerțului de stat.

Nu aminați !

Alegeți din timp darurile ! Special pentru dv., în aceste zile s-au pus în vânzare multe noutăți vestimentare.